

2025

ÅRSBERETNING

2026

Det Danske Sprog- og
Litteraturselskab

Christians Brygge 1
1219 København K
Telefon 33 13 06 60
sekretariat@dsl.dk
dsl.dk

Redaktion

Karen Skovgaard-Petersen
Andrea Stengaard
Tine Nordentoft Thorsen
Monica Wenusch

Grafisk form

Eric Mourier

Ombrydning

Tine Nordentoft Thorsen

Tryk

Tarm Bogtryk a/s

Papir

Munken Premium Cream, 115 g

Oplag

100 eksemplarer

Marts 2026

Ledelsesberetning 6

Årets udgivelser 8

- Den Danske Ordbog 8
- Ingen kommentarer 8
- Udgivelser på Tekstnet 8
- Georg Brandes: Berlin som tysk Righovedstad 9
- 1200-tallets danske stadsretter på moderne dansk 9
- Nyhedsbrev nr. 22 og nr. 23 9

Årets arrangementer 10

Essay: TILGÆNDELIGHED 11

Aktiviteter på Christians Brygge 14

- Arkiv for Dansk Litteratur 14
- Den Danske Begrebsordbog 15
- C. Berg: Græsk-Dansk Ordbog 16
- Anders Bording: Samlede Skrifter 17
- Sophus Claussens essays: Løvetandsfnug og Foraarstaler 18
- Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi 19
- Dansk Sproghistorie 20
- Danske Klassikere 21
- De Denscke Kroneke (Den Danske Krønike) 22
- Den Danske Ordbog 24
- Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve 27
- Frederik Christian Eilschovs skrifter 28
- Gammeldansk Ordbog 29
- Thomasine Gyllembourgs fortællinger 30
- Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid 31
- Musikalske fortolkninger af dansk lyrik 32
- Ordnet 33
- Henrik Pontoppidans store romaner 33
- Rasmus Rasks afhandlinger, breve og dagbøger 35
- Peter Seebergs forfatterskab. En bibliografi 35
- Sorø Gavebog 37
- sproget.dk 38
- Sprogkontakt og sprogudvikling i senmiddelalderens Danmark 39
- Stemmer fra Dansk Middelalder 40
- Hans Svanings Danmarkshistorie 41
- Tekstnet 42
- Tekstnet+ 43
- Videnskabshistorisk tekstportal 44

Forskningsamarbejder 46

- H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave 46
- Serien 'Babette' 47
- Center for Dansk Nylatin 48
- Compiling a Danish Benchmark Dataset 49
- De kunst- og arkitekturhistoriske konsekvenser af Christian 4.s Englandsbesøg i 1606 50
- Lex – Danmarks nationalleksikon 51
- Eggert Ólafssons Reise igennem Island, Sorø 1772 52

Andet udgivelsesarbejde 53

- H.C. Andersens ungdomsdigtning 1816-1828 53
- Herman Bangs breve 54
- Thomas Bartholin d.æ.s breve 55
- Thorkild Bjørnvigs lyrik 56
- Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad 57
- Georg Brandes' Correspondance, 2e Série 57
- P.O. Brøndstedts dagbøger fra ungdomsrejsen 58
- Christian 4.s latinske brevstile 59
- Sophus Claussen og Johannes Jørgensen. En brevveksling 60
- Danmarks gamle love på moderne dansk 61
- Danmarks gamle Ordsprog I-VIII 63
- Holger Drachmann – Amanda Nilsson («Edith»). En brevveksling 64
- N.F.S. Grundtvig: Dansk Ravnegaldet 65
- Gunnar Gunnarsson: Advent, Svartfugl og Kirken paa Bjerget 66
- Carsten Hauchs digte 67
- Carsten Hauch: Indledning til Forelæsninger over Njalssaga og flere med den beslægtede Sagaer 68
- Peder Hegelund: Susanna 69
- Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance 69
- Johannes V. Jensen: Kongens Fald 70
- Johannes V. Jensen: Myter og Eksotiske Noveller 71
- Johannes Jørgensens tidlige romaner 72
- Labyrintens fortsættelse 74
- Per Langes samlede essays 75
- Leonora Christina: Jammers Minde 76
- Christian Molbech: Ungdomsvandringer i mit Fødeland 77
- Poul Martin Møllers Skrifter 78
- Henri Nathansens dagbog 1918-1919 79
- Klaus Rifbjergs digte 80

Brevvekslingen mellem Amalie og Erik Skram og Georg og Ane Cathrine Achen	81
B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov	82
Peder Syvs auktionskatalog	83
Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus	83
Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker	84
Johan Herman Wessels samlede skrifter	85

Personalia 86

Medarbejdere på Christians Brygge	87
Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.	91
Undervisning, censorvirksomhed m.m.	95

Bestyrelsen 97

Mindeord 98

Kjeld Kristensen	98
Svend Eegholm-Pedersen	100
Carl Henrik Koch	102

Medlemmer 106

I disse år vokser Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs digitale tekstudgivelsesplatform, *Tekstnet*, støt. Her udgiver vi løbende tekster som led i igangværende udgivelsesprojekter, samtidig med at vi lægger vores ældre trykte udgivelser op efterhånden som de konverteres til digital form. Målet med *Tekstnet* er at give fri adgang til kvalitetssikrede udgaver af Danmarks litterære kulturarv fra middelalderen til og med det 20. århundrede i et langtidsholdbart format – skønlitteratur, historiske kildeskrifter, brevvekslinger, videnskabshistorie m.m. *Tekstnet* rummer over 800 tekster og er alene i 2025 vokset med over 350. Endnu er *Tekstnet* dog ikke lanceret officielt idet der først skal etableres søge- og navigationsfaciliteter.

Videnskabs- og lærdomshistorie har altid været et centralt område for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. To betydningsfulde brevsamlinger er nu på vej på *Tekstnet*, Thomas Bartholins korrespondance med europæiske lærde i 1600-tallet, på latin og i engelsk oversættelse, og den knap 300 år yngre brevveksling, på dansk, mellem Niels og Harald Bohr, som vi udgiver i samarbejde med Niels Bohr Arkivet.

På *Tekstnet* vil man også snart kunne finde en lang række middelaldertekster – romaner, rejseberetninger, fabler og meget mere – såvel på deres gammeldanske originalsprog som i oversættelse til moderne dansk. De vil tillige udkomme i bogform med titlen *Stemmer fra Dansk Middelalder* i fem illustrerede bind. Henrik Pontoppidans tre store romaner er ligeledes på vej – ovenikøbet i en avanceret version med mulighed for at sammenligne de forskellige versioner af romanerne der udkom i Pontoppidans levetid. Også romanerne vil blive udgivet i bogform.

For den trykte bog er fremdeles en hjørnesten i selskabets virke. I august kunne vi således udsende Georg Brandes' reporter fra sine år i Berlin, *Berlin som tysk Rigshovedstad*. Med udgivelsen af *1200-tallets danske stadsretter på moderne dansk* har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab opretholdt sin lange tradition for at gøre middelalderhistoriske kilder tilgængelige for forskningen.

Tekstnets pendant, ordbogsplatformen *Ordnet*, lanceres nu i en ny version der er mere brugervenlig og overskuelig end den gamle og gør det muligt at søge i alle 12 ordbøger på én gang. For selv om *Den Danske Ordbog* er langt den mest benyttede, vil vi gerne synliggøre de andre ordbøger, som i sagens natur lever lidt mere skjult – *Ordbog over det danske Sprog*, *Holberg-ordbogen*, *Moths Ordbog* m.fl.

Vedligeholdelsen af *Den Danske Ordbog* er en af selskabets kerneydelser. Det er en krævende opgave at holde ordbogen ajour både med nye ord og med reviderede beskrivelser af eksisterende ord, og vi arbejder også, blandt meget andet, på at udbygge det korpus af tekster der ligger til grund for ordbogsarbejdet, så det kommer til at omfatte flere genrer og tekstty-

per. I det forgangne år har bestræbelser på at finde finansiering af *Den Danske Ordbog* fyldt en del, og det var en stor lettelse da vi sidst på året modtog en 3-årig kulturministeriel ekstrabevilling til ordbogen på i alt 10,5 mio. kr.

En anden glædelig nyhed har været at vi i sommer modtog en rammebevilling fra Carlsbergfondet for årene 2026-2028. I lighed med den tilsvarende rammebevilling for 2023-2025 har vi tilstræbt en faglig alsidighed i de projekter der skal gennemføres inden for den. Der skal fx arbejdes med middelalderlig historiografi, med humanistisk videnskabshistorie i skikkelse af oplysningsfilosoffen F.C. Eilschov, med prosa, lyrik og musik fra det 19. århundrede og med udvikling af data til evaluering af store sprogmodeller. Sidst men ikke mindst har vi fået mulighed for at genoptage arbejdet med *Gammeldansk Ordbog*.

For at kunne gennemføre disse og de mange andre projekter og samarbejder man kan læse om på de følgende sider, er vi helt afhængige af bevillinger fra Kulturministeriet og fonde. Vi vil gerne sige tak for denne støtte. Tak også til selskabets administrative stab og til alle øvrige medarbejdere, til medlemmer og eksterne udgivere og til alle andre samarbejdspartnere for deres indsats for selskabet.

Den daglige ledelse af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab varetages af direktøren i tæt samarbejde med den øvrige administration. Bestyrelsen bliver på jævnlige møder med direktøren holdt underrettet om alle væsentlige anliggender og udøver på det grundlag selskabets øverste ledelse.

Kommunikation med omverdenen har fundet sted via selskabets hjemmeside, ved pressemeddelelser samt gennem nyhedsbreve og på Facebook og LinkedIn.

Årets resultat er -45.933 kr. Selskabet har i 2025 modtaget bevillinger på 13.303.737 kr. mod 10.512.204 kr. i 2024.

Johnny Kondrup
formand

Karen Skovgaard-Petersen
direktør

Den Danske Ordbog

Redaktion: Kirsten Lundholm Appel, Laurids Kristian Fahl (projektleder), Ida Flörke, Jonas Jensen, Henrik Lorentzen, Agnes Aggergaard Mikkelsen, Sanni Nimb, Nathalie Hau Norman, Andrea Stengaard, Nicolai Hartvig Sørensen, Lars Trap-Jensen og Thomas Troelsgård

Studertermedhjælp: Jakob Hasselager

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Liisa Deth Theilgaard og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

DEN DANSKE ORDBOG
MODERNE DANSK SPROG

Onlineversionen af *Den Danske Ordbog* (ordnet.dk/ddo) blev opdateret fire gange i beretningsåret: Den 7. marts 2025 med 351 nye ord og revidering af 293 eksisterende ord. Den 20. juni 2025 fulgte over 13.000 nyindtalte lydfiler. Den 7. november 2025 blev 573 nye opslagsord tilføjet, og den 27. februar 2026 omhandlede opdateringen retskrivningsændringer og 10.000 flere *Ord i nærheden*.

Ingen kommentarer

Redaktion: Jeppe Barnwell, Simon Skovgaard Boeck og Karen Skovgaard-Petersen

Studertermedhjælp: Lasse Hamann Hansen

Fagfællebedømmelse: Jens Bjerring-Hansen og Ane Grum-Schwensen

Finansiering: Svend Grundtvigs og Axel Ollriks Legat og Landsdommer V. Gieses Legat

Antologien *Ingen kommentarer* udspringer af et seminar afholdt den 22. marts 2023 under overskriften *Seminar om kommentering og præsentation af nordiske tekster i den digitale tidsalder*. Antologien er andet bind i skriftserien *Ord & Tekst* og udkom den 19. maj 2025.

Udgivelser på Tekstnet

På tekstnet.dk udkommer løbende litterære og historiske tekster. I beretningsåret er der udgivet over 350 nye titler af bl.a. H.C. Andersen, Henrik Pontoppidan, H.C. Ørsted samt tekster

fra udgivelsen *Stemmer fra Dansk Middelalder*. Desuden er 75 forfatterportrætter, oprindeligt udkommet på *Arkiv for Dansk Litteratur*, bearbejdet og publiceret på platformen.

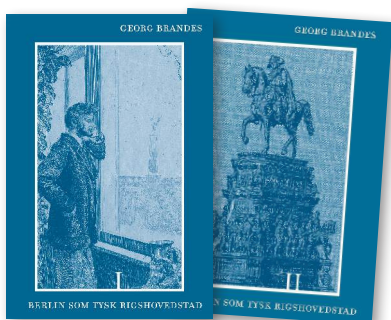

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl, Sten Rasmussen †
og Per Øhrgaard

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og
Monica Wenusch

Finansiering: Aarhus Universitets
Forskningsfond

Berlin som tysk Rigshovedstad (1885) opsamler Georg Brandes' erindringer og indtryk fra årene i Berlin 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

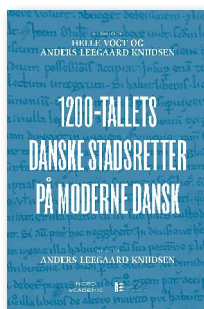
Værket udkom i to bind den 15. august 2025.

1200-tallets danske stadsretter på moderne dansk

Redaktion: Helle Vogt (projektleder)
og Anders Leegaard Knudsen

Oversættelse: Anders Leegaard
Knudsen

Finansiering: Augustinus Fonden,
Aage og Johanne Louis-Hansens
Fond, Dreyers Fond, Ernst Andersens
Fond, Det Finneske Legat og Den
Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse

1200-tallets danske stadsretter på moderne dansk er en moderne kommenteret oversættelse af dansk stadslovgivning fra 1200-tallet på basis af tekstkritiske udgaver.

Bogen udkom den 4. december 2025.

Nyhedsbreve

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs nyhedsbreve udkommer 2-3 gange årligt og bringer nyheder om igangværende og afsluttede udgivelser.

Nyhedsbrev nr. 22 udkom i maj 2025 (red.: Karen Skovgaard-Petersen (ansv.), Kirsten Appel og Mikkel Lund). **Nyhedsbrev nr. 23** udkom i november 2025 (red.: Karen Skovgaard-Petersen (ansv.), Kirsten Appel og Mikkel Lund).

September 2025 – Seminar om Niels og Harald Bohrs brevveksling

Den 2.-3. september 2025 afholdt Niels Bohr Arkivet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab et seminar om brevvekslingen mellem brødrene Niels og Harald Bohr i perioden 1906-1950. Seminaret foregik i det historiske Auditorium A på Niels Bohrs oprindelige institut på Blegdamsvej 17 i København. Ekspertter fra forskellige discipliner holdt oplæg om korrespondancen og satte den ind i dens historiske sammenhæng i første halvdel af det 20. århundrede.

September 2025 – Seminar om Sprogligt-filologisk iagttagelse og litterær tekstanalyse

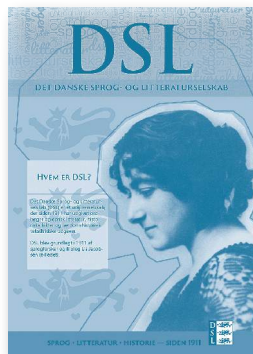
Den 10. september 2025 afholdt Det Danske Sprog- og Litteraturselskab et seminar om *Sprogligt-filologisk iagttagelse og litterær tekstanalyse*. Seminaret foregik i Dansk Jødisk Museums lokaler på Christians Brygge 3. Baggrunden for seminaret var et ønske om at synliggøre sprogiagttagelsen som en forudsætning for den litterære tekstanalyse og som et felt for begrundelser af en litterær fortolkning. Seminaret bød på oplæg af Erik Skyum-Nielsen, Peer E. Sørensen, Marita Akhøj Nielsen, Lars Heltoft og Torben Jelsbak.

November 2025 – Bogforum

Den 7., 8. og 9. november 2025 løb Danmarks største bog- og litteraturfestival af stablen – naturligvis med deltagelse af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Igen i år havde vi fået skabt en smuk stand, som præsenterede et udpluk af selskabets udgivelser og informerede om vores aktiviteter og projekter.

Ligesom sidste år kunne vi glæde os over en velbesøgt stand og et fint salg af bøger. I år optrådte medarbejdere ved *Den Danske Ordbog* på Balkonsceenen under den aktuelle overskrift: *Længe leve Den Danske Ordbog!*

I løbet af foråret 2026 udkommer de fem bind i serien *Stemmer fra Dansk Middelalder*. Nærværende essay er et optryk af Erik Skyum-Nielsens prolog, som bringes i bind 1.

TILGÆNGELIGHED bør vistnok være det første ord som melder sig hvis man vil beskrive den gave som *Stemmer fra Dansk Middelalder* hermed overrækker til den danske del af den læsende verden. Et kæmpemæssigt rigdomsrum åbner sig for nutidens publikum, i og med at tekster som før var et anliggende for en lukket kreds af filologiske specialister, bliver løftet ud af arkiverne og ikklædt moderne sprogdragt.

Hvad læseren vil møde i disse fem variationsfyldte, farverigt illustrerede bind, bliver en MANGFOLDIGHED af genrer. Her er handlingsmuntre ridderromaner, poetiske digte, versificeret historieskrivning og oplysende populærvidenskab, her er en håndbog for fødende kvinder og opbyggelig kristen belæring – ikke altid adskilt lige skarpt, sådan genremæssigt set, for middelalderens forfattere og skrivere opererede med andre teksttypegrænser end vi bruger i dag. Deres SMIDIGHED i anvendelsen af skriften manifesterer ÅBENHED og NYSGERRIGHED: Det at fortælle en historie eller videregive værdifuld visdom er for dem gerne en kreativ proces. Ikke sjældent vil man i disse middelalderlige tekster opleve MUNTERHED og LØSSLUPPENHED.

Heroverfor står imidlertid som et gennemgående træk en FORMFASTHED, der som oftest viser sig i en klar og regelmæssig opbygning. Middelalderens fjerne berettere og bearbejdere, hvis navne for langt de flestes vedkommende stadig er ukendte for os i dag, elsker TYDELIGHED og er sjældent rædde for at bruge gentagelsen som effekt. Glæden ved REGELMÆSSIGHED træder for eksempel frem i *Rimkrøniken*, der følger de danske herskere fra Kong Humble og frem til Christian 1., og i den barske *Passionsvandring*, hvor læseren kan gå i Frelserens fodspor ad Via Dolorosa til Golgata. En

Jesu Passionsvandring. Illustration: Simon Væth.

gåtur der dengang som nu tjener som forlæg for meditation og en øvelse i YDMYGHED og FROMHED, men hvis barske, stærkt fysiske karakter demonstrerer den for middelalderen så karakteristiske NÆRHED mellem åndeligt og kropsligt.

Teksterne i de fem bind bevæger sig i et velordnet univers styret af Gud, hvor Bibelen blev brugt til højtlesning og personlig andagt. Man havde kloge folk ansat til at udlægge de religiøse skrifter og anvise mennesker, høje som lave, veje til at efterleve dem. Til RETTROENHED i den kristne kontekst svarede så i det verdslige rum et sæt værdiforestillinger som vi måske bedst kan samle i begrebet ORDENTLIGHED. Et ideal som skrifterne til stadighed fremhæver af den simple grund at det for datidens læsere og tilhørere, som for mennesker til alle tider, har været vanskeligt at følge. At være et ordentligt menneske det var at vise trofasthed, ordholdenhed, udholdenhed og pålidelighed. Man gik ud fra at mennesker ikke lever deres liv alene, men altid for øjnene af hinanden, i SYNLIGHED for andre. Middelalderteksterne bæres af en gennemgående stærk OMVERDENSBEVIDSTHED, en dyb respekt for vores indbyrdes AFHÆNGIGHED.

Det bringer os til det centrale spørgsmål om teksternes TIDSBUNDETHED over for deres ALMENGYLDIGHED. Læseren af *Stemmer fra Dansk Middelalder* vil gang på gang blive hensat i en slags mental DOBBELTHED hvor man på den ene side tænker at menneskene er ens til alle tider, og på den anden side undrer sig ved at kigge ind i en svunden tid med helt andre ideer om hvad det egentlig vil sige at være menneske. Fromhedsidealet blev allerede nævnt ovenfor, men mangan en nutidig læser vil nok også føle

fjernhed i forhold til normen om HØVISKHED, som implicerer hengivenhed og tjenstvillighed over for en person som moralsk og socialt står højere end én selv, for riddere typisk en uopnåelig tilbedt kvinde. Sådan vil tidsmæssig og værdimæssig FREMMEDHED for de fleste af os blande sig med en særlig følelse af BEKENDTHED. Man er som læser skiftevis udenfor og indeni under mødet med samme tekst.

USIKKERHEDEN med hensyn til hvor man som læser befinder sig, gælder nu for resten også det konkrete geografiske og sociale rum. For den overvejende dels vedkommende er

Flores og Blanseflor. Illustration: Simon Væth.

Den rejsende. Illustration: Simon Væth.

den danske middelalderlitteratur bearbejdes af importeret udenlandsk stof, hvilket kan siges at vidne om betydelig GÆSTFRIHED litterært. Man vil i værkets fem bind blive taget med på rejser rundt i Europa og endda i et enkelt tilfælde, *Mandevilles Rejse*, komme helt til Asien. De folk, fortrinsvis munke, som skrev de gammeldanske tekster, besad NYSGERIGHED. De vidste at bruge fantasien og frembringe fiktion hvor fakta ikke slog til. Desuden ved vi om dem at de forstod sig på SPAR-

SOMMELIGHED, der var nødvendig både da man brugte dyrt pergament, og da man omkring år 1400 i stadigt stigende grad gav sig til at anvende papir.

Ovenstående almene betragtninger over den gammeldanske litteratur kan nok efterlade indtrykket af en fælles historie der bare ender rigtig godt. Derfor kan der være grund til også at minde om al den GRUSOMHED og SMALSPORETHED som blev praktiseret da man her i landet efter Reformationen ødelagde store dele af den forkastede tros materielle og intellektuelle kulturarv. Københavns brand i 1728, som desværre gjorde det af med en lang række litterære skatte, skyldtes for resten manglende agtpågivenhed i en tid hvor man ellers ofrede stor opmærksomhed på de overleverede bøger.

Hvordan tilgår man nu bedst den sammensatte HELHED af tekster som i dette værk højst tiltrængt løftes ud af samlingernes USYNLIGHED, idet de forsøgsvis gør krav på NUTIDIGHED? Formentlig ved at give MUNDTLIGHEDEN dens plads og læse højt for andre. Men også ved at krydse fra bind til bind og derigennem lade UFORUDSIGELIGHEDEN komme til sin ret. Måske man da vil erkende selve den UOPSLIDELIGHED som middelalderens anonyme skrivere tydeligvis troede på, siden tekster, én gang oversat, til stadighed blev afskrevet og bearbejdet – ikke i subtil selvstændighed af individuelle forfattere, men i SAMDRÆGTIGHED.

Erik Skyum-Nielsen

Arkiv for Dansk Litteratur

Redaktion: Jesper Gehlert Nielsen

Samarbejdspartner: Det Kgl. Bibliotek

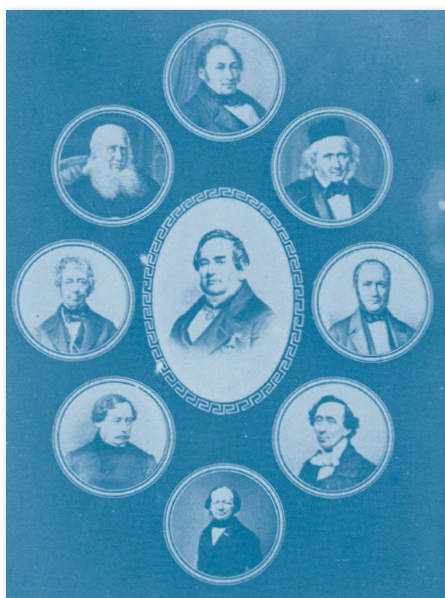
Finansiering: Det Elektroniske Forskningsbibliotek, Kulturnet Danmark, Det Kgl. Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Arkiv for Dansk Litteratur (tekster.kb.dk/adl) er et websted der giver adgang til den klassiske danske litteratur. 78 forfatterskaber – fra 1100-tallets Saxo til Gustaf Munch-Petersen (1912-1938) – er lagt ud i fortrinsvis tekstkritiske og kommenterede udgaver dels i faksimileversion, dels i søgbar tekstversion. Til forfatterskaberne knytter sig et forfatterportræt med orientering om biografiske forhold, centrale værker og temaer, værkernes modtagelse og efterliv samt en bibliografi. Tilsammen en digital litteraturhistorie på ca. 2.100 bogsider.

Arkiv for Dansk Litteratur blev oprettet i begyndelsen af 2000-tallet, hvor der blev arbejdet intensivt på at etablere det digitale arkiv. Efter etableringen faldt det redaktionelle aktivitetsniveau markant, og i den følgende årrække befandt sitet sig (teknisk og redaktionelt) i et dødvande.

I begyndelsen af 2013 tog Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Det Kgl. Bibliotek (først uafhængigt af hinanden, siden som fælles ind-

sats) initiativ til et fornyet samarbejde om *Arkiv for Dansk Litteratur*. Det Kgl. Bibliotek afsatte midler til det indledende arbejde, og der blev nedsat en projektgruppe bestående af medarbejdere fra Det Kgl. Bibliotek og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Gruppen skulle med afsæt i bl.a. gennemførte interviews og analyser finde frem til hvordan det nye *Arkiv for Dansk Litteratur* teknisk og funktionelt skulle indrettes. Fokus var i denne fase kun i begrænset omfang på at tilføje nyt materiale til sitet, da der ikke var afsat midler hertil. Arbejdet med at definere og siden udvikle det nye site blev påbegyndt i 2014 og fortsatte i de følgende år med en del afbrydelser undervejs. En ny og mere teknisk udviklet version (3.0) blev i september 2020 lanceret som en del af Det Kgl. Biblioteks tekstbase på adressen tekster.kb.dk/adl. Arbejdet har siden ligget stille.

Den Danske Begrebsordbog

Redaktion: Sanni Nimb (projektleder), Agnes Aggergaard Mikkelsen og Nathalie Hau Norman i samarbejde med redaktionen for *Den Danske Ordbog*

Finansiering: Carlsbergfondet

I 2025 fortsatte redaktionen arbejdet med at udvide ordforrådet i *Den Danske Begrebsordbog* baseret på de lemmaer og betydninger der er beskrevet i *Den Danske Ordbog*. Resterende betydninger i *Den Danske Ordbog* er gennemgået og om muligt indplaceret, det samme er en lang række nyere ord i ordbogen. *Begrebsordbogens* 22 kapitler indeholder i dag 230.000 ord og udtryk, hvilket er 20 procent mere end i den trykte førsteudgave.

Dermed er 95 procent af *Den Danske Ordbogs* lemmaer, udtryk og betydninger indplaceret i semantisk rækkefølge i *Den Danske Begrebsordbogs* kapitel- og afsnitsinddeling. Godt halvdelen af de 93.600 lemmaer og 60 procent af de 138.000 betydninger forekommer kun i et enkelt af de 888 navngivne afsnit, de øvrige optræder i to eller flere afsnit.

Funktionen *Ord i nærheden* i onlineudgaven af *Den Danske Ordbog* viser et udvalg af ord fra *Begrebsordbogen* ved langt de fleste op-

slagsord, herunder også ved nyere ord i dansk. I hvert enkelt tilfælde beregner en algoritme ud fra strukturen i *Begrebsordbogens* opmærkede XML-manuskript hvilket udsnit i det pågældende afsnit der skal vises. Ofte vises beslægtede ord fra mere end ét afsnit.

Begrebsordbogens ordforråd og struktur og formaliserede repræsentation af semantisk lighed mellem ord i dansk udnyttes i projektet *Compiling a Danish Benchmark Dataset* (s. 49) og i flere af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs øvrige sprogteknologiske projekter, ofte i samarbejde med Center for Sprogteknologi, Københavns Universitet. Ordbogen anvendes også i forarbejdet til en historisk begrebsordbog i forbindelse med redigeringen af *Gammeldansk Ordbog* (s. 29).

I 2025 blev en selvstændig onlineudgave af *Den Danske Begrebsordbog* lanceret på hjemmesiden ddb.dsl.dk. I udgaven kan man søge på et ord og få vist hele ordforrådet i det afsnit som ordet optræder i, og ikke kun det lille udsnit som vises i *Ord i nærheden* i *Den Danske Ordbog*. Desuden kan man tilgå de 22 kapitler og 888 afsnit direkte. Der er i første omgang tale om en betaversion.

C. Berg: Græsk-Dansk Ordbog

Redaktion: Finn Gredal Jensen (projektleder) og Chr. Gorm Tortzen

It: Nicolai Hartvig Sørensen (*Ordn*) og Thomas Troelsgård

Korrektur: Hans Ørbæk

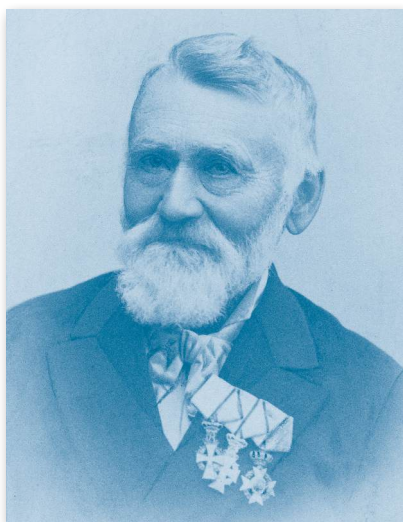
Studentermedhjælp: Jakob Hasselager

Konsulenter: Marie Bilde Rasmussen og Birgit Anette Rasmussen

Tilsynsførende: Sten Ebbesen og Liisa Deth Theilgaard

Finansiering: Augustinus Fonden og G.E.C. Gads Fond

I 1800-tallet udkom der flere græsk-danske ordbøger, alle beregnet på gymnasieskolens og universitetets undervisning i oldgræsk (Arnesen 1830, Berg 1864, Berg 1885).

Andenudgaven af Carl Bergs ordbog er blevet den dansk-norske standardordbog og er genoptrykt adskillige gange. Den bruges fortsat i dag, dels i gymnasiet, dels på universiteterne af studerende i græsk, latin, oldtidskundskab, klassisk arkæologi, teologi og religionshistorie, foruden i en række andre fag, herunder filosofi.

Førsteudgaven af *Græsk-Dansk Ordbog* fra 1864 stiller et meget fyldigere materiale til rådighed end den stærkt forkortede andenudgave og blev derfor lagt til grund for Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs digitale genudgivelse af Bergs ordbog. Efter forundersøgelser finansieret af G.E.C. Gads Fond blev digitaliseringen gennemført i perioden 2019-2021 med en bevilling fra Augustinus Fonden. I den digitale udgave er ordbogens danske tekst omsat til moderne dansk retskrivning, og originalens svært forståelige forkortelser er blevet opløst. Der kan søges både med græske og latinske bogstaver, på græske bøjningsformer og frit i hele ordbogens indhold. Ordbogen blev lanceret i 2022 og findes på adressen ordnet.dk/gdo.

Efter lanceringen udestår der stadig en sidste finpudsning. Korrekturlæsningen er fortsat i det forløbne år. Rettelserne til omtrent halvdelen af ordbogen er nu blevet indført og vil blive synlige i en kommende opdatering.

Tore Røvs Kristoffersen, cand.mag. i klassisk græsk og indoeuropæisk, har udarbejdet etymologier til et større udvalg af artikler i Bergs ordbog. Denne ressource vil også blive tilgængelig i den digitale ordbog i en senere opdatering. Birgit Anette Rasmussen, professor i indoeuropæisk ved Københavns Universitet, er konsulent på dette delprojekt.

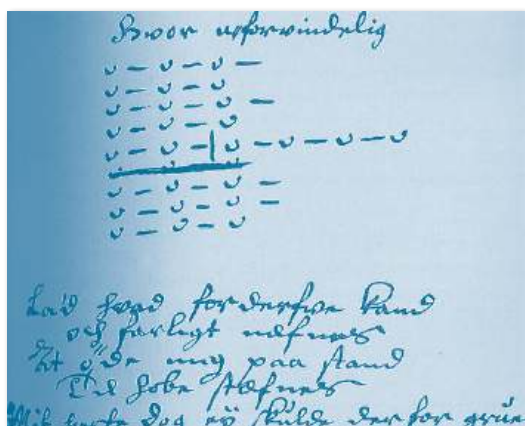
Anders Bording: Samlede Skrifter

Redaktion: Erik Sønderholm †, Paul Ries † og Mikkel Lund i samarbejde med Sebastian Olden-Jørgensen

Tilsynsførende: Ole Feldbæk † og Steffen Heiberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Statens Humanistiske Forskningsråd

Da Peder Terpager og Hans Gram med støtte fra Frederik Rostgaard i 1735 udgav *Anders Bordings Poëtiske Skrifter* I-II, lod de hans digte og versificerede månedsavis, *Den Danske Mercurius*, fremtræde i det 18. århundredes sprogdragt, ligesom Hans Gram forsøgte at gøre værkerne tilgængelige for »enhver vittige Læser« ved at forsyne dem med »fornødene Opliusninger ved flere Stæder, hvor Meeningen formedelst visse Historiske Omstændigheder er ikke lige klar for alle, i det mindste ikke saa aabenbar, som den var paa de Tider, da Versene skreves«.

Hvor Erik Sønderholm udgav og kommenterede Anders Bordings digte, og Paul Ries' faksimilegengivelse af *Den Danske Mercurius* automatisk

genskabte avisen, arbejdes der nu på det fjerde bind, kommentaren til *Den Danske Mercurius*. Formålet med kommentaren er at anskueliggøre det sproglige, geografiske, biografiske og alment kulturelle indhold i *Den Danske Mercurius* for en nutidig læser. Dertil vil en tekstkritisk udgave af *Den Danske Mercurius* indgå i bindet.

Tekst og kommentar forventes udgivet i foråret 2026.

Udkommet:

Anders Bording: *Digte* (1984)

Anders Bording: *Den Danske Mercurius* (1984)

Kommentar til Anders Bordings digte (1986)

Sophus Claussens essays: Løvetandsfnug og Foraarstaler

Redaktion: Jeppe Barnwell og Josefine Hilffing

Tilsynsførende: Sven Hakon Rossel og Steen Tullberg

Finansiering: Carlsbergfondet

Sophus Claussen (1865-1931) var en produktiv forfatter gennem en stor del af sit liv. Foruden digtsamlinger, romaner, skuespil og en enkelt novellesamling udgav han i aviser og tidsskrifter flere end 1.500 enkeltstående tekster, heriblandt artikler, anmeldelser og erindringsstykker. Af disse indgik nogle af de bedste siden i de to essaysamlinger *Løvetandsfnug* (1918) og *Foraarstaler* (1927). Samlingerne består begge af fortrinsvis tidligere trykte tekster, men indeholder også nyskrevet materiale.

Løvetandsfnug og *Foraarstaler* indtager en særlig position i både Claussens værk og i dansk essayistik på grund af den måde hvorpå de blander selvbiografi, fiktion og poetik. Essayene svinger fra at have perifer værdi til at udgøre centrale tekster som i væsentlig grad bidrager til forståelsen af det øvrige forfatterskab. Herudover kaster essayene lys over en tid og et kunstnerisk miljø omkring skikkelser som Herman Bang, Johannes Jørgensen, Albert Gottschalk med flere. Enkelte af essayene har været genudgivet i samleværker, men størstedelen har ikke været udgivet siden førsteudgaverne.

Essayene er særdeles kommentarkrævende. Der er mange historiske referencer og allusioner til Claussens egne digte og til franske symbolistiske digtere, heriblandt Paul Verlaine og Charles Baudelaire. Tekstkritisk er bøgerne også komplicerede fordi Claussen med en særlig montage teknik genbrugte en del allerede trykt materiale som han indimellem klippede ud og satte ind i nye sammenhænge. Udover dette arbejde med at punktkommentere samt etablere og beskrive teksterne kritisk består en betydelig opgave i at redegøre for og kontekstualisere bøgernes tilblivelsesproces. Efterskriften vil bl.a. på baggrund af Claussens notesbøger dokumentere at en del af essayene var tænkt som forstudier til en planlagt selvbiografisk roman han aldrig fik færdiggjort. Dette forhold er aldrig beskrevet i den ellers omfattende sekundærlitteratur.

En stor del af arbejdet er allerede udført i andet regi af Jeppe Barnwell. Teksten er således etableret, og arbejdet med kommentarerne er langt. Jeppe Barnwell har desuden i *Danske Studier 2020* beskrevet og publiceret et hidtil ukendt og utrykt essay som blev skrevet til *Løvetandsfnug*, men blev fravalgt umiddelbart før etableringen af satsen. Dette essay vil også indgå i udgaven.

Arbejdet påbegyndes april 2026.

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi

Udgiver: Lasse Seistrup Holst
Studentermedhjælp: Oliver Svejdal
Bernsen
Tilsynsførende: Jeppe Barnwell og
Holger Berg
Finansiering: Augustinus Fonden,
Konsul George Jorck og Hustru Emma
Jorck's Fond samt Institut for Nordiske
Studier og Sprogvidenskab (Køben-
havns Universitet)

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi er en fagbibliografisk database der så vidt muligt registrerer alt hvad der udgives i både Danmark og udlandet om dansk skønlitteratur i form af bøger, afhandlinger, tidsskriftartikler, bidrag til antologier, netpublikationer osv. Database kan altså lette informationsøgningen for elever og studerende på gymnasier, seminarer og universiteter og hjælpe dem med at finde pålidelige kilder og sekundærlitteratur af høj kvalitet.

Database består af mere end 23.000 poster som hver især henviser til en udgivelse. Hver post består af en række bibliografiske informationer, såsom udgivelsens titel, udgivelsesår, forfatterens navn osv. Derudover beskriver den enkelte post sin udgivelses emne nærmere så brugeren let kan fremsøge posten i database (fx ved at søge efter et bestemt emneord) og vurdere om udgivelsen er relevant.

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi blev påbegyndt af Aage Jørgensen i 1967 og

vedligeholdt af ham frem til 2014. Herefter overtog Det Kgl. Bibliotek ansvaret for at videreføre bibliografien og opdaterede den løbende frem til udgangen af 2017, hvorefter den lå stille i nogle år. I 2022 påtog Det Danske Sprog- og Litteraturselskab sig så at ajourføre bibliografien i samarbejde med Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab. Bibliografien er i skrivende stund opdateret til og med 2023.

DBC Digital (tidligere Dansk Bibliotekscenter) har gjort *Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi* tilgængelig i den nye version af *bibliotek.dk*, hvilket forhåbentlig kan medvirke til at bibliografien når flere brugere (*bibliotek.dk/artikel/dansk-litteraturhistorisk-bibliografi/261*).

DANSK LITTERATURHISTORISK BIBLIOGRAFI

— q —

149

— ★ —

Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi er en frit tilgængelig bibliografisk database stillet til rådighed af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Her kan du søge blandt mere end 23.000 poster, der henviser til artikler, bøger, afhandlinger m.m. om dansk litteratur.

Med en enkelt søgning kan du nemt få overblik over, hvad der er skrevet om en bestemt skulptør: forfatter eller et bestemt værk i perioden 1967-2023. Prøv fx at søge "Karen Blixens" søgrefleks, og klik på "Søg". Herefter vil du få en liste over poster, der henviser til litteratur om Karen Blixens forfatterklub.

Database baserer sig på et mangeårigt arbejde, der går tilbage til 1967. Ønsker du at vide mere om bibliografens historie, kan du læse Aage Jørgensen artikel "Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi - et one-man-show, der institutionaliseres" (2015).

Database er fortsat under udvikling. Vi arbejder på at forbedre søgemotorens layout og anvendelighed, at fremme offentlige funktioner samt at læse korrektur på posterne. Du kan kontakte bibliografens redaktør, Lasse Seistrup Holst, her.

Projektet er støttet af Augustinus Fonden, Konsul George Jorck og hustru Emma Jorck's Fond samt Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab (Københavns Universitet).

Dansk Sproghistorie

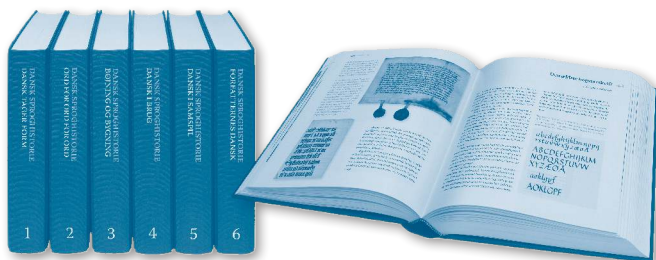
Redaktion: Laurids Kristian Fahl (projektleder), Ebba Hjorth (projektleder), Birgitte Jacobsen, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen og Merete K. Jørgensen

It-konsulenter: Thomas Hansen, Nathalie Hau Norman og Nicolai Hartvig Sørensen

Tilsynsførende: Bente Holmberg og Allan Karker †

Finansiering: Carlsbergfondet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Dansk Sproghistorie er publiceret som et 6-binds bogværk (i alt godt 2.600 sider) suppleret med en webside. Bogværket er udgivet i samarbejde med Aarhus Universitetsforlag.

Første bind, *Dansk tager form*, indeholder følgende hovedafsnit: *Kilderne, Historie og sprog, Sprogbeskrivelser* samt *Skrift*. Bind 2, *Ord for ord for ord*, har hovedtemaerne *Ortografi, Tegnsætning, Udtale, Ordforråd* og *Ord fra andre sprog*. Bind 3, *Bøjning og bygning*, fortsætter de klassiske sproghistoriediscipliner med *Bøjning* og *Syntaks*. Desuden behandles *Dialekter* og *Sociolekter*. I fjerde bind, *Dansk i brug*, er afsnittene *Lov, bibel og salmer, Viser, sange og ord-sprog, Sprog og medier*, og

der afsluttes med *Dannelse og uddannelse*. Bind 5, *Dansk i samspil*, beskriver *Dansk i Verden* og *Andre sprog i Danmark*. Bind 6, *Forfatternes dansk*, afslutter værket med afsnittene *Sprog og stil* samt *Forfattersprog*.

Websiden (*danskspoghistorie.dk*) rummer dokumentations- og illustrationsmateriale der af pladshensyn har måttet udelades af bogen, og webmediets særlige muligheder for lyd- og billedoptagelser udnyttes.

Jørgen Sparre har stået bag bøgernes grafiske udformning, mens forlagsredaktør Anette Stoffersen – i samarbejde med redaktionen, og blandt meget andet – har været taget den omfattende billedredaktion.

I samarbejde med det digitale bureau Dwarf er *danskspoghistorie.dk* blevet suppleret

med en intelligent fritekstsøgning, som gør det muligt at søge i *Dansk Sproghistorie* 1-6 og dermed få vist hvor ord og emner optræder i de seks bind. Projektet er hermed afsluttet.

Udkommet:

Dansk Sproghistorie

Bind 1: *Dansk tager form* (2016)

Bind 2: *Ord for ord for ord* (2018)

Bind 3: *Bøjning og bygning* (2019)

Bind 4: *Dansk i brug* (2020)

Bind 5: *Dansk i samspil* (2021)

Bind 6: *Forfatternes dansk* (2022)

Danske Klassikere

Redaktion: Jesper Gehlert Nielsen og Monica Wenusch

Studentermød hjælp: Oliver Svejdal Bernsen og Sophie Dyrekær Gudsøe

Klassikerudvalg: Johnny Kondrup, Jesper Gehlert Nielsen, Ursula Andkjær Olsen, Simon Pasternak og Kathinka Skriver

Finansiering: Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Litteratur (frem til 2024)

Danske Klassikere er en fortløbende serie af litterære hovedværker der spænder over de sidste fire århundreder – foreløbig fra Thomas Kingo (1634-1703) til Anders Bodelsen (1937-2021). Der er udgivet flere end 100 titler i serien, hvis formål er at give læseverdenen mulighed for at erhverve billige, holdbare og pålidelige udgaver hvor teksterne er gennemgået kritisk og forsynet med oplysende punktkommentarer og efterskrifter. Titlerne udgives i kommission hos Gyldendal og lagerføres i 15 år.

Danske Klassikere omfatter en række hovedstykker i den danske digtekunsts historie – og nogle som burde være det. Serien udgøres således ikke kun af guldrandede glansnumre, men også af værker der i dag er ukendte selv om de i samtiden nød ganske stor anerkendelse. Hovedvægten i titlernes antal ligger på 1800-tallet, især på de sidste årtier, mens titlerne fra før 1800 er langt færre. Serien omfatter tillige værker

fra efter 1920, og det er redaktionens ønske at titler fra det 20. århundrede med tiden vil udgøre en markant del af *Danske Klassikere*. Ikke kun ud fra litteraturhistoriske kriterier, men mest af alt fordi bøgerne er værd at læse, har en kvalitet der gør dem til en oplevelse for læsere netop nu, samtidig med at de gør indtryk som stemmer fra en anden tid.

Redaktionens arbejde har også i det forløbne år været koncentreret om afviklingen af igangværende udgivelsesprojekter. Blandt de kommende titler i serien er for tiden en lille overvægt af titler fra det 20. århundrede. Næste planlagte udgivelse bliver Frank Jægers tidlige digtsamlinger fra Farumperioden: *Dydige digte* (1948), *Morgenens trompet* (1949), *De 5 aarstider* (1950) og *Tyren* (1954). Herefter følger Knud Sønderbys samlede essays, Christian Winthers *Fire Noveller* (1843) og *Digtninger* (1843), M.A. Goldschmidts *En Jøde* (1845) samt Karin Michaëlis' to romaner *Barnet* (1902) og *Lille-mor* (1902). Arbejdet med Harald Kiddes *Helten* (1912) og Martin A. Hansens *Løgneren*

(1950) er i gang, men værkerne forventes ikke udgivet de første år.

En række genoptryk af udsolgte Gyldendal-titler er under forberedelse, i første omgang Hans Scherfigs *Det forsømte Foraar* og Tom Kristensens *Hærværk*, siden J.P. Jacobsens *Niels Lyhne*, Hans Kirks *Fiskerne* og Tove Ditlevsens *Barndommens Gade*. Genoptryk (og grafisk relancering) af ældre titler fra tiden hos Borgens Forlag vil i de kommende år primært blive fokuseret på kvindelige forfattere: Mathilde Fibigers *Clara Raphael · Minona*, Marie Bregendahls *En Dødsnat* og Amalie Skrams *Constance Ring*, men også titler som J.P. Jacobsens *Fru Marie Grubbe* og St.St. Blichers *Noveller* har høj prioritet. På grund af de mange titler i arbejde har redaktionen været tilbageholdende med at sætte nye titler på programmet, men der arbejdes på aftaler om udgivelse af titler af Knut Hamsun, William Heinesen og Adda Ravnkilde. Fra 2026 vil titlerne udkomme i nyt udstyr (uden smudsomslag og blindpræg) for at reducere fremstillingsudgifterne; ligeledes vil prisen pr. bind blive hævet.

De Denscke Kroneke (Den Danske Krønike)

Udgiver: Sebastian Møller Bak

Tilsynsførende: Anders Leegaard Knudsen og Vibeke Winge

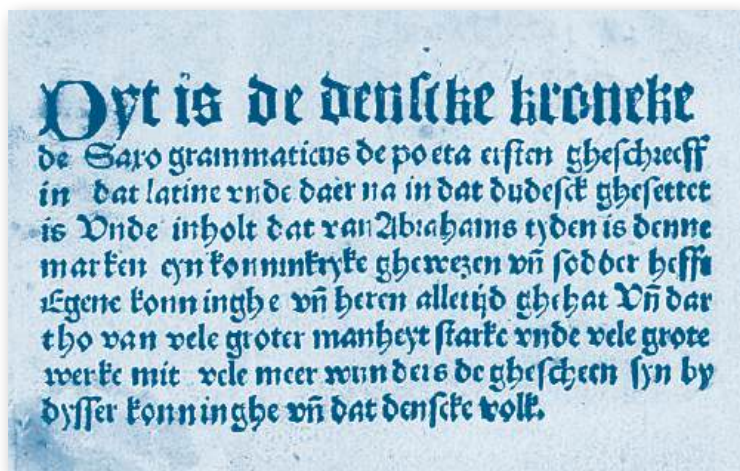
Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet består i en tekstkritisk udgivelse af det nedertyske værk som traditionelt kaldes *Den Danske Krønike* efter den nedertyske titel *De Denscke Kroneke*. Værket stammer fra sidste halvdel af 1400-tallet og er en nedertysk oversættelse af det latinske værk *Compendium Saxonis*, som er en komprimeret genfortælling af Saxos *Gesta Danorum*.

Det nedertyske værk findes i to indbyrdes forskellige håndskrifter: 1) København-håndskriftet: KB, GKS 819 folio (udfærdiget på foranledning af Erik Ottesen Rosenkrantz, Skanderborg, og dateret 1476) og 2) Stockholm-håndskriftet: Stockholm KB, K 34. Hertil kommer en inkunabel fra år 1500 trykt af Mathæus Brandis (på baggrund af Stockholm KB, K 34).

Med undtagelse af inkunabelen har værket aldrig været udgivet. Den nedertyske tekst i inkunabelen er oversat af Vibeke Winge i 2000, men da det nedertyske sprog i København-håndskriftet adskiller sig fra det nedertyske sprog i Stockholm-håndskriftet, vil København-håndskriftet også blive oversat. Det nøjagtige forhold mellem de

to håndskrifter kan først afklares i forbindelse med det tekstkritiske arbejde.

Den Danske Krønike vidner om en i dag glemt side af middelalderens historiografi, nemlig den store interesse for dansk historie i løbet af 1400-tallet, som gav sig udslag i genfortællinger og ajourføringer af Saxos Danmarkshistorie frem til slutningen af 1400-tallet. Der var altså tale om en historiografisk blomstring i senmiddelalderen, som også kom til udtryk i udgivelsen af Saxos Danmarkshistorie i 1514.

Den direkte adgang til Saxos originaltekst i 1514-udgaven kom til at overskygge både *Compendium Saxonis* og *Den Danske Krønike*. Herved blev *Den Danske Krønikes* ajourføring af Danmarkshistorien frem til 1400-tallet imidlertid glemt. Men at *Den Danske Krønike* har været benyttet af danske historikere i tiden omkring år 1500, vidner både *Rimkrøniken*, Christiern Pedersens fortsættelse af *Den Danske Krønike* og Peder Olsens *Collectanea* om.

Projektet vil ikke blot resultere i en tekstkritisk udgave af de to nedertyske håndskrifter, som vil være et vigtigt arbejdsredskab for den kommende forskning i Danmarks senmiddelalder og sproghistorie. Det vil også bidrage med viden om kompendiegenren i 1400-tallet og det flersprogede historiografiske miljø i senmiddelalderens Danmark.

Den Danske Ordbog

Redaktion: Kirsten Appel, Laurids Kristian Fahl (projektleder), Ida Flörke, Jonas Jensen, Henrik Lorentzen, Agnes Aggergaard Mikkelsen, Sanni Nimb, Nathalie Hau Norman, Andrea Stengaard, Nicolai Hartvig Sørensen, Lars Trap-Jensen og Thomas Troelsgård

Studentermedhjælp: Jakob Hasselager

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Liisa Deth Theilgaard og Peter Zeeberg

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

Den Danske Ordbog er Danmarks betydningsordbog *par excellence*. Ordbogen beskriver ordforrådet i moderne dansk fra ca. 1955 til i dag og er den eneste frit tilgængelige netordbog af sin slags – og det er den ordbog brugerne først støder på når de søger efter et ord ved hjælp af Google.

Siden lanceringen på nettet i 2009 er ordbogens trafikalt vokset betragteligt, hvilket har placeret *Den Danske Ordbog* stabilt blandt de mest besøgte danske hjemmesider på kulturområdet med 1,1 mio. månedlige brugere*.

Opdateringen i juni 2025 stod i udtalens tegn, idet over 13.000 nyindtalte lydfiler blev tilføjet til ordbogen, bl.a. mulighed for en ekstrabevilling fra udlodningsmidlerne i 2023. Hermed når det samlede antal lydtekster op på 106.000, hvorved næsten alle opslagsord i ordbogen har én eller flere udtaleangivelser. Med november måneds opdatering fik ordbogen tilføjet

573 nye opslagsord og 14 nye faste udtryk. Derudover blev i alt 141 eksisterende opslagsord opdateret. I februar 2026 blev ordbogen vanen utro opdateret som følge af de retskrivningsændringer Dansk Sprognævn indførte i december 2025. Samtidig er ordbogen i perioden 2025-2026 blevet opdateret så i alt 138.000 betydninger fordelt på mere end 93.000 lemmer nu er forsynet med *Ord i nærheden*.

En stor del af mødeaktiviteten har i beretningsåret været viet til det redaktionen kalder 'kontroversielle ord', dvs. ord der af forskellige årsager kan virke stødende. Det kan fx være bandeord og skældsord eller ord der er udtryk for forældede normer. Siden ordbogen blev konciperet i 1990'erne, har både samfundet og sproget ændret sig markant, og det man umærket kunne sige i starten af perioden, kan man ikke nødvendigvis sige på samme måde i dag. For at ordbogen således på én og samme tid kan være beskrivende og vejledende for en periode på over 70 år, har det været nødvendigt at arbejde hen imod nogle redaktionelle retningslinjer for hvordan vi ensartet behandler sådanne 'kontroversielle ord'. Når retningslinjerne er klar, forhåbentlig i første halvår 2026, resterer et ganske betragteligt arbejde med at gennemgå og evt. revidere beskrivelsen af denne type ord.

Revisionen af ordbogens redaktionsregler har grundet

andre og mere presserende opgaver ligget lidt mere stille i det forgangne år end redaktionen kunne have ønsket sig. Arbejdet har dog fortsat høj prioritet, da opdaterede regler i overensstemmelse med gældende praksis er af afgørende betydning for både nye og mere erfarne redaktører.

Levering, opmærkning og klargøring af korpustekster er fortsat planmæssigt i det forløbne år, og der er lagt nye tekster med i alt 21 mio. ord ind i den redaktionsinterne version af korpusværktøjet CoREST, samtidig med at redaktionen også arbejder på indlemmelse af flere typer af tekster, bl.a. fra *Folketingstidende*. Herudover har redaktionen arbejdet med udvikling af algoritmer og værktøjer til forbedring af lemmaselektionen, dvs. udvælgelse af nye opslagsord til ordbogen.

Den Danske Ordbogs redaktører deltager i det omfang det er muligt, i videnskabelige konferencer, symposier m.v. I beretningsåret har redaktionen således bl.a. været

repræsenteret ved 18. Konference om Leksikografi i Norden & Nordisk Sprogmode 2025 i Vejle (hele redaktionen), Ord25 – Konference om ordblindhed og andre læsevanskeligheder i København, Sprogteknologisk konference i København, eLex 2025 i Bled i Slovenien og Nordisk forening for leksikografis symposium i Oslo.

Hertil kommer at flere af ordbogens redaktører indgår i andre af selskabets projekter. Derved sikres at erhvervet viden og kompetencer kommer andre projekter til nytte, og at valgte it-løsninger er kompatible og omkostningseffektive. Ligeledes deltager flere redaktører i det sprogteknologiske samarbejde *Compiling a Danish Benchmark Dataset* (se s. 49) samt COST-aktionen (i EU-regi) *European Network On Lexical Innovation (ENEOLI)*.

Ud over forskningssamarbejder bidrager redaktionen til udviklingen af dansk sprogteknologi ved (på adressen *korpus.dsl.dk*) at stille ressourcer baseret på ordbogs- og korpusdata til rådighed for

såvel forskning som private virksomheder og andre interesserede. Redaktionen samarbejder også fortsat med Center for Sprogteknologi (KU) og Dansk Sprognævn om den årlige opdatering af COR. SEM på ordregister.dk.

I november 2025 blev *Den Danske Ordbog* – som del af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs ordbogsplatform, *Ordnet* (se s. 33) – lanceret i nye bruger- og mobilvenlige klæder i en betaversion på adressen ny.ordnet.dk/ddo. Sideløbende med afslutningen af dette store arbejde har redaktionen i forlængelse af forundersøgelsen *DDO for flere* (se årsberetningen 2024/2025) arbejdet med at indarbejde en række lavthængende frugter på den nye platform, som fx at supplere ordbogens bøjningsoplysninger med mere overskuelige bøjningsskemaer.

Medieinteressen for *Den Danske Ordbog* er overvældende, ikke mindst når ordbogen opdateres, og redaktørerne medvirker jævnlige i både radio- og tv-indslag samt avisartikler. Bl.a. har ordbogens redaktører gennem mange år optrådt som en fast del af det ekspertpanel der har gæstet DR's

sprogprogram *Klog på Sprog* på P1, som dog lukkede ved årsskiftet.

På de indre linjer har redaktionen i samarbejde med direktøren brugt store dele af beretningsåret på at sikre ordbogens økonomi. Trods positive tilkendegivelser fra hele det politiske spektrum lykkedes det dog ikke at opnå en øget finanslovsbevilling til ordbogen. Men med en 'saltvandsindsprøjtning' i november 2025 kunne Kulturministeriet meddele at regeringen, SF og Konservative havde indgået en aftale om at afsætte 3,5 mio. kr. årligt til *Den Danske Ordbog* i perioden 2026-2028. Hertil skal lægges de 1,5 mio. kr. der i finansloven for 2023 blev afsat pr. år i perioden 2023-2026 til videreførelsen af *Den Danske Ordbog* (i 2025 forhøjet til 1,6 mio. kr.).

* Antal brugere der har sagt ja til statistikcookies, målt i en gennemsnitlig måned med Google Analytics.

Diplomatarium Danicum og Danmarks Riges Breve

Redaktion: Markus Hedemann, Anders Leegaard Knudsen og Mia Münster-Swendsen (konsulent)

Tilsynsførende: Bent Jørgensen, Bjørn Poulsen, Chr. Gorm Tortzen og Helle Vogt

Finansiering: Carlsbergfondet

Ved et middelalderligt diplom forstås enhver form for retsstiftende dokument. Materialet er omfattende og forskelligartet: Det dækker alt fra kortfattede registraturer af tabte diplomer (som regel vedrørende jordegods) på en linje eller to til vidtløftige paveskrivelser, domme og traktater. Diplomerne giver et enestående indblik ikke bare i retshistorie og politisk historie, men også i økonomiske og mentale strukturer. Diplomerne er således uomgængelige kilder til Danmarks middelalderlige historie og sprog.

Diplomatarium Danicum har som projekt eksisteret siden 1932. Den trykte del udgør 35 tekstbind og 35 oversættelsesbind dækkende årene 789-1400. Den digitale

del består af en digitalisering af de trykte bind i kombination med de tekster der kun blev udgivet online frem til 2020. Disse dækker perioden 789-1439.

I beretningsperioden har arbejdet været koncentreret om at tilvejebringe materiale under fanen *Forskning og ressourcer*, der kan tilgås på tekstnet.dk/books/dipdan/resources. Det har resulteret i 13 fagfællebedømte artikler om udvalgte diplomer fra 900- til 1400-tallet, en online version af Niels Skyum-Nielsens guldmedaljeafhandling *Dansk Brevvæsen 1250-1305* fra 1946 og en online version af Markus Hedemanns manuskript *Danmark, hertugdømmet Slesvig og Kalmarunionen – konflikt og konsekvens* fra 2016. Principielt stoppede projektet ved årets udgang, men der arbejdes på forskellige modeller for at føre det videre.

Frederik Christian Eilschovs skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen (projektleder) og Peter Zeeberg
Studentermedhjælp: Emma Mørk
Tilsynsførende: Henrik Blicher, Henrik Galberg Jacobsen og Sebastian Olden-Jørgensen
Finansiering: Carlsbergfondet

Frederik Christian Eilschov (1725-50), der var samtidig med Ludvig Holberg, blev kun 25 år, men efterlod sig et omfangsrigt forfatterskab der vidner om et fuldt modent filosofisk talent og gør ham til en af oplysningstidens mest originale danske tænkere.

Hans vel berømteste værk er *Forsøg til en Fruentimmer-Philosophie* (1749-50), hvori kvinders ret til filosofisk og videnskabelig uddannelse godtgøres. Værket er skrevet som en munter dialog mellem en mandlig lærer og en kvindelig elev og kan både læses som et tidligt dokument i ligestillingens historie i Danmark og som en endnu frisk og medrivende indføring i filosofien, for mænd såvel som for kvinder. Eilschov fremførte desuden, som den første i Danmark, stringente argumenter imod dyremishandling og advokerede for en begrænsning af kødspisen. Hans skrifter udgør således også en milepæl i historien om dyrevelfærd i Danmark og er, som bidrag til spørgsmålet om hvorvidt vi – også i dag – kan forsvare vores behandling af dyr, ikke kun af historisk interesse.

Eilschov skrev på dansk i en tid hvor latin endnu var

det alment benyttede akademiske sprog, og hvor det danske sprog manglede ord for mange akademiske begreber. Eilschov leverede herimod både argumenter for nødvendigheden af at filosofere på dansk og anvisninger til hvordan dette kunne gøres. Hans disputats (på latin) indeholder 897 motiverede oversættelser til dansk af latinske fagord. Med denne indsats satte Eilschov et blivende aftryk på det danske sprog idet han indførte en række ord der i dag er gængse, som fx *sandsynlighed*, *personlighed*, *selvstændighed*, *sædelighed* og *sindsbevægelse*.

I Eilschovs skrifter behandles også pædagogik, religionsfilosofi og filosofihistorie. Hans store Pythagorasbiografi udkom på tysk efter hans død.

Projektet er treårigt og sigter mod en kritisk udgave af Eilschovs samlede værker forsynet med indledninger og kommentarer og danske oversættelser af det latinske materiale. Udgaven planlægges i første omgang som en digital publikation. Arbejdet er påbegyndt i januar 2026.

Gammeldansk Ordbog

Redaktion: Jonathan Adams, Simon Skovgaard Boeck (projektleder), Agnes Aggergaard Mikkelsen og Sanni Nimb

Filologiske konsulenter: Ebba Hjorth og Marita Akhøj Nielsen

It-konsulenter: Nicolai Hartvig Sørensen (*Ordnet*) og Thomas Troelsgård

Tilsynsførende: Dorthe Duncker, Britta Olrik Frederiksen og Henrik Galberg Jacobsen

Finansiering: Carlsbergfondet (tidligere støttet af Kulturministeriet og Velux Fonden)

Gammeldansk Ordbog er en ordbog over middelalderens danske sprog. Den dækker perioden fra ca. 1100 til 1515, altså næsten halvdelen af den periode hvorfra vi har kilder på dansk. Sproget undergik voldsomme ændringer i løbet af de 400 år som *Gammeldansk Ordbog* dækker, og det er ordbogens ambition at beskrive denne udvikling videnskabeligt. Alle bevarede dansksprogede tekster fra middelalderen skal ideelt set behandles i gennemdokumenterede ordbogsartikler der foruden ordenes betydninger også fremlægger bøjningsformer og stavemåder, gammeldanske og fremmedsproglige paralleller samt fordeling på genrer, perioder og

geografiske områder. Ordbogens omfattende seddelsamling er digitaliseret og frit tilgængelig på adressen *gammeldanskseddelsamling.dk*.

Arbejdet med *Gammeldansk Ordbog* er genoptaget, og redaktionen arbejder i perioden 2026-2028 på en semantisk grovsortering af udvalgte artikler. Dette arbejde understøttes af at hovedparten af artiklerne er etymologisk koblet til nyere ordbøger, navnlig til *Den Danske Ordbog*, uden at der dog i denne kobling er taget stilling til betydningsudviklinger i den gammeldanske periode eller i tiden 1515 til i dag. Den semantiske opmærkning indbefatter ydermere en indplacering af de gammeldanske betydninger i *Den Danske Begrebsordbogs* struktur (se s. 15). På sin vis kan arbejdet ses som et første skridt mod en kommende historisk tesaurus for dansk.

Et eksempel: Det gammeldanske substantiv *løpere* er etymologisk identisk med det moderne ord *løber*. Men af *Den Danske Ordbogs* ti over- og underbetydninger har det gammeldanske materiale semantisk kun affinitet til tre. I gammeldansk bruges ordet hverken om en sportsudøver, en skakbrik eller en borddug, til gengæld kan en del af seddelmaterialet med fordel knyttes til nøgleordet *postbud*, der findes i begrebsordbogens afsnit 08.007 Postvæsen og 20.001 Stillingsbetegnelser.

løpere, sb.

Wthēn thēr wārē trē Sarinēs sōnar Iōab ok Abyeai ok Aseal, Fframledhms Aseal wār raskeke [1] løpere sa som een aff gedhebwkēne hwilke sōm dwalyās i skowen, / Wthēn Aseal Ffor "fylgendhe" Abner, ok han ey aff beyēdhe til hēwre hand mllar til winstre hand aff (lan slēttet) ladandhe ath forfylghe Abner, 2Sam.2.16.19 (GldBib.ms.240r,b). erant autem ibi tres filii Sarine Icab et Abyeai et Aseal porro Aseal cursor velocissimus fuit quasi unus ex capreis quae morantur in silvis / persequatur autem Aseal Abner et non declinat ad dexteram sive ad sinistram omnium persequi Abner Vulg. [nasalstreg med rødt] ID

Thomasine Gyllembourgs fortællinger

Redaktion: Jeppe Barnwell og Josefine Hilfling

Tilsynsførende: Lise Busk-Jensen og Ane Grum-Schwensen

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomasine Gyllembourgs (1773-1856) forfatterskab er et væsentligt bidrag til dansk guldalder. Det blev læst og værdsat i hendes samtid, og i dag læses og studeres det både i Danmark og i udlandet. En del af fortællingerne er imidlertid kun tilgængelige i autogenererede e-bogsudgaver, som indeholder exceptionelt mange trykfejl, og andre er slet ikke genudgivet siden hendes samtid. *Drøm og Virkelighed* er tidligere udkommet sammen med *To Tidsaldre* i serien *Danske Klassikere* i 1987, men bindet har længe været udsolgt.

Det er hensigten i projektets første fase at udgive forfatterskabets første ni af de i alt 24 fortællinger: *Familien Polonius* (1827), *Den magiske Nøgle* (1828), *En Hverdags-Historie* (1828), *Kong Hjort* (1830), *Slægtskab* og *Djævel-*

skab (1830), *Den lille Karen* (1830), *Drøm og Virkelighed* (1833), *En Mesalliance* (1833) og *Findeløn* (1834). *Den magiske Nøgle* og *Kong Hjort* er eventyrfortællinger. De øvrige er hverdagsrealistiske historier.

Til de nævnte fortællinger findes kun ét bevaret manuskript, nemlig til *En Mesalliance*. Gyllembourg reviderede dog nogle af fortællingerne inden de udkom som bøger, således at der fx findes to forskellige versioner af *Den lille Karen*. Fortællingerne er kommentarkrævende i varierende grad. Udgivelsesarbejdet vil i høj grad bestå i at kontekstualisere dem og beskrive deres tilblivelses- og udgivelsesforhold, herunder forfatterens brug af pseudonym, hendes revisionspraksis og fortællingernes reception.

Gyllembourgs fortællinger udkom alle under pseudonym. Flere blev først trykt i *Kjøbenhavns flyvende Post* som føljeton, hvorefter de udkom i opsamlinger. Interessant er det desuden at hendes debut, brevromanen *Familien Polonius* (*Kjøbenhavns flyvende Post*), resulterede i en række henvendelser fra læsere som troede at brevene var autentiske. Disse læserhenvendelser planlægges trykt som bilag til udgaven.

Arbejdet påbegyndes april 2026.

Latinsk hyrdedigtning i Danmark på Frederik 2.s tid

Udgivere: Trine Johanne Arlund Hass, Karsten Friis-Jensen † og Peter Zeeberg (projektleder)

Tilsynsførende: Minna Skaftte Jensen og Patrick Kragelund

Finansiering: Carlsbergfondet

Tekstkritisk udgivelse med paralleloversættelse, indledning og kommentarer af et repræsentativt udvalg af danske latinsksprogede hyrdedigte fra perioden 1560-1580: Hans Philipson Pratensis: *Daphnis* (1563), Hans Lauridsen Amerinus: *Ecloga de pacis foedere* (1573), Peder Jacobsen Flemløse: *Ecloga de eclipsi solari* (1574), Zacharias Widing: *Iolas* (1577), Hans Hansen Stage: *Ecloga in obitum Catharinae Hasebard* (1578) og Niels Pedersen: *Dialogismos* (1580). De oprindelige publikationer skal i alle tilfælde udgives i deres fulde omfang.

De udvalgte værker er alle skrevet inden for Frederik 2.s regeringstid og repræsenterer

et bredt spektrum af de temaer der behandles i tidens latindigtning. Udgivelsen vil være den første omfattende moderne udgave af dansk latindigtning fra renæssancen. En enkelt af teksterne, Niels Pedersens *Dialogismos*, er aldrig tidligere behandlet. Det er et hidtil ukendt stykke dansk latinlitteratur, som i 2003 er dukket op i et nordtysk herregårdsbibliotek.

De fleste af teksterne er tilgængelige på latin og i dansk oversættelse som en del af tekstbasen *renaissance-sprog.dk*. Tre af værkerne (Amerinus, Flemløse og Widing) er tilgængelige på *Tekstnet* i separate tekstkritiske udgaver med dansk oversættelse og kommentar. Arbejdet fortsætter.

Musikalske fortolkninger af dansk lyrik

Redaktion: Axel Teich Geertinger (konsulent), Lasse Seistrup Holst (projektleder), Bjarke Moe (konsulent), Jakob Schweppenhäuser (projektleder) og Thomas Troelsgård (it)

Tilsynsførende: Henrik Lorentzen og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet udforsker den gensidige vekselvirkning mellem lyrik og musik i dansk litteratur- og musikhistorie. Ved at undersøge hvordan udvalgte digte fra 1800-tallet er blevet tonesat af forskellige komponister, og hvordan teksterne i den forbindelse har forandret sig gennem tiden, søger projektet at kaste et nyt tværæstetisk lys over kendte danske forfatterskaber.

Kernen i projektet er udgivelsen *Lyrik sat i musik. Musikalske fortolkninger af danske digte – udgaver og forskning*, som indeholder digitale udgaver af danske digte med tilhørende noder samt tekstreddegørelser og indledninger til de enkelte digte, som bl.a. belyser forholdet mellem ord og toner. I projektets første fase (2023-2025) blev der udgivet tek-

ster og noder til digte af B.S. Ingemann, Carsten Hauch og J.P. Jacobsen, mens der i den anden fase (2026-2028) – foruden flere digte af de tre forfattere – vil blive udgivet tekster og noder til digte af N.F.S. Grundtvig og H.C. Andersen.

Foruden de digitale udgaver indeholder udgivelsen også materialer der uddyber relationen mellem musik og lyrik. Det drejer sig dels om bibliografier der dokumenterer i hvilket omfang Carsten Hauchs, B.S. Ingemanns og J.P. Jacobsens digte er tonesat, dels om et antal forskningsartikler der undersøger udvalgte emner relateret til de behandlede forfatterskaber og til musikalske fortolkninger heraf. I projektets anden fase vil flere artikler komme til, og der vil blive arbejdet med at formidle indholdet blandt andet gennem medier som lader både digtets ord og musikens toner komme fuldt til udtryk, fx gennem musikindspilninger og podcasts.

Anden fase af projektet begyndte i januar 2026 og strækker sig over 3 år.

Ordnet

It-udvikling: Nathalie Hau Norman og Nicolai Hartvig Sørensen (projektleder)

Finansiering: Carlsbergfondet og Kulturministeriet

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs ordbogsplatform, *Ordn*et, er den tekniske løsning der bruges til at udgive alle selskabets ordbogsressurser digitalt. Ordbogsplatformen består af to overordnede dele, en backend og flere frontends, hvor den mest synlige er de forskellige ordbøgers hjemmesider.

I det forløbne år har arbejdet været koncentreret om at skifte til en ny udgave af både hjemmesiden *ordnet.dk* og den tekniske løsning bag den. I november 2025 blev en testversion offentliggjort, og siden har der været arbejdet med at forbedre den helt nye søgefunktion og rette fejl på baggrund af brugernes tilbagemeldinger.

Der er i arbejdet med den nye hjemmeside lagt vægt på dels at bringe alle 12 ordbøger i spil på en overskuelig måde, dels at sørge for at den tekniske løsning er fremtidssikret.

Henrik Pontoppidans store romaner

Redaktion: Thomas Hansen (data-behandling), Josefine Hilfling (ph.d.-stipendiat), Finn Gredal Jensen, Johnny Kondrup (projektleder), Jesper Gehlert Nielsen (udgaveleder), Kathrine Vig Nielsen og Niels Riisager

It-konsulent: Karsten Kynde

Studentermød hjælp: Sofie Døllner og Anna Hjarnø Kanstrup

Tilsynsførende: Per Dahl og Krista Stinne Greve Rasmussen

Finansiering: Carlsbergfondet; et pilotprojekt blev støttet af Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Moth-Lunds Fond

Henrik Pontoppidan (1857-1943) er blandt de betydeligste skønlitterære forfattere i dansk litteraturhistorie. Forfatterens ubestridte højdepunkt er de tre store romaner *Det forjættede Land* (1891-95), *Lykke-Per* (1898-1904) og *De Dødes Rige* (1912-16). De udkom først serielt som selvstændige hæfter, siden i reviderede og forkortede udgaver.

En tilfredsstillende udgivelse må tage højde for omarbejderne fra Pontoppidans hånd. Mens den trykte udgave baserer sig på en grundtekst og kun svært overskueligt kan håndtere variationen mellem omarbejderne, kan den digitale udgave rumme alle versioner, bringe dem synoptisk, markere forskelle og dermed gøre det muligt at følge Pontoppidans arbejde ned til mindste detalje.

I 1997 udsendte Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal *Det for-*

jættede Land i en kritisk udgave ved Esther Schat Kielberg og Lars Peter Rømhild. Udgaven, der foruden en fyldig efterskrift, tekstplysninger og punktcommentarer indeholdt en cd-rom (ved Karsten Kynde) med samtlige udgaver og muligheder for sammenligning, var tænkt som første titel i en kritisk og kommenteret udgivelse af de store romaner. Den måtte på grund af manglende finansiering stilles i bero. Inden da var en stor del af det samlede tekstmateriale indskannet og indledningsvist korrekturlæst.

I 2019 bevilgede Aage og Johanne Louis-Hansens Fond og Moth-Lunds Fond midler til et pilotprojekt der dels skulle afklare omfanget og kvaliteten af det overleverede tekstmateriale, dels skitsere mulighederne for en samlet udgivelse (digital og trykt) af Pontoppidans tre store romaner. Pilotprojektet blev afsluttet i april 2020.

Takket være en bevilling fra Carlsbergfondet kunne det egentlige udgivelsesprojekt sættes i gang pr. januar 2023 for en treårig periode. Projektet sigter mod en digital udgivelse af samtlige af

forfatteren reviderede udgaver med indledninger, punktcommentarer og forskellige ressourcestekster, herunder samtlige publicerede forarbejder til de tre romaner. Den digitale udgave vil rumme muligheden for en synoptisk visning med markering af varianter. Den følges af en traditionel bogudgivelse, baseret på førstetrykkene. Et ph.d.-stipendium med tilknytning til projektet udforsker variansen mellem forskellige udgaver af to af romanerne (*Lykke-Per* og *De Dødes Rige*) og vil resultere i en sammenfattende beskrivelse af Pontoppidans arbejdsmåde.

Pr. februar 2026 er alle tekster og forarbejder emenderet (enkelte tekster mangler kontrollæsning), og størstedelen af tekstredegørelserne og tilblivelseshistorierne er udarbejdet. Arbejdet med punktcommentarerne til de tre romaner er afsluttet og behandlet af tilsynet. Indledningerne til de tre romaner (ved Esther Schat Kielberg, Johnny Kondrup og Rasmus Vangshardt) har passeret tilsynet og er nu under redaktionel behandling. Bogudgaven, der udkommer på Gyldendal, er godt i vej. XML-filerne er uden problemer omsat til tryksats (ved Creative United), og korrekturlæsningen af *Det forjættede Land* er afsluttet; der arbejdes nu på *Lykke-Per*. Arbejdet med udgaven foregår i de følgende måneder med en reduceret redaktion.

Rasmus Rasks afhandlinger, breve og dagbøger

Udgiver: Caroline H.V. Boolsen

Tilsynsførende: Britta Olrik

Frederiksen og Henrik Jørgensen

Finansiering: Carlsbergfondet

Rasmus Rask (1787-1832) er blandt Danmarks mest kendte humanvidenskabelige forskere, og derfor er det naturligt at inkludere hans forfatterskab i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs videnskabshistoriske tekstportal på *Tekstnet*. Formålet med projektet er at udgive Rasmus Rasks afhandlinger, breve og dagbøger og indarbejde dem i tekstportalen.

På *Tekstnet* foreligger allerede et udvalg af Rasks korrespondancer i pdf-versioner (*Breve fra og til Rasmus Rask*). Arbejdet med at digitalisere teksterne og opmærke dem i XML-format der kombinerer tekst og kommentar, er påbegyndt.

Den dagbog Rasmus Rask førte fra 1816 til sit dødsår, ligger i håndskrift på Det Kgl. Bibliotek. Til brug for udgivelsen af dagbogen foreligger en elektronisk transskription ved P.S. Ramanujam. Første hæfte af dagbogen er affotograferet, og arbejdet med at færdiggøre og kontrollere transskriptionen er påbegyndt.

Værket *Udvalgte Afhandlinger*, der ligeledes er udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, er endnu ikke digitaliseret. Når teksterne er blevet skannet, vil de gennemgå samme proces som korrespondancen.

Peter Seebergs forfatterskab. En bibliografi

Redaktion: Jeppe Barnwell

Studentermød hjælp: Lasse Hamann Hansen

Tilsynsførende: Holger Berg, René Herring og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: Danmarks Innovationsfond og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Formålet med projektet er at udarbejde en bibliografi over forfatter og museumsinspektør Peter Seebergs (1925–1999) samlede skøn- og faglitterære produktion.

Seebergs forfatterskab har ikke hidtil været bibliograferet. Der eksisterer enkelte foreløbige registranter over dele af forfatterskabet, men de er meget langt fra at være udtømmende. Som et forarbejde til Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs tekstkritiske udgave af *Peter Seebergs romaner, noveller og kortprosa* er der indsamlet og registreret et omfattende materiale bestående af forfatterens så vidt vides komplette trykte produktion. Det er dette materiale der skal bearbejdes.

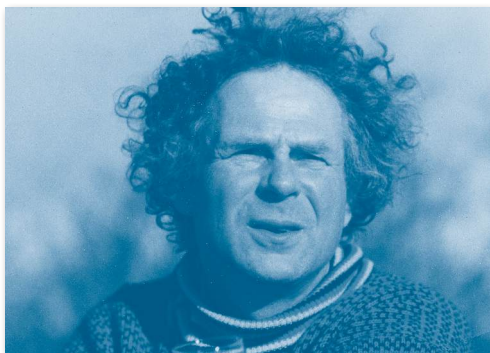
Det indsamlede materiale omfatter ca. 50 selvstændige publikationer og mere end 500 tekster trykt i aviser, tidsskrifter og bøger. Hertil kommer over 200 anmeldelser af Seebergs værker foruden ca. 120 interviews. Langt størstedelen af de indsamlede tekster har ikke i snæver forstand kunnet defineres som romaner, noveller eller kortprosa og er derfor

ikke inkluderet i den tekstkritiske udgave. Det kan fx være erindringsfortællinger, rejseessays, litteraturanmeldelser, debatindlæg og historiske, arkæologiske eller andre museumsrelaterede artikler.

Seeberg havde en ganske særlig publikationspraksis. Gennem alle årene lod han vigtige tekster trykke i ganske utraditionelle medier, fx i almanakker og kunstkataloger og i fagblade som *Jydske Dragonregiments blad*, *Tandlægebladet* og *Værn om synet*.

hvilken grad den bruger fiktion som ressource.

Arbejdet med bibliografien indgår i erhvervs-ph.d.-projektet *Peter Seeberg og fiktionens grænser* ved Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, om samspillet mellem Seebergs skøn- og faglitteratur.

Udfordringen ved denne særprægede publikationspraksis er at det kan være svært for nutidens læsere at finde frem til mange af de vigtige tekster. En stor del af teksterne er som følge heraf så godt som ukendte i offentligheden og i forskningen, og behovet for en bibliografi er måske større for Seebergs forfatterskab end for noget andet moderne dansk forfatterskab.

Bibliografien vil blive anoteret med ultrakorte forklaringer af hver enkelt tekst som kategoriserer dens emne og bl.a. placerer den typologisk i forhold til hvordan og i

Sorø Gavebog

Redaktion: Anders Leegaard Knudsen (udgivelse og oversættelse), Kim Esmark (kommentering) og Helle Vogt (kommentering)

Tilsynsførende: Bjørn Poulsen, Chr.

Gorm Tortzen og Johnny Grandjean
Gøgsig Jakobsen (ekstern konsulent)

Finansiering: Carlsbergfondet

1. februar 2026 begyndte arbejdet med en kommenteret udgivelse og oversættelse til moderne dansk af håndskriftet Det Kgl. Bibliotek, GkS 2485 4°, der i forskningen er kendt som *Sorø Gavebog*. Det er et papirhåndskrift fra 1440'erne med en kladde til en fremstilling af Sorø Klosters grundlæggelse og gods-erhvervelse. Håndskriftet er blevet til i cistercienserklostret i Sorø og rummer en redegørelse på latin for klostrets grundlæggelse og dets erhvervelse af fast ejendom.

Teksten udgør en helhed, men kan naturligt inddeles i tre dele: en redegørelse for klostrets grundlæggelse og første erhvervelse af den nødvendige kapital, en beretning om Absalons og hans slægts indsats for klostret og endelig en gennemgang af klostrets øvrige erhvervelse af fast ejendom. En lang række rettelser vidner om at det ikke er en renskrift af en færdig version af redegørelsen, men må opfattes som en kladde, et forarbejde til en færdig fremstilling af klostrets oprettelse og ejendomshistorie. En sådan kendes ikke i dag, og det er formentlig derfor, at GkS 2485 4° ikke er kasseret som overflødig. Det

er et stort held for forskningen at kladden endnu er bevaret, for den lader os følge de redaktionelle overvejelser og vurderinger bag de mange tilføjelser og sletninger.

Arbejdet vil konkret bestå i en transskription af GkS 2485 4° og etablering af en diplomatarisk tekst samt en oversættelse til moderne dansk. Dertil kommer udarbejdelsen af indledninger og kommentarer. Projektet er planlagt til at vare 18 måneder.

sproget.dk

Redaktion: Andrea Stengaard (projektleder) og Laurids Kristian Fahl
It-udvikling: Nicolai Hartvig Sørensen
Samarbejdspartnere: Anna Sofie Hartling (barsel) og Kasper Kristjansson (barselsvikar) (Dansk Sprognævn)
Tilsynsførende: Jørg Asmussen og Lars Trap-Jensen
Finansiering: Kulturministeriet

Sproget.dk er det sted på nettet hvor man finder pålidelig viden om det danske sprog og sprogforhold i Danmark. Siden drives i samarbejde med Dansk Sprognævn. *Sproget.dk* har 55.000 månedlige brugere* og tilbyder professionel hjælp for sprogbrugere af alle slags. Fra søgefeltet får man adgang til officielle og autoritative ord-bøger, bl.a. *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog* og *Nye ord i dansk 1955 til i dag*. På siden finder man et væld af nyttig viden om dansk sprog, bl.a. svar på sproglige spørgsmål, hjælp til typiske sproglige problemer, øvelser hvor man kan teste sin viden om dansk sprog og meget mere.

Oven på lanceringen af det nye site i oktober 2024 er der i 2025 og 2026 arbej-

det med det løbende vedligehold af siden og med udgivelsen af nyt ind-

hold, herunder bl.a. nyheder, spørgsmål og svar inden for forskellige sproglige emner

og forklaringer til sproglige 'smuttere', dvs. faste udtryk der er kommet i den gale hals. På nyhedsfronten er der det seneste år publiceret knap 66 nyheder, der også alle er blevet delt på *sproget.dk*'s LinkedIn-profil, hvor 4.476 brugere følger med.

Aktiviteten på *sproget.dk*'s sociale medier (Facebook, Instagram og LinkedIn) har i 2025-2026 opretholdt sit høje niveau, ikke mindst takket være en trofast stab af dygtige studentermedhjælpere ved Dansk Sprognævn. Formålet med tilstedeværelsen på sociale medier er at sprede sproglæde og vække interessen for den gode og inspirerende kommunikation. På Facebook følger 15.725 brugere *sproget.dk*, mens 23.187 følger med på Instagram. Det mest populære opslag på Facebook det for-gangne år nåede ud til knap 110.000 brugere, mens det mest populære opslag på Instagram nåede ud til knap 245.000 brugere.

Sprogprisen – som *sproget.dk* er del af arrangørgruppen bag – blev uddelt på *Sprogdagen* den 2. maj 2025 under overskriften »Vi sætter pris på sproget«. Arrangementet fandt sted som led i sprogfestivalen *SPROGENSE*, der afholdes årligt i Bogense på Nordfyn. Her var *sproget.dk* også til stede med en stand.

* Antal brugere der har sagt ja til statistikcookies, målt i en gennemsnitlig måned med Google Analytics.

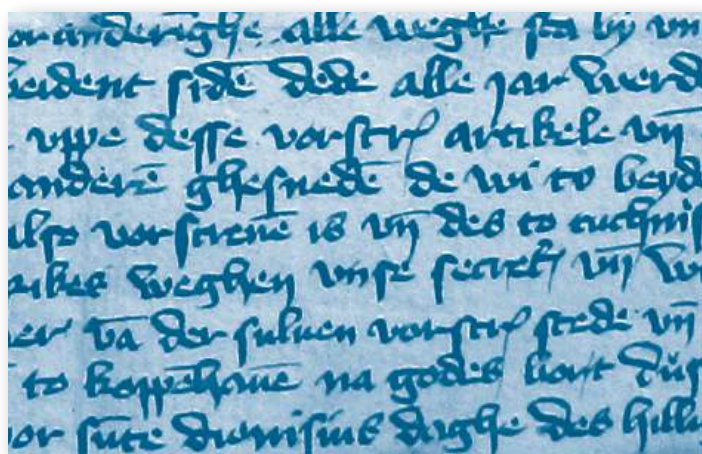

Sprogkontakt og sprogudvikling i senmiddelalderens Danmark

Redaktion: Sebastian Møller Bak
Tilsynsførende: Eva Skafte Jensen,
 Bjørn Poulsen og Vibeke Winge
Finansiering: Carlsbergfondet

Dette forskningsprojekt tager afsæt i middelalderfilologi og historisk lingvistik. Det består i lingvistiske undersøgelser

Resultaterne er enten allerede udgivet, herunder i *Danske Studier* og i *NyS, Nydanske Sprogstudier*, eller under udgivelse. Undersøgelserne vil samtidig lægge grund for et senere middelalderfilologisk forskningsprojekt om sprog og tekster i middelalderens Danmark, der vil kunne trække på Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs omfattende middelalderudgivelser og ordbogsressourcer.

med fokus på sprogkontakt og sprogudvikling i senmiddelalderens Danmark, særligt med hensyn til forholdet mellem folkesprogene dansk, svensk og nedertysk i dokumenter fra 1300- og 1400-tallet. Der er tale om et emne der i høj grad er uudforsket, og det er da også først nu, med udgivelsen af *Diplomatarium Danicum* og en række andre middelalderlige tekster, at en sådan undersøgelse er blevet mulig at gennemføre. Projektet består af en række variationslingvistiske og semantiske undersøgelser af danske, svenske og nedertyske middelalderbreve.

Projektet blev påbegyndt i sommeren 2023 og afsluttet med udgangen af december 2025.

Stemmer fra Dansk Middelalder

Udgivere: Jonathan Adams (projektleder), Maria Arvidsson, Simon Skovgaard Boeck, Caroline H.V. Boolsen, Thomas Hansen

(databehandling) og Peter Zeeberg
Studentermedhjælp: Gustav Juhl Mikkelsen og Frederikke Illemann Mortensen

Illustrator: Simon Væth

Tilsynsførende: Anne Mette Hansen, Ebba Hjorth, Eva Skafte Jensen, Marita Akhøj Nielsen og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til almene Formaal, Augustinus Fonden, Velux Fonden og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

Projektets mål er at udgive og oversætte 30 af de væsentligste tekster fra den dansksprogede middelalderlitteratur. Teksterne udgives digitalt på originalsproget, mens oversættelserne til moderne dansk udkommer både

digitalt og i fem trykte bind med illustrationer. De udvalgte tekster giver et nuanceret billede af livet i middelalderen. De omfatter både verdslige og religiøse tekster, både oversatte og originale danske værker, både litterær læsning for den højere adel og brugstekster. Teksterne udgør dermed et bredt udvalg af den rige litteratur vi har overlevet fra dansk middelalder.

Teksterne præsenteres digitalt i tre forskellige versioner: 1) En håndskriftnær (diplomatarisk) transskription hvor de gammeldanske tekster udgives efter materialfilologiske og diplomatariske principper. 2) Et normaliseret niveau hvor de gammeldanske tekster gengives med bl.a. moderne orddeling, tegnsætning og afsnitsinddeling. 3) En oversættelse til moderne dansk.

Tematisk opdeles projektet i tre delprojekter, hvori de udvalgte tekster supplerer hinanden:

Delprojekt 1:

Det høviske ideal

Bind 1: *Krig og kærlighed*: Om læsning (Indledningen til Sjælens Trøst), Amicus og Amelius, To digte om kvinders karakter (fra AM 76 8vo), Griseldis, Den Kyske Dronning, Dværgekongen Laurin, Persenober og Konstantiano-bis, Karl Magnus' Krønike.

Bind 2: *Krig og kærlighed (Eufemiaviserne)*: Flores og Blanseflor, Hertug Frederik af Normandiet, Ivan Løveridder.

Delprojekt 2: Historie og verden

Bind 3. *Historie og verden*: Rimkrøniken, Belejringen af Rhodos, Mandevilles Rejse, Jon Præst.

Delprojekt 3: Viden og tro

Bind 4. *Viden og vejledning*: Sydrak, Kvinders Urtegård, Urtebogen, Stenbogen, Kogebøger.

Bind 5: *Liv og sjæl*: Barn-domsbogen, Passionsvandringen, Skt. Hieronymus' liv, Tre fortællinger fra Sjælens Trøst, Femten fortællinger fra Christiern Pedersens Jærtegnspostil, Ti religiøse digte, Hr. Michaels Om skabelsen, Hr. Michaels Om menneskets liv, Dyrerimene, Lucidarius.

Redaktionen har i det forløbne år færdiggjort de diplomatariske og normaliserede udgaver samt revideret alle oversættelserne. Derudover er indledningen til bogserien, indledningerne og noteapparaterne til de enkelte bind samt indledningerne til hver enkelt tekst blevet skrevet. Simon Væth har tegnet over 80 illustrationer til serien. I skrivende stund ligger bogmanuskriptet hos grafikerne.

De digitale tekster er blevet bearbejdet og ligger nu i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs tekstbase (*tekstnet.dk/projects/stemmer-fra-dansk-middelalder*). Her mangler en endelig finpudsning af metadata, planlagt til februar 2026.

Hans Svanings Danmarkshistorie

Udgiver: Peter Zeeberg
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Karen Skovgaard-Petersen
Finansiering: Carlsbergfondet

Hans Svaning (ca. 1500-1584) var uofficiel kongelig historiskriver i Danmark i anden halvdel af 1500-tallet. Hans hovedværk var en fuldstændig Danmarkshistorie på latin, som lå færdig i 1579. Den blev aldrig trykt i sin helhed, men manuskriptet blev flittigt brugt af de efterfølgende historikere – indtil det gik tabt ved Københavns brand i 1728.

Inden da var to længere uddrag af værket dog blevet trykt, og andre dele afskrevet af forskellige forskere, så man stadig i dag kan få et indtryk af det omfattende værk: et bredt fortællende historieværk i den klassiske retoriske tradition og med sans for den rammende anekdote. De bevarede dele af denne Danmarkshistorie bliver nu udgivet på latin med dansk paralleloversættelse.

Den afsluttende revision af manuskriptet er i gang.

Tekstnet

Udvikling og projektledelse: Thomas Hansen

Studentermedhjælp: Laura Bang Bregnedal, Anna Hjarnø Kanstrup, Gustav Juhl Mikkelsen og Emma Mørk

Tilsynsførende: Holger Berg, Jesper Gehlert Nielsen og Krista Stinne Greve Rasmussen

Udgivelsesplatformen *tekstnet.dk* samler Danmarks litterære kulturarv. Hensigten er at opbygge datasæt af høj kvalitet, at give en ensartet brugeroplevelse på tværs af udgaver og at samle drifts- og udviklingsomkostningerne på én platform frem for flere mindre applikationer.

(se s. 40), 16 fra *Henrik Pontoppidans store romaner* (se s. 33) og resten fra forskellige udgivelsesprojekter, hovedsagelig *Arkiv for Dansk Litteratur* (se s. 14). Desuden er 75 forfatterskabsportrætter, oprindelig udkommet på *Arkiv for Dansk Litteratur*, bearbejdet og publiceret på platformen. En oversigt over årets udgivelser kan ses på tekstnet.dk/about/releases.

Af ny funktionalitet arbejdes der i øjeblikket på etablering af søgefunktion og software til fremstilling af PDF-udgaver til download.

Arbejdet følger tre spor: 1) transformation og integration af data, 2) faglig ledelse af de projekter, der udgiver på platformen og 3) udvikling af funktionalitet på platformen

I løbet af 2025 er der udgivet 366 nye titler: 187 af disse er værker af H.C. Andersen, 120 kommer fra udgivelsen *Stemmer fra Dansk Middelalder*

Tekstnet+

Redaktion: Kirsten Lundholm Appel, Thomas Hansen, Lasse Seistrup Holst, Sanni Nimb, Nathalie Hau Norman, Karen Skovgaard-Petersen (projektleder) og Nicolai Hartvig Sørensen

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen, Dorthe Duncker og Eva Skaftte Jensen

Finansiering: Carlsbergfondet

Projektet er nu afsluttet. Det beskæftiger sig med udviklingen af infrastruktur der tillader sprogteknologisk udnyttelse af det hastigt voksende tekstkorpus som er under opbygning i tilknytning til tekstudgivelsesplatformen *Tekstnet*. Der er tre indsatsområder:

Videreudvikling af tekstudgivelsesplatformen *Tekstnet*

Nyudviklede arbejdsprocedurer og software til kvalitetsjæk af data muliggør optag af stadig større datamængder under platformen. Dermed kan en mindre redaktion bearbejde mange forskellige slags tekster, hvad enten de stammer fra tidligere udgivelser eller fra digitaliseringsprojekter, jf. tekstnet.dk/about/releases.

Udvikling af ny grænseflade

En ny grænseflade skal gøre det muligt både at søge ved hjælp af konkordanser og at søge på ordforbindelser og semantisk lignende ord for en eller flere historiske perioder. Grænsefladen er tilgængelig i en testversion på wstest.dsl.dk/lenses/trends/.

Korpus over tekster fra 1700-1900

Et nyetableret korpus over danske og norske tekster fra 1700-1900, *TekstnetTextCorpus* (*TekstnetTC*), er publiceret på AI-plattformen *Hugging Face*: huggingface.co/datasets/DSL1911/Tekstnet-TextCorpus/tree/main.

Korpusset er opdelt i gener og består af følgende tekstsamlinger (antal tekster i parentes): eventyr (157), skuespil (4), lyriske værker (4), noveller (46), taler og prædikener (278) samt romaner fra 1870-1899 (834) og fra 1822-1869 (317). Talerne og prædikenerne er stillet til rådighed af *Danske Taler*; romanerne fra perioden 1870-1899 stammer fra det korpus der blev etableret i forbindelse med projektet *MeMo – Measuring Modernity* ved Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet; resten af teksterne har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab etableret vha. OCR-genkendelse og efterbehandling.

Til korpusset er der knyttet en registrant over samtlige romaner fra 1800-1869, ligeledes publiceret på *Hugging Face*, som er forsynet med en række metadata, herunder bibliografiske og biografiske oplysninger om hhv. bogen og dens forfatter. Registranten er især tiltænkt litteratursociologiske og -historiske studier af periodens romanlitteratur.

Parallelt med etableringen af et 1700-1900-tals korpus er der etableret et moderne

litterært korpus bestående af Peter Seebergs romaner og noveller, baseret på Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave fra 2017-2019. Dette korpus er opmærket med ordklasse, syntaks og lemmainformation og udgør dermed et både litterært og historisk supplement til *Den Danske Ordbogs* korpusmateriale, der næsten udelukkende består af avistekster fra 1980'erne til i dag.

Lematiseringen er baseret på *Den Danske Ordbogs* ordforråd, og dermed blev det muligt at opmærke teksten automatisk med semantisk information fra både *Den Danske Ordbog* og Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs sprogteknologiske ordbøger, herunder *COR.SEM*. De sprogteknologiske opmærkninger muliggjorde detaljerede undersøgelser af ordforråd og tekst, særligt med henblik på artefakter.

Videnskabshistorisk tekstportal

Redaktion: Thomas Hansen (databehandling), Mathilde Vadsager Andresen (praktikant), Finn Gredal Jensen, Marius Katballe-Kristensen og Peter Zeeberg (projektleder)

Samarbejdspartnere: Christian Joas (projektleder), Martin Patrick Speirs, Signe Strecker og Rob Sunderland (Niels Bohr Arkivet)

Tilsynsførende: Claus Fabricius og Chr. Gorm Tortzen

Ekspertpanel: Hanne Andersen (Københavns Universitet), Claus Fabricius (Universitat de Barcelona), Helge Kragh (Københavns Universitet), Jesper Lützen (Københavns Universitet), Adam Mosley (Swansea University), Henrik Kragh Sørensen (Københavns Universitet), Chr. Gorm Tortzen (DSL) og Karin Tybjerg (Københavns Universitet)

Finansiering: Carlsbergfondet

I samarbejde med Niels Bohr Arkivet har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab over de seneste fem år opbygget en videnskabshistorisk tekstportal med afhandlinger, korrespondancer og andre tekster af danske videnskabsfolk. Hovedvægten ligger på hvad vi i vore dage forstår som naturvidenskab, men portalen indeholder også tekster af bredere lærdomshistorisk indhold.

Gennem årene har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab udgivet en række centrale tekster af danske videnskabsfolk i bogform, og disse tekster bliver gjort tilgængelige samlet og digitalt på denne portal. De store trykte udgaver af værker af Tycho Brahe, Ole Worm, Ole Borch, Niels Stensen og Ole Rømer samt de middelalder-

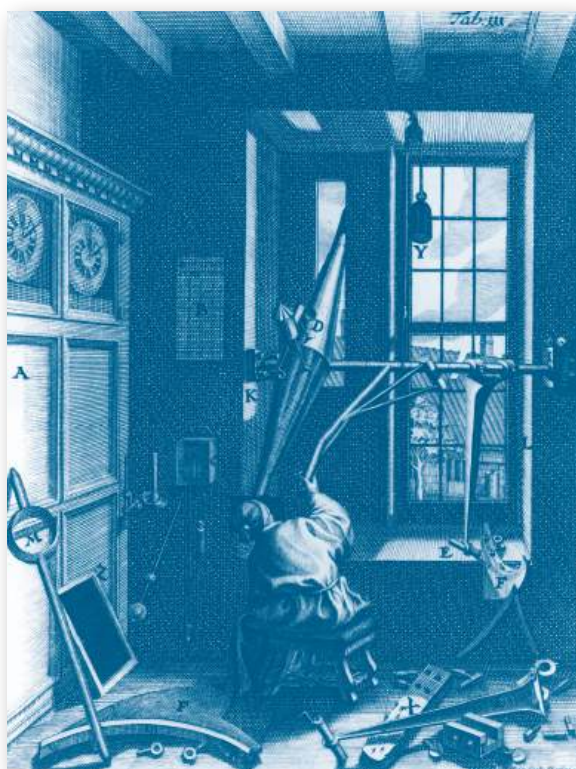
lige værker i *Corpus Philosophorum Medii Aevi*, foreligger nu alle i faksimile, Brahe og Stensen også i XML-baserede udgaver.

Portalen rummer også nye tekstkritiske udgaver. Således udgives Niels og Harald Bohrs korrespondance. Det drejer sig om ca. 160 breve fra årene 1906-1951. Brevene bliver udgivet på dansk og i engelsk oversættelse, digitalt og i bogform og vil også blive gjort tilgængelige på Niels Bohr Arkivets hjemmeside.

Tilsvarende er der udgivet en række værker af H.C. Ørsted: *Aanden i Naturen* (1849-50, bogudgave 2020, digital udgave 2023), afhandlingen om opdagelsen af elektromagnetismen (1820, bogudgave 2020, digital udgave 2023), heksameterdigtet *Luftseiladsen* (1808, digital udgave 2025) og digtcyklus-

sen *Luftskibet* (1836, digital udgave 2025). Endelig omfatter portalen også Thomas Bartholins breve (se s. 55).

Efter projektets udløb i 2026 vil portalen løbende blive udvidet både med digitaliserede versioner af ældre tekstudgaver og med nye tekstkritiske udgaver.

H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave

Udgaveleder: Ane Grum-Schwensen (H.C. Andersen Centret (HCAC), Syddansk Universitet (SDU))

It-udvikling: Holger Berg (HCAC, SDU)

Styregruppe: Per Krogh Hansen (SDU), Sonny Ankjær Sahl (Det Kgl. Bibliotek (KB)), Karen Skovgaard-Petersen (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab (DSL)), Torsten Bøgh Thomsen (HCAC, SDU), Anders Toftgaard (KB) og Mads Runge (Museum Odense (MO))

Redaktionsgruppe: Ejnar Stig Askgård (MO), Holger Berg, Ane Grum-Schwensen, Finn Gredal Jensen (DSL), Mads Sohl Jessen (HCAC), Johnny Kondrup (Københavns Universitet), Karsten Kynde (tidl. Søren Kierkegaard Forskningscenteret), Klaus Müller-Wille (Universität Zürich) og Kathrine Vig Nielsen (HCAC)

Finansiering: Forskningsreserven 2026, Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Kulturministeriet (2020 og 2023) samt N.M. Knudsens Fond

Manuskriptudgaven er et samarbejde mellem H.C. Andersen Centret ved Syddansk Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab,

Det Kgl. Bibliotek, Københavns Universitet og Museum Odense.

Udgaven rummer en digital videnskabelig dokumentation af de håndskrevne forarbejder til H.C. Andersens eventyr

og historier. I 2025 udgav projektet også bogen

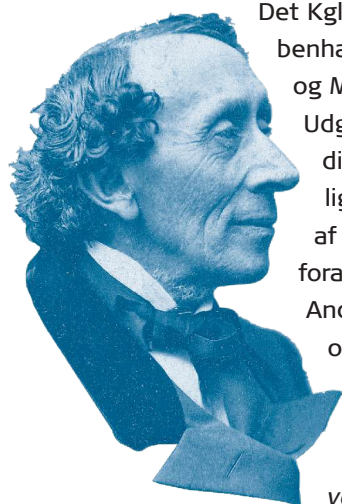
H.C. Andersen ved skrivebordet

og modtog bevillinger fra Augustinus Fonden, Louis-Hansens Fond og forskningsreserven til færdiggørelsen.

Projektets første del afsluttes i marts 2026 og har da udgivet manuskripter til 46 eventyr, mens anden og sidste del (2026-2032) vil udgive den resterende del af de eventyr, der er bevaret manuskripter til. Materialet transkriberes, opmærkes og publiceres digitalt. Opmærkning følger den gældende TEI-standard. Udgaven er forsynet med faksimiler og variantapparat og ledsages af manuskriptbeskrivelser og redegørelser for teksternes tilblivelseshistorie. Hermed bliver det muligt at følge Andersens skriveproces igennem flere tekststadier, og samtidig gøres hans svært læselige manuskripter tilgængelige. Udgaven samler materiale der er spredt over 13 samlinger i ind- og udland.

På adressen hca.sdu.dk/manus finder man den opmærkede tekst, tilblivelseshistorier og manuskriptbeskrivelser. Brugerne kan zoome ind og ud på de ledsagende faksimiler og åbne flere ad gangen.

Seniorredaktør Finn Gredal Jensen udarbejder løbende manuskriptbeskrivelserne. Tilblivelseshistorier udarbejdes af en række H.C. Andersen-forskere og bedømmes af andre forskere, heriblandt flere af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs medlemmer.

Serien 'Babette'

Projektansvarlig og serieredaktør:

forlægger Mads Julius Elf (U Press)

Projektdeletagere: 50 forfattere, forskere og undervisere ved Københavns Universitet, Syddansk Universitet, Aarhus Universitet, Den Danske Lektoratsordning, Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Projektets vært: Bibliotheca Academiae Soranae ved Stiftelsen Sorø Akademi

Finansiering: Augustinus Fonden, Statens Kunstfond, 15. Juni Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Landsdommer V. Gieses Legat, Konsul George Jorck og Hustru Emma Jorck's Fond, Den Hielmstjerne-Rosencrone-ske Stiftelse, Dronning Margrethes og Prins Henriks Fond

Forlaget har rejst lønmidler til at Peter Zeeberg har skrevet en bog om Saxos oversættelsehistorie gennem 450 år. Med udgangspunkt i sit eget arbejde med udgivelsen *Saxos Danmarks-historie* (1. udgave 2000) har Peter Zeeberg udfoldet historien om hvordan de seks eksisterende komplette oversættelser hver især afspejler deres tid – fra 1575 og frem til det 21. århundrede.

Forlaget U Press er kommet godt i gang med udgivelsesprojektet, podcasten og appen 'Babette', der bygger bro mellem læsere med en særlig interesse for dansk i og uden for Danmark. Projektet omfatter bl.a. 50 trykte fagbøger og essays om højdepunkter i dansk litteratur og billedkunst. I en bredt appellerende form skal serien dække alle perioder og også introducere nye tilgange til dansk sprog og kultur.

babette – dansk i en global horisont

Center for Dansk Nylatin

Bestyrelse: Anders Kirk Borggaard, Trine Arlund Hass, Marianne Pade (centerleder), Johann Ramming, Karen Skovgaard-Petersen, Ditlev Tamm og Peter Zeeberg

Administration: Aarhus Universitet

Finansiering: Ernst Andersens og Tove Dobel Andersens Fond

Latin var Europas fællessprog fra antikken, gennem hele middelalderen, i renæssancen og helt ind i oplysningstiden. Langt op i 1700-tallet blev der publiceret flere tekster på latin end på noget enkelt europæisk sprog. Latin er således af central betydning for forståelsen af europæisk kultur i et langt historisk perspektiv.

Renæssancehumanisterne kultiverede et klassisk klingende latin – i dag betegnet 'nylatin' – og tilpassede det til deres egen tid.

I Danmark finder vi en overvældende lang række forfattere der skriver nylatin på et højt niveau. Den nye latin-kultur satte sit tydelige præg på det meste af dansk skriftkultur i århundrederne efter Reformationen og ses i fx historieskrivning, videnskabelig prosa inden for alle faggrene, politiske dokumenter, offentlige indskrifter og private breve, hvortil kommer en rig og varieret poesi, fra lejlighedsdigte og kærlighedsdigte til lange læredigte og historiske epper.

Det er baggrunden for at der i foråret 2022 er etableret et Center for Dansk Nylatin i et samarbejde mellem

Aarhus Universitet og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Centrets overordnede formål er at fremme kendskabet til den danske nylatinske kulturarv og dermed forståelsen af dansk litteratur-, kultur- og lærdomshistorie både i dens nationale særpræg og som en integreret del af europæisk historie. Dette skal ske ved at kortlægge den danske latinlitteratur fra renæssancen til og med oplysningstiden (fra ca. 1500 til ca. 1800) og ved at udbrede kendskabet til denne litteratur gennem forskning og formidling.

I det forløbne år er der arbejdet på et korpus af danske og nordiske nylatinske tekster og med videreudvikling af *Database of Nordic Neo-Latin Literature*. Begge dele er tilgængelige fra centerets hjemmeside (cdnl.dk). Centerets medarbejdere har holdt en række foredrag ved konferencer i ind- og udland. I januar deltog medarbejderne i en workshop i Berlin, og i september var centeret vært for et internationalt seminar, *Digital Neo-Latin studies: ideas and perspectives*, der blev afholdt på Aarhus Universitet.

Compiling a Danish Benchmark Dataset

Projektleder: Bolette Sandford Pedersen (Center for Sprogteknologi, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet)

Redaktion (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab): Nathalie Hau Norman og Sanni Nimb

Finansiering: Carlsbergfondet

Compiling a Danish Benchmark Dataset udføres i samarbejde med Center for Sprogteknologi ved Københavns Universitet. Projektets formål er at etablere en frit tilgængelig infrastruktur bestående af et antal datasæt af høj sproglig kvalitet der kan anvendes til at evaluere sprogmodellers forståelse og kendskab til det danske sprog (en såkaldt »benchmark«).

Udviklingen af datasæt foregår halv- eller helautomatisk ved at udtrække, omstrukturere og supplere leksikalske data fra *Den Danske Begrebsordbog* (se s. 15) og *Den Danske Ordbog* (se s. 24) samt en række sprogtknologiske ordbøger der er udarbejdet på grundlag af disse.

Nogle datasæt anvendes til at teste sprogmodellernes viden om betydningsmæssigt

beslægtede ord eller sætninger, andre til at teste modellernes evne til at forstå danske metaforer og kulturspecifikke fænomener.

Der udvikles også datasæt der kan anvendes til at teste om modellerne er i stand til at udlede den samme konsekvens af fx en handling som et menneske er.

For this context with a metaphor

solstråle 'ray of sunshine'
(metaphoric) someone that spreads warmth and happiness with their nature and good mood.

Kan du huske, hvilken solstråle hun var som barn! Nu virker hun tit tider så tungsynlig.

"Do you remember what a ray of sunshine she was as a child! Now she seems at times so gloomy."

correct paraphrase

literal distractor

figurative distractor

contradictory distractor

What is the correct paraphrase?

Kan du huske, hvor glad og munter hun var som barn! Nu virker hun tit tider så tungsynlig.
"Do you remember how happy and cheerful she was as a child! Now she seems at times so gloomy."

Kan du huske, hvordan hun elskede solen som barn! Nu virker hun tit tider så tungsynlig.
"Do you remember how she loved the sun as a child! Now she seems at times so gloomy."

Kan du huske, hvilken heldig kartoffel hun var som barn! Nu virker hun tit tider så tungsynlig.
"Do you remember what a lucky potato she was as a child! Now she seems at times so gloomy."

Kan du huske, hvor kold og reservet hun var som barn! Nu virker hun tit tider så tungsynlig.
"Do you remember how cold and reserved she was as a child! Now she seems at times so gloomy."

De kunst- og arkitekturhistoriske konsekvenser af Christian 4.s Englandsbesøg i 1606

Projektdeltagere og udgivere: Finn Gredal Jensen og Patrick Kragelund
Finansiering: Novo Nordisk Fonden

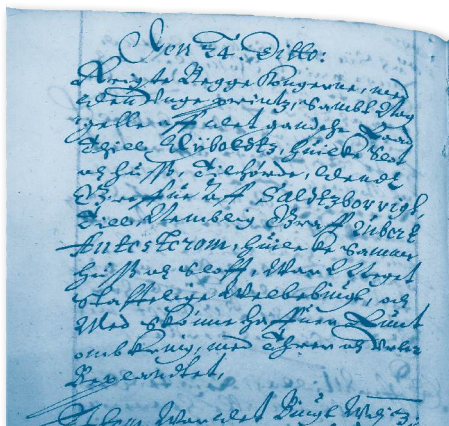
Patrick Kragelund har i sin bog *A Stage for the King: The Travels of Christian IV of Denmark and the Building of Frederiksborg Castle* (Museum Tusulanums Forlag, 2019) påvist hvilken afgørende betydning Christian 4.s besøg i England, især opholdet på det legendariske, siden ødelagte paladsanlæg Theobalds i juli 1606, fik for Frederiksborgs arkitektoniske udformning, både i enkeltheder og som helhed. Frederiksborgs bygningshistorie er gennem påvisningen af denne engelske forbindelse blevet tilført en dynamik der afdækker slottets position som et arkitekturhistorisk vendepunkt i Nordens overgang til en ny, internationalt orienteret byggestil.

På Det Kgl. Bibliotek befinder sig fire anonyme afskrifter af en dagbog forfattet af en af de danske deltagere på Englandsrejsen. Projektet har i første omgang taget sigte på at transskribere de nye kilder og undersøge deres indbyrdes forhold. De to af afskrifterne er samtidige, og de andre to er fra 1700-tallet. Den ene af de to ældste kilder er valgt som grundtekst og oversat til engelsk, da bogens hovedsigte er et inter-

nationalt publikum, og den originale danske tekst bringes som appendiks. Bogens sprog er i øvrigt engelsk.

Udgivelsens kommentar-afsnit består af en række essays om kunst- og kulturhistorisk interessante aspekter. Med besøg i Greenwich, Whitehall, Westminster Abbey, Richmond, Hampton Court, Nonsuch, Theobalds og Windsor rummer dagbogen hidtil ubenyttede øjenvidneskildringer af festkultur, optog, optagelsesceremonier og udsmykninger af en række hovedmonumenter i engelsk arkitektur- og havehistorie. Både nationalt og internationalt er der tale om en dokumentation af ikke kun politisk eller kulturhistorisk, men også i højeste grad af kunst- og arkitekturhistorisk interesse.

De nødvendige fondsmidler til bogproduktionen er nu tilvejebragt, og bogen er klar til udgivelse på Gads Forlag/ Nord Academic. Et udgivelsestidspunkt er i skrivende stund ikke fastlagt.

Lex – Danmarks Nationalleksikon

Bestyrelse: Niels Elers Koch (bestyrelsesleder), Hanne Salomonsen (bestyrelsesviceleder, Gyldendal A/S), Anders Bjarklev (Danske Universiteter), Erik Bolstad (Store norske leksikon), Mette Birkedal Bruun (G.E.C. Gads Fond) og Karen Skovgaard-Petersen (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab)

Direktion: Erik Henz Kjeldsen (ansvarshavende chefredaktør) og Ole Kaag Mølgaard (sekretariatschef)

Redaktion: Lex' redaktion består af ca. 40 medarbejdere og har tilknyttet knap 1000 fagansvarlige, forskere og andre fagfolk

Finansiering: Driften af Lex er finansieret via Finansloven med midler fra Kulturministeriet, Børne- og Uddannelsesministeriet samt Uddannelses- og Forskningsministeriet. Desuden har Lex modtaget støtte fra en række private fonde

Lex har hver måned millioner af opslag fra brugere der søger troværdig viden. Indholdet på Lex er frit tilgængeligt for alle og bruges af elever i folkeskoler og gymnasier, studerende på universiteter

og læreanstalter, undervisere og alle andre der søger viden på dansk. De fagansvarlige sikrer sammen med redaktionen at indholdet på Lex er opdateret. Der er mere end 245.000 artikler på *lex.dk*, og sitet giver fri adgang til indhold fra de vigtigste opslagsværker i Danmark, herunder *Den Store Danske* og *Trap Danmark*.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab bidrager til platformen ved at knytte *Den Danske Ordbog* til *Den Store Danske* og de øvrige værker på Lex. Ved at klikke på et ord i en artikel i et af disse værker vil man slå ordet direkte op i *Den Danske Ordbog* og få forklaret dets betydning. Lex bidrager tilsvarende til *Den Danske Ordbog* ved at stille sit omfattende tekstmateriale til rådighed så det kan indgå i det tekstkorpus der danner grundlag for ordbogsredaktørernes arbejde.

lexølk

Søg i Den Store Danske

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Den Store Danske / Kunst og kultur

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab stiftet i 1911 af Lis Jacobsen og

Formål

DSL's formål er dels at udgive eller som foreligger i utilfreds nationalordbøger samt biblioteker men kan være affattet på andre redaktioner for litteratur, for renaissance, for bibliografier

Organisation

DSL er organiseret som en selvsupplerende, **almennyttig** forening af ca. 70 forskere inden for dansk sprog, litteratur og historie. Til de store projekter og administrationen er der ansat lønnede medarbejdere, som hovedsagelig betales af Kulturministeriet og Carlsbergfondet. Selskabets første formand var Lis Jacobsen (1911-1931); den seneste er Johnny Kondrup (fra 2021). Som administrator har fungeret Lis Jacobsen 1931-1951, Albert Fabritius 1951-1974, Erik Dal 1974-1991, Iver

D
S
L

DEN DANSKE ORDBOG
MODERNE DANSK SPROG

×

1 ord fundet:

almennyttig adjektiv

BØJNING -t, -e

til gavn for et bredt udsnit af befolkningen

a. opført med offentlig støtte og med det formål at administrere udlejningen så billigt som muligt • om byggeri

Luk

Eggert Ólafssons Reise igiennem Island, Sorø 1772

Udgiver: Hans Ørbæk under medvirken af Finn Gredal Jensen, Karen Skovgaard-Petersen og Peter Zeeberg

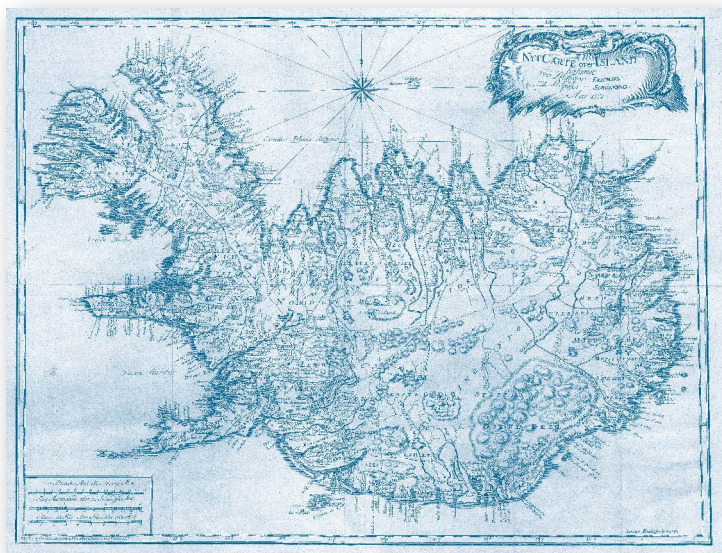
Redaktion: Auður Hauksdóttir og Erik Skyum-Nielsen

Finansiering: A.P. Møller Fonden, Augustinus Fonden, Islands ministerium for kultur, innovation og højere uddannelser, Islands Universitet og Videnskabernes Selskab

I 1751 besluttede Kong Frederik 5. i samarbejde med Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab at foranstalte en studierejse til Island. Rejsen blev gennemført i årene 1752-1757 af Eggert Ólafsson og Bjarni Pálsson, begge islændinge, der studerede henholdsvis naturvidenskab og medicin i København. På rejsen samlede de oplysninger om såvel Islands natur, herunder dyr, planter og stenarter, som om befolkningens levevis og kultur. Efter tilbagekomsten til København fremlagde de resultaterne i det

nyetablerede Videnskabernes Selskab, og siden forfattede Eggert Ólafsson en beretning om ekspeditionen, *Vice-Lavmand Eggert Olafsens og Land-Physici Biarne Povelsens Reise igiennem Island, foranstaltet af Videnskabernes Sælskab i Kiøbenhavn, og beskreven af forbemeldte Eggert Olafsen, Sorø 1772*. Værket, der indeholder adskillige illustrationer, blev siden udgivet på fransk og tysk og i forkortet form på engelsk. Først i 1943 udkom det på islandsk.

I anledning af 80-året for oprettelsen af den islandske republik i 2025 ønsker Vigdís Finnbogadóttir Institutet for Fremmedsprog at genudgive rejsebogen. Værket vil blive udgivet på Gads Forlag/Nord Academic. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab bistår med filologiske retningslinjer og løbende editionsfilologisk rådgivning.

H.C. Andersens ungdomsdigtning 1816-1828

Udgivere: Ejnar Stig Askgaard og Mads Sohl Jessen

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen og Lasse Horne Kjældgaard

Formålet med udgivelsen er at samle og tilgængeliggøre H.C. Andersens ungdomsdigtning fra 1816 til 1828. Denne del af H.C. Andersens litterære produktion har hidtil ikke nydt forskningens større interesse, skønt Andersen her eksperimenterede med et væld af skønlitterære genrer. Forskningen har først og fremmest beskæftiget sig med Andersens forfatterskab efter debuten under eget navn i 1829, hvorimod hans tidligste digtning er blevet af-færdiget som »Rædselsprodukter«. Der bør rådes bod på denne forsømmelse. Gennem en samlet, tekstkritisk og kommenteret udgave af H.C. Andersens ungdomsdigtning vil nyt og omfattende materiale blive fremdraget til gavn for forståelsen af H.C. Andersens kunst og den fremtidige forskning.

Før H.C. Andersen debuterede som forfatter under eget navn, havde han som ung og ukendt ihærdigt øvet sig inden for digtekunsten. I *ANDERSEN. H.C. Andersens samlede værker 1-18*, som Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal udgav i årene 2003-2007, findes alle de litterære værker gengivet som H.C. Andersen fik udgivet på tryk i sin levetid. Fra

tiden før H.C. Andersens debut i 1829 findes kun 20 tekster gengivet i udgaven. Dem fik Andersen nemlig trykt under mærke eller pseudonym. Alle de tidlige digteriske forsøg, der kun findes i manuskriptform, er derfor ikke gengivet i *H.C. Andersens samlede værker*. Manuskripterne til den tidlige digtning findes fortrinsvis på Det Kgl. Bibliotek og i H.C. Andersens Hus og er i antal ganske mange: I tidsrummet fra 1816 og frem til 1828 er der indtil videre opsporet ca. 110 digteriske produkter ud over de ungdomsarbejder der er gengivet i *H.C. Andersens samlede værker*.

Da så meget er bevaret, er det overraskende at H.C. Andersens 12-årige litterære virke før debuten ikke har haft videre interesse blandt forskere. Årsagen til at ungdomsdigtningen er oversat i H.C. Andersen-forskningen, er givetvis at de digteriske produkter fortrinsvist findes i form af manuskripter, der kun sporadisk er transskriberet og publiceret, fx af Jørgen Skjerk.

Da den tidlige del af H.C. Andersens forfatterskab er så

svært tilgængelig, vil en samlet udgave af disse tidlige poetiske værker udgøre et nyt, væsentligt og værdifuldt bidrag til den kommende forskning i H.C. Andersens forfatterskab og bidrage til en langt mere grundlæggende forståelse af forfatterskabets genremæssige, stilistiske og motiviske udviklingsforløb. Det foreslås at udgaven disponeres kronologisk. Den tidlige afgrænsning, som spænder fra ca. 1816 til 1828, inddeles i to lige store tidsafsnit, nemlig de første seks år – perioden 1816-1822 før H.C. Andersen påbegyndte sin skolegang – og de sidste seks år – perioden 1822-1828, hvor H.C. Andersen modtog sin skoleuddannelse. Med denne inddeling gives der mulighed for at iagttage forskellen mellem digtningene før og under Andersens uddannelse samt den indflydelse skolegangen havde på hans digteriske kunnen.

Udgaven forsynes med en indledning der indkredser og beskriver tekstmassen litteraturhistorisk. Alle de litterære forsøg vil blive kommenteret, og udgaven vil foruden kommentardelen indeholde et sag- og personregister samt et værkregister der fordeler de forskellige digteriske produkter efter de litterære genrer de repræsenterer. Bogudgaven vil i omfang blive på ca. 820 sider (inkl. 40 illustrationer).

Transskriberingsarbejdet er godt i gang, men ventes ikke afsluttet foreløbig.

Herman Bangs breve

Redaktion: Thomas Hansen (databehandling) og Gert Posselt

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen og Per Dahl

Finansiering: Augustinus Fonden og Carlsbergfondet

Den omfattende personkreds som Herman Bang (1857-1912) via breve og telegrammer flittigt meddelte sig til, afspejler hans eget mangesidige virke siden 1870'erne. Kun relativt få af disse breve er hidtil blevet publiceret, fyldest i form af to bogudgaver fra hhv. 1918 (et udvalg af breve til Peter Nansen) og 1951 (en mere fuldstændig helhed til Fritz Boesen); som tekstudgaver betragtet har de imidlertid begge en mangelfuld og utilstrækkelig form.

En gradvis publicering af alle bevarede breve fra og til Herman Bang vil forsyne forskningen med et vigtigt materiale til forståelse af den

biografiske ramme om hele Bangs virksomhed som forfatter, oplæser, journalist og sceneinstruktør.

En person har efterladt sig flere modtagne breve fra Bang end nogen anden: den nære ven gennem godt 30 år, journalisten, forfatteren og forlæggeren Peter Nansen (1861-1918). Bangs ca. 500 breve til ham og ca. 100 bevarede breve til hustruen, skuespillerinden Betty Nansen (1873-1943), danner siden 2016 grundstammen i webstedet tekstnet.dk/books/bang-h_letters.

Den digitale udgave rummer nu ca. 1.800 brevtekster til 33 forskellige modtagere. Den nuværende bevilling udløb i foråret 2022, og udgaven færdiggøres i sit foreliggende omfang, men vil senere kunne forøges med flere brevtekster.

Thomas Bartholin d.æ.s breve

Udgivere: Niels W. Bruun, Finn Gredal Jensen og Peter Zeeberg

Oversættere: John Blundell, Janet Fairweather, Peter Fisher og Caroline White

Tilsynsførende: Chr. Gorm Tortzen

Finansiering: Carlsbergfondet

Thomas Bartholins (1616-1680) forfatterskab blev i sin tid af Odin Wolff betegnet som »den Skat af Kundskaber og Underretninger om Naturen, Mennesket og Tidsalderens Egenheder hiemme hos os, hvilken findes nedlagt i vor Landsmand Thomas Bartholins Skrifter«. Denne præcise karakteristik er også dækkende for Bartholins korrespondance, som han i redigeret form selv udgav i årene 1663-1667 som *Epistolæ Medicinales* (Medicinske breve). Hertil kommer så de breve der findes i andre trykte kilder eller i danske og udenlandske arkiver.

Den kritiske udgave af de Bartholinske breve omfatter hele dette materiale samt en engelsk oversættelse heraf. Den latinske tekst er etableret, og samtlige breve er oversat. Som en del af selskabets videnskabshistoriske tekstportal færdiggøres nu en digital udgave af *Epistolæ Medicinales*. Den tekstkritiske udgave er færdig, og der arbejdes stadig på revision af oversættelserne.

Udgaven forsynes med indledning og tekstredigørelse ved Niels W. Bruun.

Thorkild Bjørnvigs lyrik

Udgivere: Per Dahl og Erik Skyum-Nielsen

Tilsynsførende: Torben Jelsbak og Esther Schat Kielberg

Thorkild Bjørnvig (1918-2004) står som den centrale lyriker i tiden lige efter 2. verdenskrig, men hans digte foreligger ikke i en videnskabelig udgave med grundige kommentarer der kan gøre dem mere tilgængelige for et større publikum.

Forfatterskabet omfatter 14 digtsamlinger og en række digte offentliggjort i tidsskrifter og aviser m.v. Det falder i to hovedfaser: 1) 1947-1968 og 2) 1968-1993. Første fase, som projektet foreløbig drejer sig om, rummer fem digtsamlinger, der hver især udgør et højdepunkt i forfatterskabet og i periodens lyrik. Men projektet tilrettelægges således at samlingerne fra tidsrummet 1968-1993 hvor hans lyrik tilføres et nyt spor i form af såkaldte miljødigte, kan fø-

jes til. Det er desuden hensigten at medtage en række manuskriptbaserede digte og en række digte fra perioden 1947-1968 som ikke er optaget i digtsamlingerne.

Bjørnvigs digte trækker i rigt omfang på såvel mytologiske og filosofiske traditioner som romantisk og symbolistisk lyriktradition. Ud over at mange af digtene

foreligger i flere versioner, vil de derfor kræve grundige kommentarer og forklaringer.

Udgiverne har gennemset de dele af Bjørnvigs omfattende arkiv (98 kasser) der hidtil er givet tilladelse til. Inden det planlagte arbejde med udgaven fortsættes, søges der om yderligere arkivadgang. Det hidtil gennemsete materiale har hovedsageligt vist sig at dreje sig om digtsamlingen *Ravnen*, der blev til over mere end 25 år. Det er i sig selv både omfattende og komplekst. Udarbejdelse af en præcis beskrivelse af materialet og vurdering af dets relevans for en tekstkritisk udgivelse af *Ravnen* vil i sig selv kræve en forskningsmæssig indsats.

På grundlag af dette forarbejde vil der derefter skulle udarbejdes retningslinjer for hvorledes en udgave af *Ravnen* editionsfilologisk kan tilrettelægges og udformes, herunder i hvilket omfang og i hvilken form det nævnte materiale kan indgå i udgaven og dens apparat. Ikke mindst denne fase af arbejdet vil kræve en forskningsmæssig indsats.

Til de nævnte forskningsindsatser søges der støtte-midler mhp. at ansætte en forskningsmedarbejder der i samarbejde med udgiverne kan løse opgaven.

Georg Brandes: Berlin som tysk Rigshovedstad

Udgivere: Per Dahl, Sten Rasmussen †
og Per Øhrgaard

Tilsynsførende: Steffen Heiberg og
Monica Wenusch

Finansiering: Aarhus Universitets
Forskningsfond

Berlin som tysk Rigshovedstad (1885) er ordnet i 67 tematiske kapitler der opsamler Georg Brandes' (1842-1927) erindringer og indtryk fra årene i Berlin 1877-1883, oprindeligt publiceret i danske, norske og svenske dagblade og tidsskrifter.

Udgaven, der følger førsteudgaven, men gør rede for forholdet til de underliggende artikler og senere ændringer, gengiver de oprindelige illustrationer der blev udeladt ved optrykket i *Samlede Skrifter*.

Værket udkom den 15. august 2025.

Georg Brandes' Correspondance, 2e Série

Udgivere: Zsuzsanna Bjørn Andersen † (den ungarske brevveksling), Per Dahl (den tysk-østrigske brevveksling), Monica Wenusch (den tysk-østrigske brevveksling), NN (den russiske brevveksling) og NN (den polske brevveksling)

Tilsynsførende: Jens Bjerring-Hansen og Gert Posselt

Finansiering: Brandt-Brandtved Fonden, Lillian og Dan Finks Fond, Moth-Lunds Fond samt Politiken-Fonden

Bindene med Georg Brandes' (1842-1927) brevvekslinger med ungarske, tysk-østrigske, russiske og polske kulturpersonligheder indgår i udgaven af *Georg Brandes' Correspondance*. Den første serie udkom 1952-1966 og medtog kun få, meget store brevvekslinger med udvalgte forfattere. Anden serie sigter bredere og omfatter derfor flere korrespondenter og litterære miljøer, der dokumenterer Georg Brandes' internationale indflydelse.

Den ungarske brevveksling: I samarbejde med Prof. Dr. András Masát, Andrásy Universitét Budapest, er manuskriptet revideret. Transskriptionen af brevene er gennemgået i samarbejde med Dr. Eike Nebelin. Arbejdet med manuskriptet har vist sig større end forventet. Pga. udgiverens bortgang påhviler dette arbejde nu redaktionen.

Den tysk-østrigske brevveksling: Arbejdet har ligget stille. Der arbejdes på en reorgani-

P.O. Brøndsteds dagbøger fra ungdomsrejsen

Udgiver: Gorm Schou-Rode

Tilsynsførende: Ivan Boserup

Konsulent: Bodil Bundgaard Rasmussen (Nationalmuseet)

Finansiering: C.L. Davids Fond

sering af bemanningen og på en fornyet vurdering af indholdet.

Den russiske brevveksling:

Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Den polske brevveksling:

Brevvekslingen er midlertidigt taget af programmet.

Udkommet:

Correspondance de Georg Brandes

I: *La France et L'Italie* (1952)

II: *L'Angleterre et La Russie* (1956)

III: *L'Allemagne* (1966)

IV: *Notes et Références* (1966)

De bevarede rejsedagbøger fra P.O. Brøndsteds (1780-1842) ungdomsår 1806-1811 rummer et mangesidet begavet menneskes levende beskrivelse af tidens Europa. Skildringen af rejsen i Det Osmanniske Rige er et unikt dokument, men også optegnelserne fra det forberedende ophold i Paris rummer meget værdifuldt materiale. Stemningen i verdens hovedstad, Napoleons Paris, er fint skildret, og der bringes mange detaljer om livet i den tysk-danske koloni i byen. Tilblivelsen af Adam Oehlschlägers værker følges, såvel som digterens gensyn med kollegaen Jens Baggesen. Der er talrige oplysninger til belysning af den almindelige lærdomshistorie, men ikke mindst musik-, kunst- og teaterhistorikere vil finde megen ny information.

Ombrydning og endelig justering af sidste bind er ved at være tilendebragt.

Christian 4.s latinske brevstile

Udgivere: Bent Christensen †, Kristian Thomsen Purrekov og Chr. Gorm Tortzen

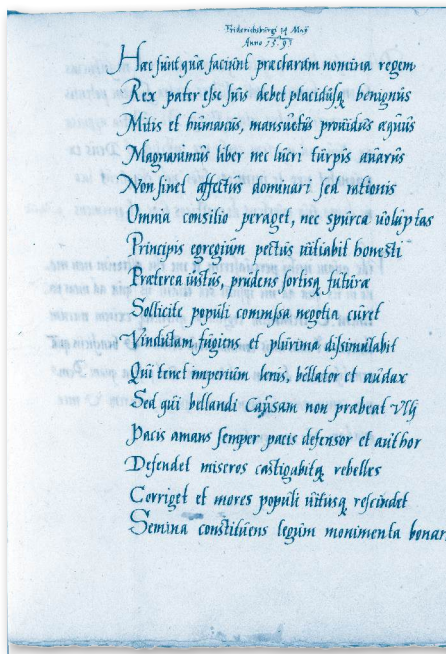
Tilsynsførende: Steffen Heiberg, Bent Jørgensen, Sebastian Olden-Jørgensen og Peter Zeeberg

Christian 4. fik en meget grundig skolegang, som begyndte da han fyldte seks, og fortsatte indtil hans sekstende år. I modsætning til de øvrige skolefag er undervisningen i latinsk samtale og korrespondance veldokumenteret fordi nogen gemte drengens indbundne stilebøger, som er bevaret for eftertiden: en kalligrafibog med hyppigt gentagne latinske og danske sentenser og to stilebøger (fra 1584-1593) hvori prinsen har skrevet ca. 840 opgaver (knap halvdelen både på dansk og latin), to-tre afleveringer om ugen. Nogle opgaver er formuleret som genfortællinger af et opgivet emne (fx den kristne fyrstes pligter), andre er skrevet som breve til skolekammerater, til lillebror Ulrik, til læreren, magister Hans Mikkelsen, og til en række andre kendte og ukendte personer.

Det store og varierede materiale er aldrig udgivet i sin helhed og er med undtagelse af en artikel fra 1850 kun sporadisk benyttet i forskningen.

Udgaven er digital i sit udgangspunkt, men med mulighed for en senere trykt udgave af dele af materialet. Den vil foruden faksimiler af stilebøgerne fremlægge diploma-

tariske transskriptioner af den danske og den latinske tekst (sidstnævnte i to versioner: prins Christians afleverede stil og magister Mikkelsens rettede udgave), en oversættelse af alle breve til moderne dansk og til engelsk, en regest over hele korpus, et indeks over personer og steder, en ordkonkordans og en indledning der sætter stilebøgerne ind i en bredere pædagogisk ramme.

Hans Mikkelsen havde i sin ungdom studeret hos den berømte reformpædagog Johannes Sturm i Strasbourg, havde senere været præceptor for Huitfeldt-brødrene og blev i 1583 som rektor for Herlufsholm kaldet af Frederik 2. til at være præceptor for den seksårige prins Christian.

Som det fremgår af Sturms pædagogiske skrifter, var hans tanker om undervisning og om latinens rolle i den banebrydende. Bl.a.

fremhæver han at læreren skal udvikle elevens evne til selvstændig tænkning og formulering af egne tanker gennem frie opgaver, gerne i brev- eller referatstil. Sturm lægger også vægt på vigtigheden af en smuk håndskrift, og det er ganske indlysende at Mikkelsen har bragt disse tanker med i sin mere end tiårige lærergerning rundt om på de kongelige slotte hvor prins Christian og en lille flok andre drenge fik undervisning.

Prins Christians stilebøger giver et helt enestående indblik i drengens tankeverden og i omgivelsernes krav og forventninger til ham. Sprog- og pædagogikhistorisk er stilene en guldgrube, og samtidig er stilene helt unikke dokumenter til belysning af de værdier som kom til at præge den kommende konges begrebsverden.

Der arbejdes på tekstetableringen, men arbejdet forventes ikke afsluttet i 2026.

Som ny medarbejder indstilles lektor, cand.mag. Børge Kjeldsen.

Sophus Claussen og Johannes Jørgensen. En brevveksling

Udgivere: Ove Kreisberg og Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Gert Posselt

I brevudgaven ved Frans Lassen: *Sophus Claussen og hans kreds. En digters liv i breve I-II* (1984) er kun en del af brevene fra Johannes Jørgensen (1866-1956) til Sophus Claussen (1865-1931) gengivet, mens kun ganske få breve fra Claussen til Jørgensen er medtaget, og da gengivet efter koncept eller afskrift. I 2016 blev 81 hidtil ukendte breve fra Sophus Claussen til Johannes Jørgensen overdraget til Det Kgl. Bibliotek. Brevene spænder over 14 år, fra juni 1887 til maj 1900, med højde- og tyngdepunktet i perioden 1892-1894, årene for Clausens ophold i Paris og Italien og for tidsskriftet *Taarnets* udgivelse. Brevene er fascinerende læsning, idet de på mange måder uddyber, nuancerer, korrigerer og afmytologiserer den almindelige litteraturhistoriske fremstilling af Clausens menneskelige og kunstneriske udvikling og af hans relation til Jørgensen, ligesom der også kastes et nyt og spændende lys over dennes personlighed.

Disse nyfundne breve vil blive medtaget i en kritisk og kommenteret udgave af den samlede brevveksling mellem Sophus Claussen og Johannes Jørgensen. Alle brevene gives så vidt muligt efter ori-

Danmarks gamle love på moderne dansk

Redaktion: Maria Arvidsson, Anders Leegaard Knudsen, Mia Münster-Swendsen, Karen Skovgaard-Petersen, Ditlev Tamm og Helle Vogt

Tilsynsførende: Anne Mette Hansen, Thomas Hansen, Eva Skaftø Jensen, Bjørn Poulsen, Chr. Gorm Tortzen og Helle Vogt

Finansiering: Augustinus Fonden og Aage og Johanne Louis-Hansens Fond

ginalerne, og udgivelsen vil blive forsynet med illustrationer, tekst- og realkommentarer og en indledning samt personregister og appendiks.

Den redaktionelle behandling af manuskriptet er afsluttet. Den grafiske opsætning af teksterne er igangsat.

Projektet omfatter to dele: *Danmarks gamle landskabslove* og *Dansk købstads- og rigslovgivning*. Det er projektets mål at oversætte såvel de gammeldanske landskabslove som den latinske købstads- og rigslovgivning til et nutidigt dansk. Oversættelserne vil blive publiceret både i bogform og på nettet, ledsaget af noter og introduktioner.

Danmarks gamle landskabslove

Den seneste oversættelse af Danmarks gamle landskabslove er Erik Kroman og Stig Iuuls *Danmarks gamle Love paa Nutidsdansk I-III* fra 1945-1948, som omfatter landskabs- og kirkelovene. Oversættelsen, der er ledsaget af en retshistorisk indledning, kommentarer og sagregister, trænger til en afløser. Selve oversættelsen er holdt i en let arkaiserende stil, og sproget skaber unødige forståelsesproblemer for et moderne publikum. Dertil kommer at værket afspejler datidens opfattelse af den middelalderlige tekstproduktion, af tek-

sternes indbyrdes forhold, deres alder og baggrund i rets praksis.

Oversættelsen vil blive rettet til et bredt publikum. Projektet kolliderer derfor ikke med selskabets plan om en udgivelse og oversættelse af det ældste bevarede dansksprogede håndskrift, Stockholm B74 af *Skånske Lov* og *Skånske Kirkelov* (se s. 82). Initiativet til denne del af projektet udgår fra retshistoriker, professor, dr.jur. et phil. Ditlev Tamm, og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab bidrager med filologisk ekspertise. Både oversættelsen og indledningen er i den afsluttende redaktionelle fase.

Oversættelse: Ditlev Tamm

Filologisk revision: Maria Arvidsson og Karen Skovgaard-Petersen

Kommentering og introduktioner: Ditlev Tamm

Tilsynsførende: Helle Vogt

Dansk købstads- og rigslovgivning

Denne del af projektet står for kommenterede oversættelser til moderne dansk af dansk købstads- og rigslovgivning frem til 1300 på basis af de nyeste tekstkritiske udgaver. Teksterne skal publiceres i to bind, der vil rumme købstadslovgivningen, rigslovgivningen og Thords artikler. Værket forsynes med en generel introduktion og en introduktion til de enkelte love, og i tillæg skal et glossarium udarbejdes.

Alle lovene er tekstkritisk udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i de store udgaver *Danmarks gamle Landskabslove*, *Danmarks gamle Købstadslovgivning*, *Den danske Rigslovgivning* og *Diplomatarium Danicum*, som vil være grundlaget for oversættelsen. Kun lidt over halvdelen af lovenes samlede tekstmasse er tidligere oversat. Disse oversættelser er af meget svingende kvalitet, og ikke alle er forsynet med kommentarer eller annoteringer. Dertil kommer at de forskellige oversættere har brugt en meget uensartet terminologi der gør det svært at iagttage sproglige lån og påvirkninger. Den kommenterede oversættelse af købstadslovgivningen afsluttedes planmæssigt i efteråret 2025 med publiceringen af Helle Vogt og Anders Leegaard Knudsens *1200-tallets danske stadsretter på moderne dansk* på Gads Forlag/Nord Academic. Udgivelsen er støttet af Augustinus Fonden, Aage og Johanne Louis-Hansens Fond, Dreyers Fond, Ernst Andersens Fond, Det Finneske Legat og Den Hielmstjerne-Rosencroneske Stiftelse. Oversættelserne er tillige tilgængelige på *Tekstnet*.

Oversættelse: Anders Leegaard Knudsen

Kommentering: Anders Leegaard Knudsen i samarbejde med Helle Vogt

Indledninger: Helle Vogt

Danmarks gamle Ordsprog I-VIII

Udgivere: Simon Skovgaard Boeck, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †

Tilsynsførende: Merete K. Jørgensen

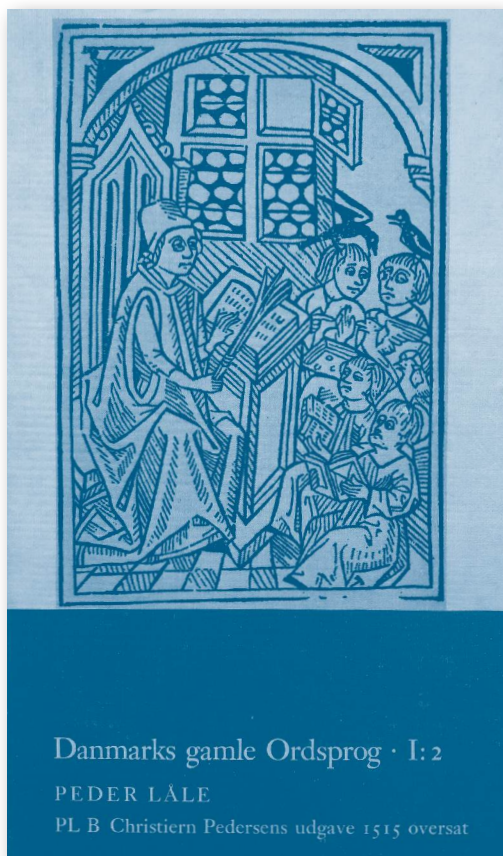
Finansiering: Augustinus Fonden (bind III og VIII), Carlsbergfondet og Statens Humanistiske Forskningsråd

Danmarks gamle Ordsprog er den videnskabelige standardudgave af danske ordsprog. I sit anlæg adskiller den sig fra andre udgaver ved at lægge samlinger af ordsprog til grund for udgivelsen, hvor andre værker har valgt det enkelte ordsprog som udgangspunkt. I alt 27 samlinger fra perioden 1500-1700 udgives i bogform (i nytryk eller faksimile); det samlede antal ordsprog er ca.

33.000. Den valgte form giver forskeren mulighed for at undersøge de enkelte samlinger, men det betyder også at et register bliver en uundværlig indgang til værket hvis man fx vil se hvordan et ordsprog har ændret sig gennem tiden.

For at projektet kan afsluttes, mangler bind III (Ribekredsens ordsprogssamlinger) og bind VIII (registre). Manuskript til bind III har passeret

tilsynet. Det har vist sig nødvendigt at supplere udgivesesarbejdet med det stykke af håndskriftet Rostgaard 48, 8° der indeholder Peder Syvs afskrift af Anders Sørensen Vedels samling; dette arbejde ligger p.t. stille.

Danmarks gamle Ordsprog · I: 2

PEDER LÅLE

PL B Christiern Pedersens udgave 1515 oversat

Udkommet:

I,1-2: Peder Låles Ordsprog (1979)

II: »Hans Thomissøns Ordsprog« & Poul Enevoldsen: *Farrago* (1977)

IV: *Problemata et Proverbia moralia* &

Hans Chr. Sthens Ordsprog (1987)

V: Daniel Matras: *Proverbes* (1981)

VI: Samlinger fra 17. århundrede (1980)

VII,1-2: Peder Syv: *Aldmindelige*

Danske Ordsproge (1983-1988)

Holger Drachmann – Amanda Nilsson (»Edith«). En brevveksling

Udgiver: Henk van der Liet

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg

Det Kgl. Bibliotek erhvervede i 1947 ca. 850 breve fra digteren Holger Drachmann (1846-1908) til »Edith«, dvs. Amanda Nilsson, senere Gerlach (1866-1953). Siden har der været et stort behov for en kommenteret udgave af dette brevmateriale, ikke mindst fordi Morten Borups *Breve fra og til Holger Drachmann I-IV* (1968-1970), udgivet af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, forbigår disse breve. Forklaringen er at Borup ikke mente at brevene til og fra »Edith« havde tilstrækkelig litteraturhistorisk betydning. Til trods for dette synspunkt gør han i forordet opmærksom på at »Udgivelsen af et

udvalg af breve, der belyser digterens privatliv, kunne ligeledes være ønskelig«.

»Edith« spillede en central rolle i Drachmanns modne forfatterskab, dvs. fra ca. 1887 til ca. 1898. Fhv. overbibliotekar og tidligere tilsynsførende på denne udgave, Torben Nielsen, har i *Magasin fra Det Kongelige Bibliotek* gjort opmærksom på at »Amanda Gerlachs papirer udgør et værdifuldt tilskud til vores kendskab til Drachmann i 'Edith'-perioden, og ikke mindst til Amanda Nilsson selv som den fine og hengivne kvinde, hvis tab han aldrig rigtigt forvandt«.

Bestyrelsen indstiller at udgaven tages af programmet.

N.F.S. Grundtvig: Dansk Ravnegelder

Udgivere: Flemming Lundgreen-Nielsen og Vibeke A. Pedersen

Tilsynsførende: Henrik Blicher og Krista Stinne Greve Rasmussen

Til N.F.S. Grundtvigs sene værker hører det store digt *Dansk Ravnegelder* fra 1860. Værket, der låner form fra den senmiddelalderlige digtning *Odins Ravnegelder*, rummer Grundtvigs vision af Danmark 50 år ude i fremtiden, altså i 1910. Det 4.658 verslinjer lange digt blev ikke udgivet i Grundtvigs levetid, måske fordi den optimistiske utopi om Danmark harmonerede dårligt med nationens tilstand efter nederlaget i 1864.

Teksten er imidlertid bevaret i Grundtvigs egenhændige manuskript (Grundtvig-arkivet, Fascikel 392.a-b), som har dannet grundlag for to posthume udgaver, den første af Holger Begtrup i Grundtvigs *Udvalgte Skrifter*, bd. 10, 1909, s. 364-482, og den anden af Georg Christensen efter forarbejder af Svend Grundtvig i *N.F.S. Grundtvigs Poetiske Skrifter*, bd. 8, 1929, s. 315-465.

Ingen af disse er imidlertid forsynet med et videnskabeligt apparat. Den udgave af *Dansk Ravnegelder* der her forberedes, vil således være den første videnskabelige. Ud over tekstkritisk apparat vil den være ledsaget af en række indledende tekster, fyldige punktkommentarer, enkelte illustrationer og registre.

Grundlaget for udgaven er allerede til stede. *Dansk Ravnegelder* var emnet for et seminar i Grundtvig-Selskabet i 2010, der resulterede i at to af deltagerne, Flemming Lundgreen-Nielsen og K.E. Bugge, besluttede at foranstalte en tekstkritisk udgave og heri at indlemme bearbejdede versioner af seminarets foredrag der belyser forskellige sider af Grundtvigs utopi: dr.theol. Synnøve Heggem om digtets kvindebilleder, lic.theol. Peter Balslev-Clausen om det kirkehistoriske perspektiv og lic.theol. Kim Arne Pedersen om receptionshistorien. Efter K.E. Bugges død i 2020 har Flemming Lundgreen-Nielsen fortsat arbejdet, nu i samarbejde med Vibeke A. Pedersen.

Arbejdet er fortsat i beretningsåret, og det forventes at manuskript til tekst, kommentar og en kort indledning vil foreligge inden udgangen af 2026.

Gunnar Gunnarsson: Advent, Svartfugl og Kirken paa Bjerget

Udgiver: Kim Lembek

Tilsynsførende: Annette Lassen
(ekstern konsulent) og Erik Skyum-
Nielsen

Finansiering: Gunnarstofnun
(Gunnar Gunnarsson-Instituttet)

Den islandske forfatter Gunnar Gunnarsson (1889-1975) udgav sine første små digtsamlinger på islandsk som 17-årig; 1907 flyttede han til Danmark, hvor han i årene 1907-1909 gik på Askov Høj-

skole. Sin debut på dansk fik han i 1911 med *Digte*, sit litterære genembrud i 1912 med første bind af *Af Borgslægtens Historie*, ligeledes skrevet på dansk. I alt omfatter Gunnarssons danske

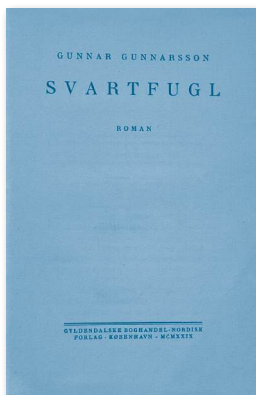
forfatterskab knap 40 værker. Efter sin hjemkomst til Island i 1939 skrev forfatteren på islandsk og dansk og oversatte eller fik oversat næsten hele sit forfatterskab til islandsk. Gunnar Gunnarsson var i flere omgange på tale som emne til den litterære Nobelpris.

Der sigtes mod en udgivelse af tre hovedværker, oprindeligt skrevet på dansk. Det drejer sig om fembindsromanen *Kirken paa Bjerget. Af Uggi Greipssons Optegnelser* (1923-1928, i bindene *Leg med Straa, Skibe paa Himlen,*

Natten og Drømmen, Den uerfarne Rejsende og Hugleik den Haardtsejlende), *Svartfugl* (1929) og *Advent* (1937), som alle i samtiden opnåede kolossal nordisk og europæisk udbredelse. Værkerne udkom først på forlaget Gyldendal, og de indtog en stor plads i datidens danske litteratur. *Svartfugl* blev eksempelvis kåret til årets bedste bog i 1929. Alligevel er disse værker i mange årtier ikke blevet genudgivet i Danmark. Værkerne er således ikke længere tilgængelige for danske læsere, hvorimod de i disse år udgives i nye oversættelser i de øvrige nordiske lande.

Projektet ses som en mulighed for at reaktualisere og synliggøre et stort nordisk, i sine første tre årtier dansksproget forfatterskab. *Kirken paa Bjerget, Svartfugl* og *Advent* udgives (i omvendt kronologisk rækkefølge) i tekst-kritisk udstyr og med kommentarer. Udgavens tekstgrundlag er førsteudgaverne sammenholdt med Gunnarssons forarbejder og korrekturer, som findes på Nationalbiblioteket i Reykjavik.

Arbejdet med *Advent* nærmer sig sin foreløbige afslutning, for så vidt som det samlede manus til efterskrift, kommentarer og det editionsfilologiske afsnit er udarbejdet. Udgiveren er i gang med en renskrivning af manus, som forventes afsluttet medio 2026.

Carsten Hauchs digte

Udgiver: Lasse Seistrup Holst
Tilsynsførende: Søren Peter Hansen, Finn Gredal Jensen og Johnny Kondrup

Carsten Hauch (1790-1872) udgav omkring 200 digte fra sin debut i 1814 til sit sidste digt i 1871, som udkom i forskellige aviser, tidsskrifter og antologier. Gennem tiden samlede han en del af sine digte i samlinger, hvor de blev trykt side om side med hidtil utrykte digte. I alt udgav han fem lyriske bøger: *Lyriske Digte* (1842), *Lyriske Digte*, 2. udg. (1854), *Lyriske Digte og Romancer* (1861), *Valdemar Seier. Et romantisk Eventyr* (1862) og *Nye Digtninger* (1869).

I sine digtsamlinger undlod Hauch at genoptrykke en stor del af sine tidlige digte og foretog samtidig betydelige ændringer i de digte han medtog, især ungdomsdigterne. Samlingerne giver altså ikke et retvisende billede af forfatterskabet, men derimod det billede forfatteren på sine senere dage tegnede af det. Senere udgivere har i vidt omfang fulgt Hauchs ønske om hvad der skulle genoptrykkes og i hvilken form. I A.G.Ø. Hauchs udgave med den misvisende titel *Samlede Digte* (1891) medtages således kun de digte som findes i digtsamlingerne, og som grundtekst har han valgt digtenes »sidste Form«. Og i den videnskabelige udgave af Hauchs *Poetiske Arbejder* (1929) har Poul Schjærff som

grundtekst til de 44 udvalgte digte valgt den form som de havde første gang de optrådte i en digtsamling. Ligesom A.G.Ø. Hauch har Schjærff altså »ikke taget Hensyn til Digtenes Form i de Tidsskrifter og Aviser, hvor de først er trykt«.

Den nye udgave af *Carsten Hauchs digte* vil prioritere at gengive alle Hauchs digte i den form hvori de mødte læseren første gang. Så vidt muligt vil udgaven præsentere den enkelte tekst i dens konkrete, historiske kontekst og fremstille forfatterskabets udvikling som den udfoldede sig i offentligheden. Førstetrykket vælges derfor som grundtekst, og digtene ordnes kronologisk efter udgivelsestidspunkt. Til førstetrykkenes tekster knyttes enkeltstedsapparater som gengiver samtlige varianter fra Hauchs levetid; hvor variansen mellem førstetrykket og en anden version er stor, vil der i stedet for variantapparatet blive gjort brug af versionering, dvs. at den afvigende versions tekst etableres i sin helhed. Herved bliver det muligt at undersøge det enkelte digts tilblivelse og forandring gennem tiden.

Carsten Hauch: Indledning til Fore- læsninger over Njalssaga og flere med den beslægt- ede Sagaer

Udgiver: Aviaja Skotte

Tilsynsførende: Johnny Kondrup og
Erik Skyum-Nielsen

Carsten Hauchs (1790-1872) forelæsninger om islændingesagaerne var tiltænkt de studerende ved Kiels Universitet, men på grund af oprøret i Slesvig-Holsten måtte Hauch i 1848 flygte til Danmark, så forelæsningerne blev i stedet holdt på Københavns Universitet i vintersemesteret 1848-1849. Det var her Hauch formulerede den tanke at sagaerne bar for meget præg af digteriske virkemidler til at kunne være historiske kilder der var opstået mundtligt og overleveret gennem århundrederne: »Det forekommer mig, som om vi i enhver Fortælling, hvori vi finde en kunstforstandig Plan og en (om ogsaa temmelig skjult) Sammenknytning af Begivenheder og Handlinger til et Heelt, ogsaa tør antage, at en kunstforstandig Aand har været virksom«. Dermed var det første skridt taget til at anfægte den såkaldte 'friprosateori' om sagaerne til fordel for 'bogprosateorien', som i det 20. århundrede skulle blive dominerende i forskningen.

Hauchs indledning til forelæsningsrækken blev udgivet i *Afhandlinger og æsthetiske Betragtninger* (1855), men

bortset fra korte uddrag i skolebogsantologier ved Martin Hammerich er den aldrig blevet genudgivet. Selve teksten fylder knap 60 sider i lille oktav. Med apparat skønnes en nyudgivelse at få et omfang på ca. 150 sider. Udgivelsesarbejdet vil være overkommeligt, da der hverken findes manuskript eller senere trykte udgaver.

Kommentaren er udarbejdet, arbejdet med efterskriftet er ganske langt. Tekstetableringen udestår.

Peder Hegelund: Susanna

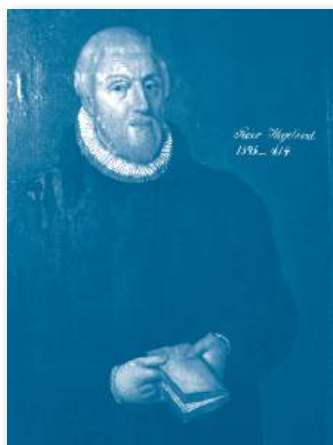
Udgiver: Flemming Lundgreen-Nielsen og Vibeke A. Pedersen

Tilsynsførende: Marita Akhøj Nielsen

I versdramaet *Susanna* gen-digter Peder Hegelund (1542-1614) en apokryf bibelsk beretning om den ærbare ægte-hustru Susanna, som efter-tragtes af to vellystninge. Den gode får sin belønning, og de onde får deres velfor-tjente straf, begge dele tak-ket være profeten Daniel. Un-dervejs indlægger Hegelund på egen hånd en omfangsrig monolog af kvindeskikkelsen Calumnia der i mange detaljer analyserer fænomenet bagta-lelse.

Hegelund stammede fra Ribe, og med udgivelsen af dette værk vil den påbegynd-te række af gamle skole-komedier rimeligt dække de danske landsdele.

På grund af udgavernes øvrige forpligtelser er der i

beretningsåret ikke sket fremskridt. Der resterer en betragtelig mængde arbejde, især med kommentardelen.

Johannes V. Jensen: Den gotiske Renaissance

Udgivere: Aage Jørgensen † og Monica Wenusch

Tilsynsførende: Jesper Gehlert Nielsen og Sven Hakon Rossel

I 1901 udgav Johannes V. Jen-sen (1873-1950) to betydelige bøger: *Vinteren (Kongens Fald*, tredje del), en kunstne-risk tribut til og måske også afsked med 1890'er-dekaden-cen, og *Den gotiske Renais-sance*, en fanfareagtig vel-komsthilsen til modernitetens og teknikkens nye århundre-de. Sidstnævnte er en art sammenskrivning af avis-reportager hjemsendt fra Spanien, hvor Jensen i som-meren 1898 dækkede den Spansk-Amerikanske Krig (el-ler rettere: den sociale turbu-lens på hjemmefronten som krigshandlingerne i filippinske og cubanske farvande gav anledning til), samt fra Paris, hvor han i sommeren 1900 dækkede den store Verdens-udstilling, opfattet som et gennembrud for den »gotisk-hed« som hans spanske ople-velser ikke havde rummet

forvarsler om, men som de nordisk-angelsaksiske befolkninger havde gjort sig klar til.

Den gotiske Renaissance har da på forunderlig vis den modsætning indbygget i sig som den grammatisk viser ud over. Den er således langt mere litteraturhistorisk interessant end udgivelseshistorien antyder: ét optryk, gengivet efter originalen, men ukommenteret og knap nok korrekturlæst.

Hertil kommer at selve forholdet mellem de oprindelige avisartikler og den 'endelige', redigerede tekst fordrer en opmærksomhed som det endnu dårligt har fået. Udga-ven vil følgelig omfatte *Den gotiske Renaissance* fra 1901 som grundtekst, suppleret med de originale avisartikler fra *Social-Demokraten* og *Politiken*, og med tilføjelse af kommentarer og efterskrift. Tillige vil udgaven medtage et par 'spanske' artikler som ikke blev tilgodeset ved redaktionsprocessen i 1901.

Den grafiske opsætning af teksterne er færdiggjort og korrekturlæst. Arbejdet med efterskrift og kommentarer er afsluttet og godkendt af tilsynet. Trykklart manuskript forventes at foreligge ultimo 2026.

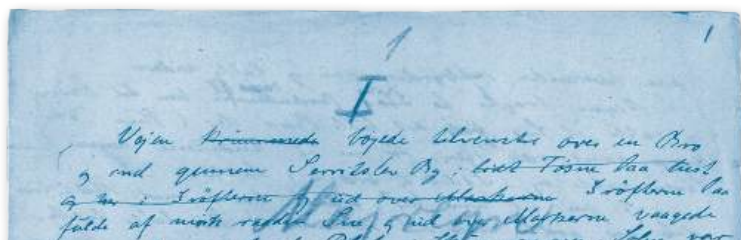
Johannes V. Jensen: Kongens Fald

Udgivere: Jesper Gehlert Nielsen og Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Per Dahl, Aage Jørgensen † og Flemming Lundgreen-Nielsen

Kongens Fald (1900-1901) er et hovedværk ikke blot inden for Johannes V. Jensens (1873-1950) forfatterskab, men i dansk litteratur overhovedet, og er da også ved flere rundspørger blevet ud-nævnt til det 20. århundredes danske roman. Den planlagte manuskriptudgave af teksten vil være af uvurderlig betydning for Jensen-forskningen, idet den giver mulighed for at kigge forfatteren over skulderen og følge selve skabelsesprocessen skridt for skridt. Den vil blive beskrevet ved hjælp af et letforståeligt notationssystem. Manuskriptgengivelsen opstilles synoptisk med en kritisk gengivelse af førsteudgaven og med et tekstkritisk apparat der angiver varianter til renskrifter, korrekturtryk og andenedgaven. Et enkelt opslag vil således dække samtlige kilder til romanen.

Førsteudgavens tekst er etableret, og arbejdet med variantapparat, efterskrift og kommentar er tilendebragt. Opsætningen af manuskriptgengivelsen er afsluttet, og det grafiske arbejde er indledt.

Johannes V. Jensen: Myter og Eksotiske Noveller

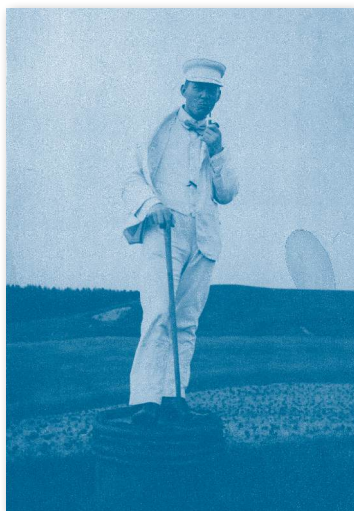
Udgivere: Anders Ehlers Dam og Aage Jørgensen †

Tilsynsførende: Per Dahl og Sven Hakon Rossel

1907-1944 udgav Johannes V. Jensen en halv snes bøger med 150 tekster som han gav genrebetegnelsen »Myter«. Hertil knytter sig tre bind udgivet 1907-1915 og indeholdende et dusin tekster med genrebetegnelsen »Eksotiske Noveller«. I 1946 udgav Aage Marcus et udvalg af myterne og de eksotiske noveller, i alt 90 tekster i to bind. Marcus' disposition er for så vidt i samklang med forfatterens egne antydningssvarende ytringer frem mod vedgåelsen i *Møllen* (1944) af at de eksotiske noveller i realiteten ikke adskiller sig fra myterne.

En kritisk udgivelse bør tage forfatteren på ordet og inkludere samtlige de tekster som skilter med at de er myter eller eksotiske noveller. Udgaven vil blive i tre bind, af hvilke de to første helliges teksterne i de samlinger som Johannes V. Jensen betitlede myter, mens det tredje indeholder de eksotiske noveller samt efterskrift, kommentarer m.v.

En sådan udgave vil supplere og nuancere indsigten i Johannes V. Jensens forfatterskab, også i medfør af en nøjeregnende kommentering. Den vil føje sig ind i den løbende rehabilitering af det ikke-fiktive forfatterskab.

Grundteksterne vil være de af Johannes V. Jensen udgivne samlinger. Forholdet til førstetrykkene, oftest bragt i aviser, vil kun blive tilgodeset i begrænset omfang; ændringer er tilsyneladende udtryk for en almengørende bestræbelse. Hvor der foreligger senere optryk fra forfatterens levetid, fx i 1946-udgaven, vil de blive inddraget med henblik på de (ganske få) betydnings-signifikante tekstjusteringer.

Udgavens efterskrift vil bl.a. diskutere selve genreproblemet. Dels det forhold at dagspressens udvikling tidligt i 1900-tallet begunstige de ræsonnerende artikler, dels også det begreb om 'det mytiske' som Johannes V. Jensen insisterede på og forsøgte at fremskrive.

Som udgaven af *Himmerlandshistorier* i *Danske Klassikere* (2018) fordrede en omfattende kommentering, verbalt som reelt, således også myterne. Ud over ordforklaring vil kommentarerne gøre status over den viden, refleksion og stillingtagen der

er indlejret i teksterne, og dermed pointere hvilken plads disse forhold må have i beskæftigelsen med forfatter-skabet.

Udgavebeskrivelser og kommentarer er færdige, efterskrift og tekstetablering udestår. Efter Aage Jørgensens død undersøges muligheden for at knytte endnu en udgiver til projektet.

Johannes Jørgensens tidlige romaner

Udgivere: Bo Alkjær, Ove Kreisberg og Sven Hakon Rossel

Tilsynsførende: Jeppe Barnwell og Gert Posselt

Den gængse litteraturhistoriske omtale af Johannes Jørgensens (1866-1956) fiktionsprosa begrænser sig oftest til de første såkaldte »fem ungdomsromaner«: *Foraarssagn* (1888), *En Fremmed* (1890), *Sommer* (1892), *Livets Træ* (1893) og *Hjemvee* (1894), selv om netop hans tidlige fiktionsprosa er langt mere omfangsrig. Udover disse »fem ungdomsromaner« omfatter ungdomsdigtningen også prosaværkerne *Den yderste Dag* (1897), *Vor Frue af Danmark* (1900), *Eva* (1901), *Den hvide Dør* (1902), *Græs* (1904) og *Ikke uden Frugt* (1905).

Ingen af disse tekster er senere genoptrykt i separate udgaver. De er vanskelige at finde antikvarisk – og da til høje priser. I *Udvalgte Værker* 1-7 (1915) blev teksterne, med

undtagelse af *Foraarssagn*, genudgivet, men uden nogen form for kommentarapparat eller tekstkritik. Johannes Jørgensen foretog flere steder redaktionelle ændringer i forhold til førsteudgaverne, bl.a. i *Livets Træ*, men altså uden på noget tidspunkt at redegøre herfor.

Udover at råde bod på en manglende kritisk udgave af de ovennævnte tekster er udgivelsen også tænkt som et forsøg på at skaffe Johannes Jørgensens fiktionsprosa den plads i dansk litteraturhistorie som udgiverne mener den har fortjent. Diverse opslag i forskellige litteraturhistorier og håndbøger bekræfter den ofte stedmoderlige og negative behandling. Således vier Vilhelm Andersen i sin litteraturhistorie ganske vist hele 15 sider til Johannes Jørgensen, men fælder over de tidlige prosaværker denne dom:

»(...) det var i al Fald ikke Romanskriver, han skulde være«. F.J. Billeskov Jansen fokuserer i sin gennemgang af forfatterskabet i *Dansk litteraturhistorie* udelukkende på de mandlige hovedpersoner og ignorerer de kvindelige personers betydning i det psykologiske spil. *Den yderste Dag* karakteriseres blot som katolsk polemik.

Udgivelsen, der påtænkes at blive i to bind med tekstgengivelse efter værkernes førsteudgave, vil naturligvis blive ledsaget af et kritisk apparat med redegørelse for tekstforholdene, forklarende noter og en oversigt over samtidens reception. I efter-

skriften placeres ungdomsforfatterskabet som en helhed i litteraturhistorisk sammenhæng sammen med en nyvurdering og en dermed forbundet rehabilitering af de anførte værker. Ikke blot vil de mangeløse og til dels raffinerede naturskildringer blive underkastet en analyse, men også det psykologiske spil mellem de mandlige og kvindelige personer vil blive undersøgt i langt højere grad end det hidtil er sket. Desuden relativiseres den stereotype opfattelse af Johannes Jørgensens statiske persontegning og nærmest monomane tematik der overser et stærkt dynamisk element, og der vil blive peget på forfatterens omhyggelige narrative strukturering samt sproglige og stilistiske mesterskab.

Tekstetablering og kommentering afsluttes 2026.

Labyrintens fortsættelse

Udgiver: Henrik Blicher
Tilsynsførende: Karsten Kynde, Flemming Lundgreen-Nielsen og Søren Schou

Jens Baggesens (1764-1826) dagbøger er et hovedværk i dansk memoirelitteratur. De udgør samlet set et uhyre omfattende materiale, der spænder over perioden 1780-1825, dog med tyngdepunkt i Baggesens rejseår 1789-1790 og 1793-1795. De har længe været alment tilgængelige som billedfiler på Det Kgl. Biblioteks hjemmeside og har fungeret som en vigtig ressource i forbindelse med udgivelsen af Baggesens *Labyrinten* 1-2 i *Danske Klassikere* (2016).

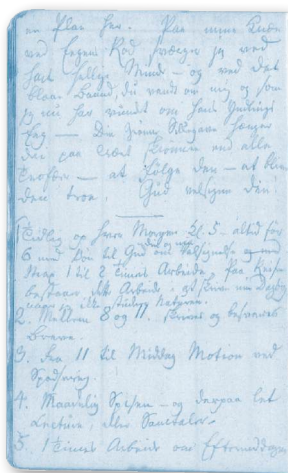
Den planlagte udgave af dagbøgerne skal i første omgang omfatte Baggesens dagbøger fra rejseårene 1789-1790. Dele af dette materiale er tidligere blevet udgivet af C.J. Boye i samarbejde med Baggesens sønner som del af deres udgave af Jens Baggesens *Danske Værker* 1-12 (1827-1832). Yderligere er enkelte dele af dagbøgerne medtaget i Louis Bobés og Carl Dumreichers *Gemt og Glemte. Minder fra gamle Dage* (1916).

Udgaven i *Danske Værker* lever imidlertid på ingen måde op til moderne filologiske standarder, og der er udpræget behov for en ny udgave af disse dagbøger fra Baggesens formative år. Dette stof er særdeles læsevær-

digt og litteraturhistorisk lærerigt. Dels dokumenteres en kærlighedshistorie før og umiddelbart efter ægteskabet, dels er der veloplagte rapporter fra den 25-årige digters bevægede følelsesliv, men også lyrisk dyrkelse af den schweiziske alpenatur foruden portrætter af det unge menneskes omfattende netværk og den kendte historie om hans improviserede dans på ruinerne af Bastillen. Udgaven af Baggesens dagbøger vil etablere grundlaget for indsigt i en helt afgørende politisk og social brydningstid med Baggesen som centralt placeret hovedvidne.

Der stiles stadig mod en digital udgivelse der skal etablere en filologisk forsvarlig, kommenteret udgave af de overleverede dagbøger fra årene 1789-1790 med visninger af faksimiler af de håndskrevne dagbøger på Det Kgl. Biblioteks hjemmeside.

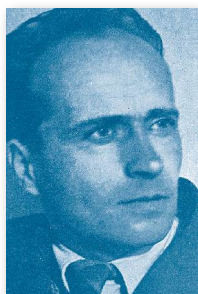
Der er i det forløbne år blevet transskriberet i ledige stunder. Drøftelser vedrørende rammerne for den digitale udgave er igangsat.

Per Langes samlede essays

Udgiver: Aage Jørgensen †

Tilsynsførende: Esther Schat Kielberg og Camilla Zacho Larsen

Per Lange (1901-1991) tilhører mellemkrigstidens første generation. Han debuterede som lyriker og udgav tre digtsamlinger (*Kaos og Stjernen*, 1926, *Forvandlinger*, 1929, og *Orfeus*, 1932), der i litteraturhistoriske fremstillinger af lidt ældre dato bliver fremhævet for deres høje kvalitet, formelle stramhed og klassiske karakter, men i øvrigt læses som udtryk for modernitetserfaringer, og ikke mindst derfor ses som interessante. På den baggrund er det opsigtsvækkende at Lange slet ikke omtales i den seneste større litteraturhistorie og tilsvarende vistnok er underlagt den vige-nde interesse for de nyklassiske forfatterskaber generelt.

Per Lange forlod lyrikken for efter en længere produktionspause (to årtier) at vende tilbage som essayist. Det blev i sindigt tempo til fem samlinger: *Spejlinger* (1953), *Ved Musikken Tærskel* (1957), *Samtale med et Æsel* (1961), *Om Krig og Krigsmænd* (1966) og *Dyrenes Maskerade* (1969). Indholdsmæssigt spænder de fra 'spredt fægtning' til samling omkring én sag (æsel-samtalen reflekterer en rejse i Grækenland på jagt efter antikken). De vidner om en dyb fortrolighed med især ældre litteratur og en stor belæsthed i fx fransk filosofi og i ofte lidt skæve forfatterska-

ber. De 'litterære erindringer' i den næstsidste samling afviger trods genrebetegnelsen ikke stort fra Langes vanlige håndtering af sit stof.

Der foreligger andre tryk som *Udvalgte Digte* (1953) og *Samlede Essays* (1964, som rummer de tre første essaybøger). Men da de ikke byder på tekstændringer, endsige nyheder, er de i udgivelsesmæssig henseende uinteressante. Det samme kan ikke siges om en posthum publikation ved Niels Birger Wamberg, *Det Umuliges Kunst* (1996), med varedeklarationen »Efterladte manuskripter i udvalg«. Mesteparten af de 116 sider er essays, men tillige indgår et mindre antal digte. Wamberg-materialet bør medtages. I øvrigt bør udvalget give anledning til en undersøgelse af, om der er mere utrykt materiale i gemmerne. Hvad angår det trykte materiale, er det rimeligt at antage, at det er registreret i fuldt omfang.

Kvantitativt er der altså tale om et overkommeligt tekstmateriale, for essaybindenes vedkommende omkring 690 sider i de foreliggende tryk – hvortil kommer efter-skrift og kommentarer m.v. Dette peger mod en fordeling af stoffet på to bind.

Kommentarer er tilrettet efter tilsynets anvisninger, efter-skrift foreligger i udkast og med tilsynets bemærkninger, tekstetablering udestår.

Erik Skyum-Nielsen indstilles som ny udgiver.

Leonora Christina: Jammers Minde

Udgivere: Poul Lindegård Hjorth † og Marita Akhøj Nielsen

Tilsynsførende: Flemming Lundgreen-Nielsen

Finansiering: Carlsbergfondet

Leonora Christinas (1621-1698) *Jammers Minde* er et af de mest bevægende dokumenter der er overleveret os fra Danmarkshistorien. Den stolte kongedatters beretning om de mere end 21 år hun måtte henleve som fange i Blåtårn under uhumske og ydmygende forhold, omgivet af hoverende, rå vogtere, frataget muligheden for meningsfuld beskæftigelse, er umiddelbart gribende. Sin usvækkede charme får værket fra det præcist sansede, uretlicheret realistiske billede af det myldrende lille samfund der udfolder sit mangfoldige liv inden for Blåtårns mure.

Bind 2 vil falde i tre hovedafsnit: 1) sproglige og reale kommentarer til *Jammers Minde*, 2) en beskrivelse af værkets sprog og 3) et tillæg bestående af Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser og andre aktstykker, hvoraf flere aldrig har været udgivet. Arbejdet med Leonora Christinas bevarede egenhændige danske skrivelser er tilendebragt, og de relevante og interessante tekster er klar til trykning. Sprogbeskrivelsen er gennemført, for så vidt angår undersøgelserne af Leonora Christinas ortografi, som har vist sig at være mindre konsekvent end man hidtil har troet. På den baggrund forekommer det naivt at tillægge ændrede stavemåder definitivt beviskraft. Dertil kommer at de stavemåder man har tillagt afgørende betydning for en datering af de to sidste dele til 1690'erne, er frekvente helt fra maj 1686. De øvrige emner for sprogbeskrivelsen er undersøgt i vekslende omfang. Til kommentarerne foreligger en hel del materiale.

Udkommet:

Leonora Christinas Jammers Minde.
Diplomatarisk udgave (1998)

Christian Molbech: Ungdomsvandring i mit Fødeland

Udgivere: Per Dahl og Jørn Guldborg

Tilsynsførende: Henrik Blicher og
Steffen Heiberg

Christian Molbech (1783-1857) var bibliotekar, filolog, historiker og litteraturhistoriker. I årene 1808-1813 gennemrejste han Sjælland, Møn, Lolland-Falster, Langeland, Fyn og dele af Jylland. Resultatet blev to udførlige og personlige bind under fællestitlen *Ungdomsvandring i mit Fødeland* (1811 og 1815) samt fem supplerende artikler godt 10 år senere. Hans egen betegnelse var »scientifisk-antiquarisk-æsthetiske« rejsebidrag. Hermed sigtede han til en syntese af topografiske, historiske, kulturhistoriske og æstetiske perspektiver. De fyldige rejsebeskrivelser forbandt 1700-tallets oplysnings-tradition med 1800-tallets tidlige romantik og blev et markant bidrag til opbygningen af en national selvforståelse – en dansk identitet.

Molbechs to tidlige værker er aldrig blevet genudgivet, og de er ikke blevet behandlet i deres helhed siden Morten Borups monografi (1954), men især kunsthistorikere har i de senere år citeret fra dem.

Molbechs meget omfattende brevvekslinger foreligger delvist udgivet (med Kamma Rahbek, 1883 og 1993-1994; med N.F.S. Grundtvig, 1888; med Chr. K.F. Molbech, 1908; med svenske forfattere og viden-

skabsmænd, 1956). De bidrager dog kun i begrænset omfang til forståelse af de to ungdomsværkers selvstændige værdi og brede kulturhistoriske perspektiv.

Molbechs afgørende nye greb var at han tilegnede sig de regionale områder i Danmark ved systematisk at opsoge de steder, rum og minder, der vidnede om fortiden og gjorde den nærværende. Og at han gjorde det med både subjektiv indlevelse og en veludviklet historisk bevidsthed. For vandrerens blik og modtagelige sind glimrede landskaber, haver og bygninger ved deres skønhed og karakter, men Molbech åbnede samtidig for deres historie, der for de fleste dengang var glemt eller helt ukendt. Molbech hentede historien ind og gjorde topografien nationalt nærværende som kulturarv.

Omfanget af de to bind er i alt ca. 420 sider a 2.400 enheder, mens de fem artiklers omfang endnu ikke er præcist opgjort. Det skønnes at der vil blive tale om 2-3 tekstbind og et ledsagende kommentarbind. Udgivelsen vil kræve en betydelig punktkommentar og en efterskrift, der bliver til i samarbejde med en arbejdsgruppe af historikere, kunst-, kirke- og kulturhistorikere.

Transskriptionen af udgavens to hovedtekster samt skanning og kontrol af de fem supplerende artikler forventes afsluttet sommeren 2026.

Poul Martin Møllers Skrifter

Udgivere: Finn Gredal Jensen, Karsten Kynde og Kim Steen Ravn

Tilsynsførende: Minna Skaftø Jensen, Carl Henrik Koch †, Flemming Lundgreen-Nielsen og Krista Stinne Greve Rasmussen

Poul Martin Møllers (1794-1838) forfatterskab har ikke siden guldalderens *Efterladte Skrifter*, der udkom i tre udgaver 1839-1856, været udgivet som helhed. I sin korte levetid offentliggjorde Møller meget lidt; en stor del af forfatterskabet foreligger alene i ofte vanskelige manuskripter med talrige varianter. Den nye kritiske, kommenterede udgave er oprindelig planlagt som en bogudgave. Foreløbig gøres teksterne tilgængelige i udgavens digitale version på pmm.dsl.dk og udvalgte tekster tillige på *Tekstnet*.

Forfatterskabet omfatter følgende grupper eller gener: poetiske tekster, både

Møllers egne digte og hans Homeroversættelser; hovedværket *En dansk Students Eventyr* (1824) og den øvrige prosadigtning; strøtankerne og de filosofiske afhandlinger og forelæsninger; anmeldelser, polemiske indlæg samt endelig breve, som kan udgøre et supplement til Morten Borups *Poul Møller og hans Familie i Breve* (1976).

De digte som Møller fik trykt i sin levetid, gøres nu klar til publicering på *Tekstnet*. Det samme gælder hans afhandling »Tanker over Muligheden af Beviser for Menneskets Udødelighed«.

I februar 2026 udkom den engelske antologi med titlen *Poul Martin Møller: Poet, Philosopher and Philologist* på forlaget Brill (red. Nassim Bravo, Finn Gredal Jensen og Jon Stewart). Antologien rummer bidrag af danske og udenlandske forskere, herunder flere artikler af alle tre udgivere af Møllers skrifter.

Henri Nathansens dagbog 1918-1919

Udgiver: Gert Posselt

Tilsynsførende: Jonathan Adams og Jens Bjerring-Hansen

Henri Nathansen (1868-1944) huskes endnu for skuespillet *Indenfor Murene* fra 1912. Det øvrige forfatterskab – noveller, romaner og dramatik – gik stadig mere i glemme i løbet af 1900-tallets sidste to-tre årtier. Nathansen deler skæbne med en del andre danske forfattere af sit slægtled; de litterære kvaliteter, der vitterlig findes hos mange af dem, har med tiden tabt opmærksomhed, også blandt litteraturforskere.

Gennem dele af sit forfatterskab varierer (og betvivler) Nathansen mange nuancer og facetter af jødisk selvforståelse i datidens Danmark. I teaterverdenen færdedes han navnlig i 1910'erne og var blandt mange en respekteret skikkelse med praktisk erfaring fra sin tid som sceneinstruktør ved Det Kgl. Teater.

I Det Kgl. Biblioteks håndskriftsamling findes en dagbog som Nathansen førte fra maj 1918 til januar 1919, vistnok som et muligt middel til at overvinde en skriveblokering. Det er en velskrevet og levende personlig beretning, den 50-årige Nathansens hverdag og nærmiljø set gennem hans selvkritiske, let distancerede og menneskekloge temperament. Samtidig er teksten et kulturhistorisk dokument der på flere niveauer forholder sig til

dansk-jødisk identitet og dermed til et religiøst og især kulturelt mindretals position og selvforståelse i datidens danske samfund. Endelig befolkes teksten af et stort antal kendte og i dag mindre kendte personer fra datidens politiske og litterære kredse og fra den københavnske teaterverden.

Teksten er etableret og korrekturlæst efter den håndskrevne dagbogs 280 sider. Realkommenteringen er påbegyndt, og det første tilsynsmøde er blevet afholdt.

Klaus Rifbjergs digte

Udgiver: Torben Jelsbak

Tilsynsførende: Uffe Andreassen,
Søren Peter Hansen og Jørn Lund

Klaus Rifbjerg (1931-2015) indtager en særstatus som en af de mest markante og produktive forfattere i efterkrigstidens danske litteratur. Rifbjerg debuterede som lyriker i 1956 med digtsamlingen *Under vejr med mig selv* og udgav siden op imod 150 bøger inden for en mangfoldighed af genrer: lyrik, romaner, noveller, revy, skuespil, essays m.m. Toneangivende blev han især som lyriker med digt-

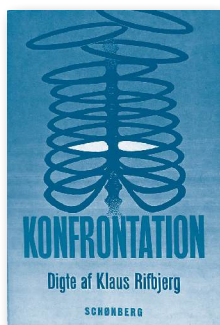
samlingen *Konfrontation* (1960), som var med til at indvarsle modernismen i dansk litteratur. Rifbjergs gennembrud som forfatter falder sammen med opbygningen af den danske velfærdsstat og foregår i tæt kontakt med den

hastige medieudvikling i perioden inden for både den trykte presse og radio, film og tv-mediet, som alle har sat deres tydelige præg på forfatterskabet. Igennem hele sit virke var Rifbjerg en markant og kritisk stemme i den danske kultur- og samfundsdebat, således at forfatterskabet også kan ses som en stor løbende krønike over efterkrigstidens Danmark.

I samarbejde med Gyldendal planlægges en samlet, tekstkritisk og kommenteret udgave af hele Klaus Rifbjergs lyriske forfatterskab til

udgivelse i fem bind. Udgaven vil inkludere alle digte der indgår i Rifbjergs 36 digtsamlinger i bogform. Et eventuelt supplerende bind vil senere kunne inkludere det betydelige antal digte som forfatteren gennem hele karrieren lod publicere uden for samlingerne – i tidsskrifter, dagblade og antologier. Hvert bind vil være forsynet med en kommentar som rummer oplysninger om de forskellige tekstkilder (manuskripter, tidligere og senere tryk) til de optrykte og kritisk gennemsete digte, noter til forklaringskrævende ord og realforhold samt et afsluttende efterskrift som vil sætte de forskellige perioder i Rifbjergs lyriske forfatterskab ind i en større litteratur- og kulturhistorisk sammenhæng. Det Kgl. Bibliotek råder over et lydarkiv med Klaus Rifbjergs oplæsning af egne digte (indtalt da han var adjungeret professor på Danmarks Lærerhøjskole). Hvis det viser sig muligt, vil udgivelsen blive ledsaget af disse lydfiler.

Det er i første omgang ikke lykkedes at tilvejebringe finansiering af udgivelsen. Udgiveren arbejder imidlertid videre med en delvis realisering af projektet i form af en udgave af Rifbjergs tidlige lyrik (de første ni samlinger fra *Under vejr med mig selv* til *Fædrelandssange* fra 1967) i serien *Danske Klassikere*.

Brevvekslingen mellem Amalie og Erik Skram og Georg og Ane Cathrine Achen

Udgiver: Janet Garton

Tilsynsførende: Gert Posselt

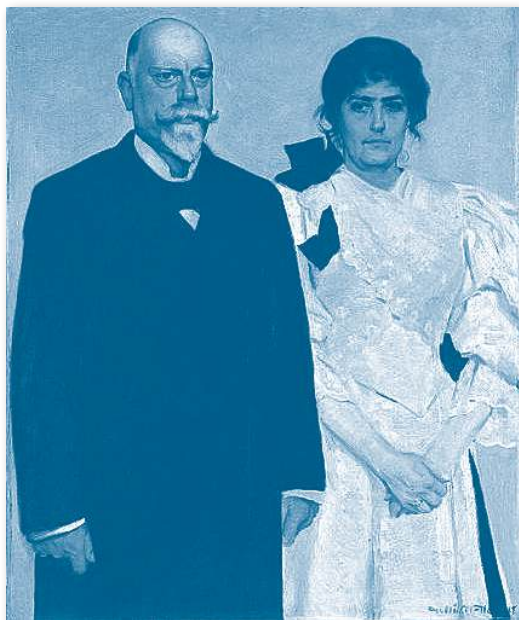
Det finnes en temmelig stor brevveksling (341 daterte brev, 30 udaterte) mellom Amalie og Erik Skram og ekteparet Georg og Ane Cathrine Achen i de københavnske arkivene. Brevene fra Amalie og Erik Skram til Achens befinner seg i Rigsarkivet (Achens arkiv, nr. 5005) og brevene fra Achens til Skrams på Det Kgl. Bibliotek (NKS 4499, 4° og NKS 4500, 4°). Brevene strekker seg fra 1888 til 1919, men de fleste og mest interessante ble skrevet før Amalie Skrams død i 1905.

Brevene er av interesse fordi de kaster lys ikke bare på Amalie Skrams liv og diktning, men også på hele kunstnermiljøet i København i slutten av det

19. århundre. Georg Achen var en anerkjent kunstner, og Amalie og Erik satte pris på hans malerier og gikk på hans utstillinger, mens han leste Amalie og Eriks verker (noen ganger i manuskript) og anerkjente Amalie som en stor forfatter.

Brevene inneholder mye debatt om litteratur og kunst, om arbeidsvilkår og ikke minst om strevet med økonomi, husholdning, sykdom, småbarn osv.

Amalies forhold til Ane Cathrine, som var den eneste av de fire uten kunstneriske ambisjoner, forteller mye om kvinneliv, barneoppdragelse og samfunnets forventninger dengang. I sin helhet gir brevvekslingen inntrykk av å være en fengslende roman; brevene dekker de mest dramatiske begivenhetene i begge pars liv. I 1890-1891 holder Achen på å male et dobbeltportrett av Amalie og Erik, men han blir så frustrert p.g.a. deres manglende samarbeidsvilje når det kommer til å sitte for ham at han tar en kniv og skjærer tvers gjennom bildet – noe som utløser en psykisk krise hos ham. Når Amalie i 1894 blir innlagt på Kommunehospitalet med nervøst sammenbrudd, er det Ane Cathrine som blir binde-

leddet mellom henne og Erik og ordner med overførsel til et annet sykehus – og det er hun som innsamler penge slik at Amalie kan reise til Finland for å komme seg etterpå. Og mot slutten av århundret blir både Georg og Ane Cathrine involvert på forskjellige måter i striden mellom Amalie og Erik som fører til deres endelige separasjon.

Brevutgaven skal inneholde alle de daterte og udaterte brevene (ca. 144.000 ord). Brevene skal suppleres med en innledning med opplysninger om bakgrunn og kontekst, utførlige noter, bibliografi og register. Boken skal også illustreres med portretter av brevskriverne og med noen av Georg Achens bilder, som blir diskutert i brevene.

Manuskriptet er færdiggjort og tilgået redaksjonen.

B74 af Skånske Lov og Skånske Kirkelov

Udgiver: Britta Olrik Frederiksen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen og Merete K. Jørgensen

Med en palæografisk datering til ca. 1250, snarere før end efter, gælder Stockholm B74 af *Skånske Lov* og *Skånske Kirkelov* stadig for at være det ældste gammeldanske håndskrift. Ydermere har dets sprogform været udpeget som bindeleddet par excellence mellem runetidens sprog og gammeldansk i øvrigt. Det burde derfor være selvkrevet til udgivelse, men har hidtil kun foreligget i en faksimile-udgave beregnet for kendere af ældre skrift. Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs udgave vil dels bringe teksterne i bogstaveret afskrift til brug for sprogforskningen, dels i moderne dansk oversættelse. Oversættelsen vil blive den første der gælder et håndskrift af *Skånske Lov* på lovens formentlig ældste trin.

Afskriften er færdig og oversættelsen let revideret med sigte på at gøre sproget i den gammeldanske tekst så gennemskueligt som muligt uden at den nutidige normalprosas grænser overskrides. De nødvendige udenværker – forskningshistorisk indledning samt tekstkritiske noter og ordforklaringer – befinder sig på forskellige stadier af færdiggørelse.

Peder Syvs auktionskatalog

Udgivere: Karsten Christensen †, Iver Kjær † og John Kousgård Sørensen †
Tilsynsførende: Marita Akhøj Nielsen og Karen Skovgaard-Petersen

Peder Syvs (1631-1702) omfattende sprogvidenskabelige, litterære og lærdomshistoriske virksomhed, der for det meste udfoldede sig fra præstegården i Hellested langt fra offentlige biblioteker og ligesindede, gør det interessant at stifte nærmere bekendtskab med hans læsning, herunder indholdet af hans efter omstændighederne ret store bibliotek, der i samtiden især var berømt for sit indhold af ældre danske tryk. Hans bøger blev solgt på auktion i København i 1702 efter en ret slet affattet katalog, der godt kunne trænge til bibliografisk bearbejdelse. Initiativet til udgivelsen blev taget af Iver Kjær. Der foreligger nogle forarbejder af John Kousgård Sørensen, der udgør grundlaget for en færdiggørelse.

Der sigtes mod en faksimileudgave af katalogen med fornøden indledning og en selektiv bibliografisk identifikation af de ca. 1.700 numre, herunder alle de danske tryk.

Projektet er midlertidigt stillet i bero.

Anders Sørensen Vedels Antichristus romanus

Udgiver: Marita Akhøj Nielsen
Tilsynsførende: Esben Albrechtsen

ANTICHRISTVS ROMANVS. Romske Paffuers leffnede oc gerninger udkom for første og hidtil eneste gang i 1571. Værket er en rimet pavekrønike på dansk, bygget op af monologer, hvor hver pave fortæller sin egen historie. Monotonien i biografiene brydes af en rammefortælling om en ung dansker der er rejst til Rom og gerne vil høre sandheden om paveregimet. Utvungent forenes den historiske fremstilling med en polemisk luthersk forkyndelse, og i sin indignerede afsløring af de pavelige excesser er digtet ikke sjældent djærvt humoristisk. Anders Sørensen Vedels (1542-1616) andel i værket har været omdiskuteret; selv meddeler han i fortællingen at han har omarbejdet og fuldført en rimet pavekrønike af Aarhusbispen Mads Lang, som hidtil har været anset for tabt.

Teksten skal ledsages af kommentar og tekstkritik. Indledningen skal bl.a. gøre rede for værkets kilder, særlig et manuskript i Karen Brahes Bibliotek, som efter al sandsynlighed er en afskrift af Mads Langs rimkrønike.

Anders Sørensen Vedels udvalgte historiografiske værker

Udgiver: Sebastian Olden-Jørgensen (på grundlag af forarbejder af Flemming Lundgreen-Nielsen, Lars Boje Mortensen og Karen Skovgaard-Petersen)

Tilsynsførende: Lars Boje Mortensen og Marita Akhøj Nielsen

Anders Sørensen Vedels (1542-1616) litterære karriere er ét langt tilløb til den *Danske Krønike* han af forskellige grunde aldrig fik skrevet. Udgaven samler de teoretiske skrifter i tilknytning til den aldrig realiserede Krønike og supplerer dem med en række

andre programmatisk tekst som han faktisk fik trykt. Til sammen giver de ikke kun et billede af Vedels historieteori og en profil af hans historiske forfatterskab, men spejler samtidig tidens humanistiske idealer og Vedels forsøg på at omsætte dem til en dansk sammenhæng.

Udgaven omfatter Anders Sørensen Vedels vigtigste historiografiske skrifter, for de latinske teksters vedkommende med parallel dansk oversættelse. Det drejer sig om følgende: 1) *Om den danske krønike at beskrive* (1578-1581; latinsk udkast med oversættelse og afvigende dansk version), 2) indledningen til Saxo-oversættelsen (1575 + efterord), 3) indledningen til Adam af Bremen-udgaven (1579), 4) *Oratio panegyrica* (1580), 5) fortalen til *Den Danske Krønike* (efter 1580), 6) breve og indholdsoversigter til *Den Danske Krønike* og *Den Danske Kirkekrønike*.

Arbejdet med indledning og redigering af 1-3 + 5-6 er påbegyndt. Arbejdet med 4 udskydes foreløbig.

Johan Herman Wessels samlede skrifter

Udgivere: Henrik Andersson † og Henrik Blicher

Tilsynsførende: Finn Gredal Jensen og Ronny Grønning Spaans (Det norske sprog- og litteraturselskab)

Johan Herman Wessels (1742-1785) forfatterskab er det hyppigst udgivne i det 19. århundrede, men det har aldrig foreligget i en samlet kritisk og grundigt kommenteret udgave. Det har betydet at de dramatiske arbejder *Lykken bedre end Forstanden* (1776) og *Anno 7603* (1785) er lidet kendte og næsten oversete. Dette forhold vil den nye udgave rette op på. Dertil vil den forsyne alle værker med så rigelige kommentarer at de bliver tilgængelige også for et publikum der ellers står fremmed over for det 18. århundredes sprog og kultur.

Den digitale udgave bliver til i etaper. Først gjaldt det Wessels nyklassiker *Kierlighed uden Strømper* (1772), som i 2020 blev udgivet på *boksel-skap.no* med punktcommenta-

rer af udgiveren bistået af de to tilsynsførende og med indledning af Henrik Andersson (1959-2017). I 2025 førte et vellykket samarbejde med Esther Kielberg og tilsynet til færdiggørelsen af den mindre velansete komedie *Lykken bedre end Forstanden* (1776). Udgaven omfatter emenderet tekst og fyldige noter samt en tekstredigørelse med tekstkritik og nye litteraturhistoriske perspektiver. Desuden en indledning der trækker på Henrik Anderssons behandling af denne komedie i hans forfatterportræt af Wessel på *Arkiv for Dansk Litteratur* (se s. 14) foruden Liv Blikruds analyse af værket i hendes bog om det norske selskab, *Den smilende makten* (1999). Begge tekster er nu tilgængelige via *Tekstnet* (se s. 42).

I 2026 kommer turen til Wessels *Anno 7603. Skuespil i 6 Acter* (1781). Komedien tager tråden op fra visse satiriske afsnit om kønsroller i *Niels Klims underjordiske rejse*.

Medarbejdere på Christians Brygge

Nedenfor anføres, ud over de fastansatte, en række medarbejdere som i beretningsåret har været tilknyttet et eller flere projekter i kortere eller længere tid.

Jonathan Adams

ph.d., docent, projektleder ved *Stemmer fra Dansk Middelalder*

Kirsten Lundholm Appel

cand.mag., seniorredaktør ved *Den Danske Ordbog* og *Tekstnet+*; ansvarlig for *Den Danske Ordbogs* tekstkorpus

Maria Arvidsson

ph.d., seniorredaktør ved *Stemmer fra Dansk Middelalder*

Sebastian Møller Bak

ph.d., seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*, *Sprogkontakt og sprogudvikling i senmiddelalderens Danmark* og *De Danske Kroneke*

Jeppe Barnwell

MPhil, seniorredaktør og erhvervs-ph.d.-studerende med projektet *Peter Seeberg og fiktionens grænser* og projektleder ved udgivelsen *Peter Seebergs forfatterskab. En bibliografi*

Oliver Svejdal Bernsen

stud.mag., studentermedhjælper ved den litterære redaktion og *Danske Klassikere*

Simon Skovgaard Boeck

ph.d., seniorredaktør ved *Stemmer fra Dansk Middelalder*, projektleder ved *Gammel dansk Ordbog*

Laura Bang Bregnedal

stud.mag., studentermedhjælper ved *Tekstnet*

Caroline H.V. Boolsen

cand.mag., redaktør ved *Stemmer fra Dansk Middelalder*, projektleder ved *Rasmus Rasks afhandlinger, breve og dagbøger*

Sofie Døllner

stud.mag., studentermedhjælper ved *Henrik Pontoppidans store romaner*

Jette Edvardsen

regnskabsassistent

Laurids Kristian Fahl

cand.mag., projektleder ved *Den Danske Ordbog* og *Dansk Sproghistorie*, seniorredaktør ved *sproget.dk*; ansvarlig for produktion og salg

Ida Flörke

cand.mag., redaktør ved *Den Danske Ordbog*

Britt Lund Frederiksen

regnskabschef

Axel Teich Geertinger

ph.d., seniorredaktør ved *Musikalske fortolkninger af dansk lyrik*

Sophie Dyrekær Gudsøe

stud.mag., studentermedhjælper ved den litterære redaktion, *Danske Klassikere* og *Musikalske fortolkninger af dansk lyrik*

Lasse Hamann Hansen

stud.mag., studentermedhjælper ved *Peter Seebergs forfatterskab. En bibliografi*

Thomas Hansen

cand.mag., seniorredaktør, it-ansvarlig, projektleder ved *Tekstnet*

Trine Arlund Hass

ph.d., seniorredaktør ved *Center for Dansk Nylatin*

Jakob Hasselager

stud.mag., studentermedhjælper ved *Den Danske Ordbog* og *C. Berg: Græsk-Dansk Ordbog*

Markus Hedemann

cand.mag., seniorredaktør, projektleder ved *Diplomatarium Danicum*

René Herring

bibliotekar

Josefine Hilfling

ph.d.-stipendiat ved *Henrik Pontoppidans store romaner*

Ebba Hjorth

mag.art., seniorredaktør, projektleder ved *Dansk Sproghistorie*

Lasse Seistrup Holst

cand.mag., redaktør ved *Musikalske fortolkninger af dansk lyrik*, ansvarlig for *Dansk Litteraturhistorisk Bibliografi*

Birgitte Jacobsen

ph.d., seniorredaktør ved *Dansk Sproghistorie*

Finn Gredal Jensen

cand.mag., et jur., projektleder ved *C. Berg: Græsk-Dansk Ordbog*, seniorredaktør ved *Videnskabshistorisk tekstportal* og *Henrik Pontoppidans store romaner*, projektleder ved *Frederik Christian Eilshovs skrifter*, medlem af redaktionsgruppen for *H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave* og udgiver ved *De kunst- og arkitekturhistoriske konsekvenser af Christian 4.s Englandsbesøg i 1606*

Jonas Jensen

cand.mag., seniorredaktør ved *Den Danske Ordbog*

Merete K. Jørgensen

cand.mag., seniorredaktør ved *Dansk Sproghistorie*

Anna Hjarnøe Kanstrup

stud.mag., studentermedhjælper ved *Henrik Pontoppidans store romaner* og *Tekstnet*

Anders Leegaard Knudsen

ph.d., seniorredaktør ved *Diplomatarium Danicum*, *Danmarks gamle love på moderne dansk* og *Sorø Gavebog. Udgave og oversættelse*

Henrik Lorentzen

cand.mag., seniorredaktør ved *Den Danske Ordbog*

Mikkel Lund

cand.mag., redaktør ved *Anders Bording: Samlede Skrifter*

Agnes Aggergaard Mikkelsen

cand.mag., assisterende redaktør ved *Den Danske Be-*

grebsordbog, *Den Danske Ordbog, Gammeldansk ordbog* og *dsl.dk*

Gustav Juhl Mikkelsen

stud.mag., studentermedhjælper ved *Diplomatarium Danicum, Tekstnet* og *Stemmer fra Dansk Middelalder*

Bjarke Moe

ph.d., seniorredaktør og projektleder ved *Musikalske fortolkninger af dansk lyrik*

Frederikke Illemann Mortensen

stud.mag., studentermedhjælper ved *Stemmer fra Dansk Middelalder*

Mia Münster-Swendsen

ph.d., seniorredaktør ved *Danmarks gamle love på moderne dansk*

Emma Mørk

stud.mag., studentermedhjælper ved *Tekstnet*

Jesper Gehlert Nielsen

cand.mag., seniorredaktør ved den litterære redaktion, *Danske Klassikere* og *Arkiv for Dansk Litteratur*, udgaveleder ved *Henrik Pontoppidans store romaner*

Kathrine Vig Nielsen

cand.mag., redaktør ved *Henrik Pontoppidans store romaner*

Sanni Nimb

ph.d., projektleder ved *Den Danske Begrebsordbog*, seniorredaktør ved *Den Danske Ordbog, Tekstnet+* og *Compil-*

ing a Danish Benchmark Dataset

Nathalie Hau Norman

cand.it., assisterende redaktør ved *Ordnet, WebDDB, Tekstnet+* og *Compiling a Danish Benchmark Dataset*

Niels Riisager

cand.mag., assisterende redaktør ved *Henrik Pontoppidans store romaner*

Jakob Schweppenhäuser

ph.d., seniorredaktør ved *Musikalske fortolkninger af dansk lyrik*

Karen Skovgaard-Petersen

dr.philos., direktør

Andrea Stengaard

cand.mag., redaktør og projektleder ved *sproget.dk*, redaktør ved *Den Danske Ordbog*, arbejdsmiljørepræsentant, sekretær for Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

Nicolai Hartvig Sørensen

cand.mag., projektleder ved *Ordnet* og seniorredaktør ved *sproget.dk* og *Tekstnet+*

Tine Nordentoft Thorsen

cand.mag., akademisk medarbejder ved administrationen med ansvar for bl.a. *Bogforum* og *dsl.dk*

Lars Trap-Jensen

cand.mag. og MPhil, seniorredaktør ved *Den Danske Ordbog*

Thomas Troelsgård

cand.mag., seniorredaktør
ved *Den Danske Ordbog, COR*
– *Det Centrale Ordregister,*
Den Danske Begrebsordbog,
C. Berg: Græsk-Dansk Ordbog,
Gammeldansk Ordbog og
Svensk-Dansk Ordbog

Monica Wenusch

dr.phil., seniorredaktør ved
den litterære redaktion og
Danske Klassikere

Peter Zeeberg

ph.d., projektleder ved *Viden-*
skabshistorisk tekstportal,
seniorredaktør ved *Stemmer*
fra Dansk Middelalder og Fre-
derik Christian Eilschovs skrif-
ter, desuden udgiver af *Hans*
Svanings Danmarkshistorie
og *Latinsk hyrdedigtning i*
Danmark på Frederik 2.s tid

Bestyrelser, nævn, udvalg m.m.

Jonathan Adams

hovedredaktør for serien *Religious Minorities in the North: History, Politics and Culture*

medlem af advisory editorial board for *Early Middle English*

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Sebastian Møller Bak

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af Commission Internationale de Diplomatique

Jeppe Barnwell

formand for bestyrelsen for Arkiv for Ny Litteratur

tilknyttet medlem af bestyrelsen for Den Litterære Institution uss

Simon Skovgaard Boeck

medarbejderrepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs bestyrelse

redaktør af *Danske Studier*

formand for Universitets-Jubilæets danske Samfund

formand for Selskab for østnordisk filologi

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af redaktionskomiteen for Arkiv för nordisk filologi

medlem af Advisory Board for

DFF-forskningsprojektet *When Danes Prayed in German*

Laurids Kristian Fahl

medlem af Udvalget til Beskyttelse af Videnskabeligt Arbejde (UBVA) under Akademikerne, udpeget af DM

medlem af aftagerpanelet på Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab på Københavns Universitet

Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs medlem hos Danske Forlag

Trine Arlund Hass

medlem af bestyrelsen for Center for Dansk Nylatin

medlem af Forum for Renæssancestudier

medlem af The Teaching Committee under The International Association for Neo-Latin Studies

medlem af redaktionen på *Classica et Mediaevalia: Danish Journal of Philology and History*

medlem af Societas Latina Daniae

Markus Hedemann

medlem af Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Ebba Hjorth

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Birgitte Jacobsen

medlem af Advisory Board for det tværinstitutionelle forskningsprojekt ved Københavns Universitet og Ilisimatusarfik: *Sidste udkald – dialekt som sproglig kulturarv i Grønland*

Finn Gredal Jensen

kasserer og medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

medlem af bestyrelsen for Selskab for Nordisk Filologi

medlem af redaktionsgruppen for *H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave*, H.C. Andersen Centret, Syddansk Universitet, Odense

medlem af editorial board for udgivelsesserierne *Danish Golden Age Studies* og *Texts from Golden Age Denmark* på forlaget Brill

medlem af editorial board for udgivelsesserierne *Danish Golden Age Studies* og *Texts from Golden Age Denmark* på forlaget Brill

medlem af Societas Latina Daniae

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

revisor for Filologisk-Historisk Samfund

Merete K. Jørgensen

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

Anders Leegaard Knudsen

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderforskning

medlem af Commission Internationale de Diplomatique

medlem af Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

medlem af Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie

Henrik Lorentzen

medlem af Scientific Committee for eLEX 2025: Electronic lexicography in the 21st century, Bled, Slovenien

medlem af Scientific Committee for 22nd EURALEX International Congress, september-oktober 2026, Wien, Østrig

medlem af Management Committee for European Network On Lexical Innovation, ENEOLI (COST Action CA22126)

medlem af styregruppen for *Sprogprisen*

revisor for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Bjarke Moe

medlem af Dansk Selskab for Musikforskning

medlem af Internationale Heinrich-Schütz-Gesellschaft

medlem af bestyrelsen for Fonden til udgivelse af Niels W. Gades værker

Mia Münster-Swendsen

medlem af bestyrelsen for Societas Latina Daniae

næstformand for Selskabet for Dansk Kulturhistorie Danmarks repræsentant ved Commission Internationale d'Histoire des Universités (CIHU/ICHU)

medlem af Dansk Selskab for Oldtids- og Middelalderstudier

Jesper Gehlert Nielsen

medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs klassikerudvalg

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Sanni Nimb

leder af Dansk Sprognævns fagråd for retskrivning 2025-2028

medlem af styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund

Karen Skovgaard-Petersen

medlem af bestyrelsen for Center for Dansk Nylatin

medlem af bestyrelsen for Forum for Renæssancestudier

medlem af bestyrelsen for Holberg-Samfundet

medlem af bestyrelsen for Societas Latina Daniae

medlem af bestyrelsen for Tersløsegaard

medlem af redaktionen for *Aigis. Elektronisk tidsskrift for klassiske studier i Norden*

medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab

medlem af Det Kongelige Danske Selskab for Fædrelandets Historie

medlem af styregruppen for *H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave*, H.C. Andersen Centret, Syddansk

Universitet, Odense
medlem af Selskabet til Udgivelse af Kilder til Dansk Historie

medlem af Komiteen for Holbergmedaljen

medlem af Det Letterstedske Selskab i Danmark

medlem af bestyrelsen for *Foreningen lex.dk*

Andrea Stengaard

arbejdsmiljørepræsentant i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

medlem af dommerpanelet for *Sprogprisen*

Lars Trap-Jensen

medlem af Scientific Committee for Lexicography in the XXI century, 2025, Tbilisi, Georgien

medlem af Scientific Committee for eLEX 2025: Electronic lexicography in the 21st century, Bled, Slovenien

medlem af Programme Committee for GWLN-7 – the seventh edition of Globalex Workshop on Lexicography and Neology, Bled, Slovenien

medlem af Wissenschaftlicher Beirat for Zentrum für Digitale Lexikographie (ZDL) ved Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften

medlem af Scientific Committee for 22nd EURALEX International Congress, 2026, Wien, Østrig

medlem af bestyrelsen for DM's sektor for Kultur & Medier

medlem af DM's Kongres

tillidsrepræsentant i Det
Danske Sprog- og Litteratur-
selskab

Monica Wenusch

medlem af redaktionen for
*NORDICA. Tidsskrift for
nordisk teksthistorie og æste-
tik*

medlem af redaktionen for
serien Wechselbeziehungen
Österreich-Norden

medlem af Johannes Jørgen-
sen Selskabet

medlem af Johannes V.
Jensen Forum

konsulent for Österreich-
isches Bundesministerium für
Kunst, Kultur, öffentlicher
Dienst und Sport, Abteilung
Literatur und Verlagswesen

Peter Zeeberg

næstformand for Forum for
Renæssancestudier

formand for Filologisk-
Historisk Samfund

medlem af bestyrelsen for
Center for Dansk Nylatin

medlem af bestyrelsen for
Dansk Selskab for Oldtids- og
Middelalderforskning

medlem af bestyrelsen for
Holberg-Samfundet

medlem af redaktionen for
*Aigis. Elektronisk tidsskrift for
klassiske studier i Norden*

medlem af Societas Latina
Daniae

medlem af Det Kongelige
Danske Selskab for Fædrelandets
Historie

latinsk konsulent, Danmarks
Kirker, Nationalmuseet

Jonathan Adams

censor i færøsk og nordiske sprog ved Føroyamálsdeildin, Fróðskaparsetur Føroya

Jeppe Barnwell

fagfællebedømmer ved *H.C. Andersens Eventyr og Historier – den digitale manuskriptudgave*

Josefine Hilfling

underviser ved tilvalgskurset *Henrik Pontoppidans store romaner. Hermeneutisk og genetisk kritik*, Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet, februar-maj 2025

Birgitte Jacobsen

censor i lingvistik ved Københavns Universitet

censor i lingvistik ved Grønlands Universitet

fagfællebedømmer ved *Acta Linguistica Hafniensia. International Journal of Linguistics*

Henrik Lorentzen

fagfællebedømmer ved *International Journal of Lexicography* og *Nordiske Studier i Leksikografi*

Bjarke Moe

fagansvarlig for emner inden for klassisk musik på *lex.dk*
timelærer i musikteori og musikhistorie på Sjællands Kirkemusikskole

Mia Münster-Swendsen

fagfællebedømmer for Gads Forlag (historie)

Jesper Gehlert Nielsen

censor i dansk ved universiteterne

Sanni Nimb

fagfællebedømmer ved konferencerne *18. Konference om Leksikografi i Norden*, *eLex 2025: Electronic lexicography in the 21st century* og *LREC 2026: 15th edition of the Language Resources and Evaluation Conference*

ph.d.-vejleder for Daria Lazic, Institute of Croatian Language: Zagreb/University of Zagreb, Faculty of Humanities and Social Sciences, Kroatien

Andrea Stengaard

underviser på Politiskolen

Lars Trap-Jensen

fagfællebedømmer ved *Nordiske Studier i Leksikografi* og *Kadmos* (Ilya State University, Georgien)

Monica Wenusch

timelærer i nordisk filologi ved Universität Wien

censor i nordisk filologi ved Universität Wien

Peter Zeeberg

censor i latin ved universiteterne

Bestyrelsen

	valgt	på valg
Johnny Kondrup, <i>formand</i>	2021	2026
Dorthe Duncker	2025	2030
Camilla Zacho Larsen	2022	2027
Erik Skyum-Nielsen	2022	2027*
Helle Vogt	2021	2026
Simon Skovgaard Boeck, <i>medarbejderrepræsentant</i>	2021	2026
Juridisk konsulent		
Morten Rosenmeier	2013	
Revisor		
Dorthe Brandt Andersen, Albjerg Revision & Rådgivning	2025	2026

* Genvalg ikke muligt.

Kjeld Kristensen (15. maj 1943-4. marts 2025)

Kjeld Kristensen døde den 4. marts 2025, 81 år gammel, efter et kort og uventet sygdomsforløb. Han havde da været knyttet til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab i mere end tre årtier og var fagligt aktiv helt til det sidste. Hans død er et stort tab for dansk sprogforskning og leksikografi og et tab for de mange kolleger der kendte ham som en stabil og vedholdende kraft i arbejdet med sproget.

Kjeld voksede op i Skive i et miljø præget af nøjsomhed og pligtfølelse. Musik og sprog fulgte ham tidligt; som dreng sang han i Skive Drengekor, og hans gehør for klang og rytme kom ham siden til nytte i analysen af talesproget og leksikografis præcision.

Kjeld kom til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab med en solid forskningsmæssig baggrund i dansk talesprogsforskning og sociolingvistik. I 1970'erne var sociolingvistikken endnu ny i Danmark, og med afhandlingen *Variationen i vestjysk stationsbymål* (1977) blev Kjeld en pioner. På baggrund af et omfattende feltarbejde i Vinderup viste han hvordan dialekt og rigsmål udgjorde et kontinuum snarere end adskilte systemer. Arbejdet kom til at danne skole og regnes i dag som et gennembrud for sociolingvistikken i Danmark.

I begyndelsen af 1990'erne blev Kjeld en del af redaktionen bag *Den Danske Ordbog*. Her fandt han et arbejdsfelt som passede godt til hans faglige temperament: metodisk stringens i arbejdet med omfattende tekstmængder, præcise betydningsanalyser og den disciplinerede redaktionelle proces som et stort ordbogsprojekt forudsætter. Han befandt sig godt ved at fordybe sig i korpusmaterialet og systematisk analysere den faktiske sprogbrug med den variation og de mønstre han kunne iagttage dér.

I ordbogens første år spillede han en central rolle i opbygningen af *Den Danske Ordbogs* tekstkorpus. Han bidrog ikke blot organisatorisk, men også meget konkret ved at fremskaffe et bredt og varieret tekstmateriale. Han sørgede for et stort avismateriale gennem en personlig kontakt til det Berlingske Hus, leverede flere årgange blå bøger fra hans tidligere arbejdsplads Rungsted Gymnasium og ikke mindst et rigt udvalg af hans private breve og de dagbøger han skrev til sin ældste søn. Dermed var han med til at sikre at ordbogen fik et solidt fundament i autentisk, nutidigt dagligsprog. I alt indgår over hundrede citater fra Kjelds private kildetekster i *Den Danske Ordbog*, og på den måde har hans liv sat sig diskrete, helt konkrete og varige spor rundt omkring i værket.

Som én af *Den Danske Ordbogs* tre ledende redaktører var Kjeld ikke den mest højlydte, men han var meget stabil. Han var den der kom først og gik sidst, og han satte en ære i at gå for-

rest når det kneb med at nå de stramme deadlines – hvad det indimellem gjorde. Til gengæld var møder, redaktionelle diskussioner, konferencer og efteruddannelse ikke hans livret; han så det vist mest som forstyrrende elementer for fremdriften i arbejdet. På det område var han af den gamle skole. Og dertil var han nøjeregnende, ikke kun i pengesager. Da bind 2 af ordbogen udkom i 2004, bemærkede Kjeld – ikke udelt begejstret – at der stod EH på ryggen, mens KK gemmer sig diskret i bind 3.

Efter afslutningen af *Den Danske Ordbog* kastede han sig med samme vedholdenhed over *Svensk-Dansk Ordbog*, som fra 2005 blev hans hovedprojekt. I længere perioder arbejdede han alene og blev derved hovedkraften bag et værk der i dag med over 60.000 opslagsord står som den største og bedste af sin art og et hovedværk i nordisk tosprogsleksikografi.

Som kollega blev Kjeld mødt med stor respekt og tillid. Han var beskeden og arbejdsom, men samtidig en tydelig faglig autoritet. Hans rolige væsen, tørre humor og store loyalitet over for det fælles arbejde bidrog til at skabe en stabil og tryk arbejdskultur. Hans livsarbejde er indskrevet i dansk leksikografis historie, ikke med store ord, men i de to værker som han satte sit afgørende præg på.

Havde det ikke været for den blødning der pludselig kom i begyndelsen af marts 2025, havde han såmænd nok siddet derhjemme og redigeret endnu et par artikler til *Svensk-Dansk Ordbog*.

Lars Trap-Jensen

Svend Eegholm-Pedersen (30. juli 1929-20. januar 2026)

Det er selvfølgelig ikke overrumplende at en 96-årig *bukker af*, men det er ikke desto mindre trist. Med Svend Eegholm-Pedersen har Det Danske Sprog- og Litteraturselskab mistet et langvarigt medlem, en myreflittig medarbejder og en højtskattet kollega og fagfælle. Også adjektivet *beskeden* falder hurtigt én ind, fordi Eegholm ikke brystede sig af sine meritter, sin lærdom eller belæsthed; den skinnede ganske forsigtigt ud gennem hans tale og hans detaljemættede fremstillinger. Man var aldrig i tvivl om den solide grund, men det var ham imod at føre sig frem, han passede sin have – og han fandt stor glæde i dette arbejde, blandt barndomshjemmets frugttræer i Birkerød og blandt sprogets blomster og ukrudt.

Rent fagligt har hjemmet også stimuleret. Faderen, Johannes Pedersen, var specialist i den danske skolekomedietradition, og Eegholm fulgte fodsporene, studerede dansk og engelsk og blev i 1957 cand.mag. fra Københavns Universitet med en specialeafhandling om sproget i Grønnegadekomedieme. Samme år blev han knyttet til Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Han har selv fortalt at miljøet og opgaverne ved *Gammeldansk Ordbog* tiltalte ham mest, men han blev ansat ved *Holbergordbogen*, og det blev følgesvangert. Ikke alene fulgte han ordbogen til dørs med udsendelsen af bind 5 i 1988 (den anden hovedredaktør, Aage Hansen, døde i 1983), han uddybede sideløbende sin interesse for Holberg-tidens sprog og blev ekspert i forfatterskabet. Denne kundskab har udmøntet sig i udgaven af *Utrykte Holbergiana i Universitetsarkivet* (1979) og i en række artikler. »Lidt Holbergfilologi. Randnoter til komedierne« er den karakteristiske titel på en central artikel fra hans hånd i *Danske Studier* 2004. Hans sidste bidrag til feltet er det meget fine forfatter-sprogkapitel i *Dansk Sproghistories* sjette bind. Nævnes skal også hans rolle som nestor og engageret tilsyn for det dansk-norske fællesprojekt *Ludvig Holbergs Skrifter*, som han fulgte med stor bevågenhed.

Den leksikografiske ekspertise Eegholm udviklede gennem arbejdet med *Holbergordbogen*, gjorde ham også til en skattet medarbejder ved *Supplement til Ordbog over det danske Sprog* (ODS-S). Som redaktør på bind 2-4 og som kritisk gennemlæser eller tilsyn på det første og sidste bind var han også med til at sikre at dette uomgængelige bidrag til dansk ordhistorie så dagens lys.

Arbejdet med ODS-S og beskæftigelsen med Holberg-tidens sprog førte til en interesse for Matthias Moths store ordbogsprojekt. Moths storværk var kendt i fagkredse og tæt udnyttet som kilde i den nationale leksikografiske tradition, men som forskningsobjekt i egen ret var værket lidet udforsket. Denne handske tog Eegholm op, i flere omgange. I 1997 kom en artikel

med særligt fokus på Moths europæiske inspirationskilder, men det var navnlig Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs projekt *Barokkens opdyrkning af det danske sprog* (2011-2013) der gav »pensionisten« fornyet energi til dette arbejde. En energi der fandt afløb i en række foredrag, artikler og i den vægtige monografi *Mothstudier. Kildegrundlaget for den første store danske ordbog* (2018). Der er ingen tvivl om at den megen opmærksomhed der blev Moth til del, glædede den gamle; i forordet til monografien taler han om »at få lov til at opleve en veritabel Mothrenæssance!« Og jeg ved at han var glad for at yngre kræfter kunne tage hans arbejde op og bygge videre på det.

Sidst jeg talte med ham – i december, en måneds tid før han døde – udtrykte han glæde over at arbejdet på *Gammeldansk Ordbog* kunne fortsætte. Samtidig delte han det håb at han i foråret kunne komme forbi på Christians Brygge og binde nogle sidste sløjfer i *Holbergordbogens* arkiv. Det skulle ikke ske, men det viser at Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, dets virke og navnlig dets forskning stadig lå ham på sinde.

Simon Skovgaard Boeck

Carl Henrik Koch (15. november 1938-25. januar 2026)

Carl Henrik Koch blev mag.art. i filosofi fra Københavns Universitet i 1965. Året efter blev han ansat ved KU, hvor han forblev til sin pensionering i 2007. Hans virke ved universitetet faldt i en årrække hvor det humanistiske fakultet var usædvanligt nært med professortitlen, så den fik han aldrig; som flere andre der havde fortjent den blev han dog i 1988 udnævnt til docent.

I sine yngre dage skrev Carl Henrik et par lærebøger, bl.a. en i logik beregnet til den daværende filosofikumundervisning, men langt den største del af hans store – overvejende dansksprogede – produktion var filosofihistorisk og drejede sig om perioden fra renæssancen og fremefter, med særlig vægt på danske tænkere. I hans studietid stod seriøs filosofihistorie svagt i det københavnske filosofimiljø, men i de sene tressere fik den et tiltrængt boost da først han selv blev ansat, og derpå i 1969 Karsten Friis Johansen, som stod for antikkens filosofi. Man savnede en specialist i middelalderens filosofi, men det emne dyrkede man på det daværende Institut for Græsk og Latinsk Middelalderfilologi.

Carl Henriks mange bøger blev skrevet i hans hjem, hvor han havde en kolossal bogsamling, og de blev grundigt korrekturlæst af hans hustru Vibeke, som også var humanist – hun havde studeret folkemindevidenskab –, og som, fortalte han, karakteriserede sig selv som 'lystpedant'. Med hende fik han et langt samliv og tre døtre.

I sine yngre dage lagde Carl Henrik sig ud over filosofi også efter universitetsadministration, og var i 1974-1978 først prodekan og så dekan for det humanistiske fakultet. Mit første møde med ham faldt i den periode, og var foranlediget af en udtalelse fra et ansættelsesudvalg, hvori der ikke var blevet sparet på kritiske adjektiver om en ansøgers produktion. Jeg var et uerfarent juniormedlem af udvalget. Carl Henrik gav os en regulær skideballe, og siden vidste jeg godt hvordan man skulle udtrykke sig i den slags skrivelser. Ud over sit fakultets styrelse engagerede Carl Henrik sig også i en årrække i Folkeuniversitetets, og i årene 2001-2007 var han vicepræsident for Videnskabernes Selskab.

I det sene 1976 udkastede Nyt Nordisk Forlag Arnold Busck en plan om en europæisk filosofihistorie, oldtid til nutid, i fire bind, og entrerede med fire forskellige forfattere. Carl Henrik skulle stå for bind 3, »Fra reformationen til oplysningstiden«, og blev i 1983 færdig som den første, hvorimod bind 1 kom adskillige år senere, og resten aldrig. Det var typisk Carl Henrik. Kuldsejlede projekter var ikke hans sag. Han havde praktisk sans, og skar opgaverne til, sådan at han ved støt arbejde og uden at lade sig lokke ud på afveje kunne nå i mål inden for en rimelig tid.

En kombination af det tidlige engagement i administration og den store opgave med den europæiske filosofihistorie er en mulig forklaring på at Carl Henrik ikke fik skrevet disputats i sine unge år. Først da han var over halvtreds blev han i 1990 dr.phil. på en afhandling der kombinerede to af hans hovedinteresser: Kierkegaard og lidet kendte skikkelser fra den danske filosofiske scene i det 19. århundrede. Titlen var *En flue på Hegels udødelige næse eller Om Adolph Peter Adler og om Søren Kierkegaards forhold til ham*.

I slutningen af 1990'erne fattede Carl Henrik en plan om en samlet dansk filosofihistorie, hvor han selv skulle skrive hoveddelen, men han var bevidst om at han manglede kompetence til at dække middelalderen, så han henvendte sig til mig, og foreslog at jeg skulle tage mig af den samt en solid del af det latinske stof fra 1500- og 1600-tallet. Selv kunne han nok latin til at kunne orientere sig i en tekst, men han læste ikke sproget med lethed. Da jeg sagde »ja«, skrev han på begges vegne en ansøgning til det humanistiske forskningsråd om frikøb fra vores undervisningsforpligtelser – to år i mit tilfælde og tre år i hans. Vi fik bevillingen, og det resulterede i fembindsværket *Den danske filosofis historie* (2002-2004), hvoraf jeg skrev godt 1½ bind og han al resten. Han førte beretningen om filosoferende danskere helt op til sin egen studietid, og fik præsenteret et langt galleri af personligheder, herunder mange som få havde vidst noget om. Carl Henrik havde naturligvis sine egne meninger om filosofiske spørgsmål, men han var eminent god til at lade andres komme til orde.

Vores hidtidige bekendtskab var ikke dybt. Vi havde talt med hinanden i fakultetssammenhæng og ved møder i Videnskaberne Selskab, det var alt. I 1990'erne var vi godt nok begge filosofihistoriske medarbejdere ved *Den Store Danske Encyklopædi*, men vores ansvarsfelter overlappede ikke, så det havde ikke givet os lejlighed til at føle hinanden på tænderne. Samarbejdet om den danske filosofihistorie forløb imidlertid aldeles gnidningsløst. Carl Henrik var en filosof med forståelse for filologien og jeg en filosoferende filolog. Vi passede godt til hinanden. Nogle år tidligere, da der skulle ske instituttsammenlægninger på det humanistiske fakultet, havde Carl Henrik faktisk arbejdet for at få filosofi slået sammen med de to daværende institutter for de klassiske sprog, for, som han sagde, »klassikerne er i det mindste dannede mennesker«. Det blev dog ikke til noget; det daværende dekanat havde andre planer.

Ved siden af de to omtalte filosofihistorier og disputatsen omfatter Carl Henriks bogproduktion også en lang række studier af enkelte tænkere, især Kierkegaard (fx *Det komiske og det pludselige. Studier i to af Kierkegaards kategorier* fra 2010) og mindre kendte danskere fra det 18. og 19. århundrede, inkl. nordmænd fra unionstiden (fx *Jens Kraft som filosof* fra 1992), men der er også udenlandske sværvægttere som *Descartes*

(1999), *Newton* (2013), *Spinoza* (2015) og *Pascal* (2017). Som man kan se, stammer flere af værkerne fra hans otium. Én bog fra den tid skiller sig ud ved at handle om en kunstner, *Leonardo da Vinci* (2019), og ved at være overdådigt illustreret.

Carl Henriks interesse for og store viden om dansk åndsliv i 1700- og 1800-tallet gjorde ham til et naturligt medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, hvor han blev indvalgt i 1998, men allerede i 1996 havde han i fællesskab med sin Vibeke udgivet *Hans Brøchners rejsedagbøger fra årene 1847 og 1852-1853* i selskabets regie. Det var Vibeke der havde transkriberet teksten, og deres datter Ulla har fortalt mig at hendes forældre fornøjede sig ved i fællesskab at rejse rundt i Italien i Brøchners fodspor.

I sin tid som medlem af Det Danske Sprog- og Litteraturselskab bidrog Carl Henrik med efterskrifter og kommentarer til to Ørsted-udgaver fra 2020, og han var tilsynsførende både ved 2021-udgaven af den dansk-tyske paralleludgave af Brandes' *Vorlesungen über Friedrich Nietzsche (1888) – Aristokratischer Radikalismus (1889/1890)* og ved den stadig uafsluttede *Poul Martin Møllers Skrifter*. Endelig skal nævnes at han i 1987 var blandt de oprindelige initiativtagere til en udgave af Eilschovs skrifter. At den i første omgang ikke blev realiseret var ikke hans skyld. Han indsamlede til brug for projektet et omfattende materiale, som han inden sin død stillede til rådighed for Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs nuværende Eilschov-udgivere.

Min sidste korrespondance med Carl Henrik fandt sted i maj 2023. Der fortalte han at grunden til at han ikke var kommet til Det Danske Sprog- og Litteraturselskabs årsmøde var at hans hustru var blevet dement, så nu måtte han hele tiden være hjemme for at passe hende. Samme år udkom hans sidste større arbejde, en revideret og kraftigt forkortet etbindsversion af hans del af vores fælles *Den danske filosofis historie*. Han passede sin Vibeke indtil han året efter blev enkemand.

Carl Henrik var et behageligt menneske at omgås, og et dannet menneske, der skrev et dannet dansk. Hans værker er ikke stilistisk sprudlende, men både i indhold og sproglig form er de solide, og har gennem mere end fire årtier været vigtige formidlere af filosofisk tankegods til danske læsere.

Æret være hans minde.

Sten Ebbesen

Indvalgt i 2025

På årsmødet 2025 blev Lise Busk-Jensen, Henrik Jørgensen og Steen Tullberg indvalgt i Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Medlemskredsen pr. 31. marts 2026

	Indvalgt
Jonathan Adams seniorredaktør, ph.d	2008
Esben Albrechtsen dr.phil.	1987
Marianne Alenius forlagschef, ph.d.	1989
Jens Kr. Andersen dr.phil.	1985
Aage Andersen cand.mag.	1986
Uffe Andreasen fhv. ambassadør, mag.art.	1977
Charlotte Appel lektor, dr.phil.	2011
Maria Arvidsson seniorredaktør, ph.d.	2021
Jørg Peter Asmussen cand.mag.	1999
Sebastian Møller Bak seniorredaktør, ph.d.	2021
Jeppe Barnwell seniorredaktør, MPhil, erhvervs-ph.d.-studerende	2019
Nils Holger Németh Berg ph.d.	2023
Jens Bjerring-Hansen lektor, ph.d.	2014

Henrik Blicher lektor, ph.d.	1996
David Bloch professor, ph.d.	2011
Hans Blosen cand.phil.	1996
Simon Skovgaard Boeck seniorredaktør, ph.d.	2010
Else Bojsen cand.mag.	2004
Ivan Boserup cand.mag.	1992
Niels Brunse forfatter, oversætter	2023
Lise Busk-Jensen dr.phil.	2025
Niels Jørgen Cappelørn professor, dr.theol. h.c.	1989
Per Dahl mag.art.	1989
Anne Duekilde cand.mag.	1964
Dorthe Duncker professor, dr.phil.	2003
Sten Ebbesen professor, dr.phil.	1977
Birgit Eggert lektor, ph.d.	2019
Claus Fabricius seniorforsker, lic.scient.	2018
Laurids Kristian Fahl seniorredaktør, cand.mag.	2006

Britta Olrik Frederiksen lektor, mag.art.	1990
Axel Teich Geertinger forskningsbibliotekar, ph.d.	2022
Ane Grum-Schwensen lektor, udgaveleder, ph.d.	2023
Anne Mette Hansen lektor, ph.d.	2008
Heine Hansen lektor, ph.d.	2018
Søren Peter Hansen studielektor, cand.mag.	2009
Thomas Hansen seniorredaktør, cand.mag.	2010
Markus Hedemann seniorredaktør, cand.mag.	2007
Steffen Heiberg mag.art.	1990
René Herring bibliotekar	2008
Ebba Hjorth seniorredaktør, mag.art.	1979
Bente Holmberg lektor emerita, mag.art.	1983
Elise Iuul cand.mag.	2019
Birgitte Jacobsen seniorredaktør, ph.d.	2015
Henrik Galberg Jacobsen professor, dr.phil.	1989
Torben Jelsbak lektor, ph.d.	2013

Eva Skaft Jensen	2015
seniorforsker, dr.phil.	
Finn Gredal Jensen	2005
seniorredaktør, cand.mag. et jur.	
Jonas Jensen	2021
seniorredaktør, cand.mag.	
Minna Skaft Jensen	2000
professor, dr.phil.	
Birgitte Bøggild Johannsen	2017
redaktør, mag.art.	
Bent Jørgensen	1991
professor, dr.phil.	
Henrik Jørgensen	2025
dr.phil.	
Merete K. Jørgensen	1987
seniorredaktør, cand.mag.	
Esther Schat Kielberg	1992
cand.phil.	
Lasse Horne Kjældgaard	2007
direktør, professor, dr.phil.	
Anders Leegaard Knudsen	1996
seniorredaktør, ph.d.	
Johnny Kondrup	1990
professor, dr.phil.	
Patrick Kragelund	2002
dr.phil.	
Karsten Kynde	2005
cand.scient.	
Camilla Zacho Larsen	2015
cand.mag.	
Henrik Lorentzen	1999
seniorredaktør, cand.mag.	

Jørn Lund professor, cand.mag.	2012
Flemming Lundgreen-Nielsen dr.phil.	1977
Jens Lyster dr.theol. h.c.	1978
Bjarke Moe seniorforsker, ph.d.	2022
Lars Boje Mortensen professor, ph.d.	1989
Mia Münster-Swendsen seniorredaktør, ph.d.	2017
Johan de Mylius professor, dr.phil.	1985
Jesper Gehlert Nielsen seniorredaktør, cand.mag.	2006
Klaus Nielsen projektkoordinator, ph.d.	2016
Marita Akhøj Nielsen dr.phil.	1989
Michael Lerche Nielsen lektor, ph.d.	2002
Sanni Nimb seniorredaktør, ph.d.	2007
Sebastian Olden-Jørgensen lektor, ph.d.	2008
Rikke Agnete Olsen forfatter, cand.mag.	1992
Bolette Sandford Pedersen professor, ph.d.	2021
Erik Petersen dr.phil.	1978

Gert Posselt cand.mag.	2016
Bjørn Poulsen professor, dr.phil.	2019
Krista Stinne Greve Rasmussen lektor, udgaveleder, ph.d.	2021
Kim Steen Ravn cand.phil.	2023
Nicolas Reinecke-Wilkendorff mag.art.	2012
Thomas Riis professor, dr.phil.	1986
Morten Rosenmeier professor, ph.d.	2013
Sven Hakon Rossel professor, mag.art.	2004
Jørgen Schack seniorforsker, cand.mag.	2009
Søren Schou professor, mag.art.	2016
Lene Schøsler professor, dr.phil.	2013
Rasmus Sevelsted postdoc, ph.d.	2022
Aldís Sigurðardóttir ordbogsredaktør, mag.art.	2009
Gunnar Sivertsen forsker, dr.art.	2010
Karen Skovgaard-Petersen direktør, dr.philos.	1993
Erik Skyum-Nielsen lektor emeritus, mag.art.	1991

Marianne Stidsen dr.phil.	2019
Inger Sørensen cand.phil.	2012
Nicolai Hartvig Sørensen seniorredaktør, cand.mag.	2009
Liisa Deth Theilgaard cand.mag.	2013
Chr. Gorm Tortzen cand.mag.	2002
Lars Trap-Jensen seniorredaktør, cand.mag. og MPhil	1999
Thomas Troelsgård seniorredaktør, cand.mag.	2010
Steen Tullberg editionsfilolog, cand.theol.	2025
Helle Vogt professor, ph.d.	2014
Monica Wenusch seniorredaktør, dr.phil.	2021
Vibeke Winge dr.phil.	1998
Peter Zeeberg seniorredaktør, ph.d.	1993
Keld Zeruneith dr.phil.	1991
Per Øhrgaard professor, dr.phil.	2014